



HELSINGIN YLIOPISTO  
HELSINGFORS UNIVERSITET  
UNIVERSITY OF HELSINKI

”PALKKAISIVAT TARPEEKSI PUHETERAPEUTTEJA  
KUN KERTA TARVETTA ON”  
– VERKKOKESKUSTELIJOIDEN KÄSITYKSIÄ PUHETERAPIASTA

Jonna-Maria Salonen  
Pro gradu -tutkielma  
Logopedia  
Käyttäytymistieteiden laitos  
Helsingin yliopisto  
Huhtikuu 2015  
Ohjaaja: Kaisa Launonen

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Käyttätymistieteellinen tiedekunta	Laitos – Institution – Department Käyttätymistieteiden laitos
Tekijä – Författare – Author Jonna-Maria Salonen	
Työn nimi – Arbetets titel – Title ”Palkkaisivat lisää puheterapeutteja kun kerta tarvetta on” – Verkkokeskustelijoiden käsityksiä puheterapiasta	
Oppiaine – Läroämne – Subject Logopedia	
Työn ohjaaja(t) – Arbetets handledare – Supervisor Kaisa Launonen	Vuosi – År – Year Huhtikuu 2015
<p>Tiivistelmä – Abstrakt – Abstract</p> <p><b>Tavoitteet.</b> Verkkokeskustelut ovat osa laajaa sosiaalisesti mediaksi kutsuttua interaktiivisten verkkoympäristöjen kenttää, jossa suuri osa julkisesta keskustelusta nykyisin käydään. Verkosta tietoa etsittäessä hakusanat ja haun tulokset ohjaavat nopeasti verkkokeskustelupalstoille. Myös puheterapiaan liittyvät asiat puhututtavat monilla verkkokeskustelupalstoilla. Tutkielman tavoitteena oli kartoittaa puheterapiaa käsittelevien verkkokeskustelujen keskeiset teemat ja tarkastella verkkokeskustelijoiden käsityksiä puheterapiasta.</p> <p>Tutkielman teoreettisissa lähtökohdissa tukeudutaan sosiaaliseen konstruktionismiin ja sosiokulttuuriseen oppimisteoriaan. Käsitykset asioista rakentuvat kielen avulla sosiaalisen vuorovaikutuksen tilanteissa omista ja toisten kokemuksista. Kokemusten jakaminen sekä vertaistuen ja tiedon etsiminen verkossa ovat osa kulttuurissa ja yhteiskunnassa parhaillaan tapahtuvaa tiedonhaun, tiedonjakamisen ja oppimisen tapojen muutosta. Oppimisen verkkovälitteisyys on ollut pohjana myös digiajan oppimisteoreettiselle näkemykselle, konnektivismille.</p> <p><b>Menetelmät.</b> Tutkielman aineistona oli suosittulla suomalaisella keskustelupalstalla vuosina 2005-2014 käydyt 88 keskusteluketjua, joissa puheenaiheena olivat puheterapia tai siihen liittyvät asiat. Aineiston analyysi tehtiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin teemoitteleamalla ja fenomenografisella tutkimusotteella, jolla keskityttiin kontekstisidonnaisten käsitysten tulkintaan verkkokeskusteluista. Verkkokeskustelijoiden käsityksiä puheterapiasta tarkasteltiin keskusteluteemojen välisiä syy- ja seuraussuhteita avaamalla.</p> <p><b>Tulokset ja johtopäätökset.</b> Verkkokeskustelujen teemoja rakentui analyysin avulla yhteensä 11, joista kolmen keskeisimmän - puheterapiaresurssien, kunnallisen ja yksityisen puheterapian erojen sekä puheterapeuttien työnkuvan/roolin - ympärille muutkin teemat kietoutuivat. Keskusteluteemojen syy- ja seuraussuhteista piirtyi puheterapiaa koskevien käsitysten verkosto. Verkkokeskustelujen voidaan ajatella osin heijastelevan ympäröivää yhteiskunnallista tilannetta sekä seuraavan muita medioita, sillä puheterapiaresurssien riittämättömyys ja sosiaali- ja terveystalouden aiempaa laajempi siirtyminen yksityiselle sektorille ovat nykytodellisuutta Suomessa ja puheenaiheena myös perinteisessä mediassa. Puheterapiaa koskevien käsitysten tarjoamaa tietoa hyödynnetään parhaiten käyttämällä sitä havaittuihin tiedontarpeisiin vastaamisen sekä ohjauksen, neuvonnan ja tuen yhä paremman suuntaamisen tukena.</p>	
Avainsanat – Nyckelord – Keywords verkkokeskustelu, puheterapiaresurssit, puheterapeutin työnkuva, sisällönanalyysi, fenomenografia	
Säilytyspaikka – Förvaringsställe – Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto – Helda / E-thesis (opinnäytteet) <span style="float: right;"><i>ethesis.helsinki.fi</i></span>	

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Faculty of Behavioural Sciences	Laitos – Institution – Department Institute of Behavioural Sciences
Tekijä – Författare – Author Jonna-Maria Salonen	
Työn nimi – Arbetets titel – Title ”They should hire more speech therapists since there is a demand for them” – On-line discussion forum users’ perceptions of speech therapy	
Oppiaine – Läroämne – Subject Speech Sciences (Logopedics)	
Työn ohjaaja(t) – Arbetets handledare – Supervisor Kaisa Launonen	Vuosi – År – Year April 2015
Tiivistelmä – Abstrakt – Abstract <p><b>Objectives.</b> Online discussion forums are part of extensive interactive network environments known as social media. Large part of the public debate today takes place on its fields. Any search for information on the internet may easily lead to online discussion forums. Speech therapy and issues related to it are also discussed on many discussion forums. The aim of this study was to identify the main themes being discussed about speech therapy and to analyse the forum users’ perceptions of speech therapy. The theoretical framework of the study relies on social constructionism and socio-cultural learning theory. Perceptions are constructed by language in social interaction, and are based on one’s own and others’ experiences. Sharing experiences, peer support and information online are part the cultural change taking place in society. The change affects the ways of learning and retrieving information. Connectivism is a digital age learning theory that is based on the learning online via networks.</p> <p><b>Methods.</b> The survey was conducted by analysing 88 online discussion chains from a popular Finnish online forum. The discussions had taken place 2005-2014. The data analysis was carried out using content analysis by means of themes and phenomenographic research approach, which focused on the interpretation of the perceptions from the online discussions. The network of perceptions was contemplated by interpreting the expressed cause-and-effect relationships between the themes.</p> <p><b>Results and discussion.</b> Based on analysis there were a total of 11 themes in discussions. Three main themes were speech therapy resources, differences of municipal and private speech therapy, and speech therapists’ role and job description. All the other themes were related to the three main themes. The cause-and-effect relationships between the themes were a basis for a interpreted network of speech therapy perceptions. Online discussions can be considered to partly reflect the situation in society, as well as to follow other media. Lack of resources in speech therapy and many other social and health services has become reality in Finland in recent years. Health care services transfer to the private sector has been a topic of discussion also in traditional media. Information provided by analysing attitudes, opinions and perceptions of speech therapy could help to address the customers’ needs and direct the guidance, advice and support in the best possible manner.</p>	
Avainsanat – Nyckelord – Keywords online discussion forum, speech therapy resources, role of speech therapist, content analysis, phenomenographia	
Säilytyspaikka – Förvaringsställe – Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto – Helda / E-thesis (opinnäytteet) <span style="float: right;"><i>ethesis.helsinki.fi</i></span>	

## SISÄLLYS

1. JOHDANTO .....	1
2. SOSIAALINEN MEDIA JA VERKKOKESKUSTELUT .....	3
2.1. Sosiaalisen median määrittelyä .....	4
2.2. Verkkoviestinnän historiaa.....	5
2.3. Verkkokeskustelujen erityispiirteitä.....	7
2.4. Median murroksen merkitys.....	10
3. PUHETERAPIAN MÄÄRITTELYÄ.....	12
3.1. Puheterapeuttiliiton määritelmä .....	13
3.2. Puheterapian käsittely muualla mediassa .....	15
4. TUTKIELMAN TEOREETTINEN VIITEKEHYS .....	16
4.1. Verkkokeskustelut sosiaalisen todellisuuden rakentajina .....	16
4.2. Verkkokeskustelut ja käsitysten muodostuminen merkityksenannon kautta .....	19
4.3. Verkkokeskustelut ja oppiminen verkossa ja verkostoissa .....	20
5. TUTKIELMAN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET .....	21
6. TUTKIELMAN TOTEUTTAMINEN.....	22
6.1. Sisällönanalyysi menetelmänä .....	23
6.2. Fenomenografia menetelmänä .....	24
6.3. Verkkokeskusteluaineiston käytön tutkimuseettiset haasteet.....	26
6.4. Aineiston hankinta ja käsittely .....	28
6.5. Aineiston analyysin vaiheet ja eteneminen .....	30
7. TULOKSET .....	33
7.1. Keskusteluteemat ja käsitykset puheterapiasta.....	33
7.1.1. Puheterapiaresursseihin liittyvät ilmaukset .....	35
7.1.2. Kunnallinen vs. yksityinen puheterapia .....	39
7.1.3. Puheterapeutin työnkuvaan ja rooliin liittyvät ilmaukset.....	42
7.1.4. Puheterapeutin pätevyyteen ja ammattitaitoon liittyvät ilmaukset.....	45
7.1.5. Puheterapeuttien koulutukseen ja palkkaan liittyvät ilmaukset.....	46
7.1.6. Minkä ikäisenä ja millä kriteereillä puheterapiaan.....	47
7.1.7. Puheterapiakäyntien sisältöön liittyvät ilmaukset .....	49
7.1.8. Puheterapian vaikuttavuus ja hyöty.....	50
7.1.9. Kotiharjoitteluohjeisiin ja puheterapiasta saatuihin vinkkeihin liittyvät ilmaukset .....	52

7.1.10. Puheterapian maksullisuus, hinta ja vakuutusten korvaukset.....	53
7.1.11. Toimintaohjeita .....	54
7.2. Muut verkkokeskusteluista analysoidut ilmaukset.....	55
7.2.1. Puheterapiaan ohjautumisen syitä .....	55
7.2.2. Puheterapeuttien kommenttien rooli keskusteluissa.....	56
7.2.3. Kansanviisaudet keskusteluissa.....	57
7.2.4. Diskursiivisia huomioita verkkokeskusteluaineistosta.....	58
8. POHDINTA .....	60
8.1. Tulosten pohdinta.....	60
8.2. Metodien pohdinta .....	67
8.3. Jatkotutkimussuosituksia.....	71
LÄHTEET .....	73
LIITTEET .....	81

## 1. JOHDANTO

Tietotekninen ja digitaalinen kehitys ovat luoneet nopeasti uusia tapoja, tarpeita ja mahdollisuuksia tiedonkululle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Internetin (eli verkon) jo 1960-luvulla alkanut kehitys on edennyt huimaa vauhtia viimeksi kuluneiden 20 vuoden aikana, ja nykyään verkon käyttö on teollistuneissa maissa jo lähes välttämätöntä päivittäisissä toimissa ja työelämässä. Verkko on tänä päivänä monelle paitsi arkisten asioiden hoitoon, tiedonhakuun ja medioiden seuraamiseen myös sosiaaliseen kanssakäymiseen käytettävä teknologia ja väylä (Tilastokeskus, 2010). Sosiaalisen median kasvun myötä verkon käytöstä on tullut entistä vuorovaikutteisempää ja yhteisöllisempää.

Aula, Matikainen ja Villi (2006, 13) ovat määritelleet verkon olevan ”inhimillisen viestinnän mahdollistava kommunikaatioteknologia, jonka avulla ihmiset välittävät ja rakentavat erilaisia merkityksiä ja tulkintoja maailmasta”. Laaksonen ja Matikainen (2013, 193) ovat kiteyttäneet verkon toimivan nykyään ennen kaikkea interaktiivisena mediaympäristönä. Kaikenlainen media toimii yhä enemmän verkkovälitteisesti. Perinteisen median eli joukkotiedotusvälineiden rinnalle on kasvanut laaja, sosiaaliseksi mediaksi nimetty verkkoviestintäympäristöjen kenttä. Perinteinenkin media on kuitenkin yhä enemmän verkossa – sosiaalisen median sijasta voidaan oikeastaan puhua median sosiaalisuudesta (Kohvakka, 2010). Journalististen verkkopalvelujen ja sosiaalisen median suurimpana erona pidetään kuitenkin sitä, että sosiaaliseksi mediaksi määritellään verkkosovellukset, joiden muotoa ja sisältöä käyttäjät itse rakentavat ja muokkaavat (Majava, 2006; Matikainen, 2009). Raja on hämärtyneessä, sillä nykyisin monien journalististen verkkopalvelujen kommentoiminen verkossa on mahdollista, jolloin kommentoijat osallistuvat palvelujen sisältöjen tuottamiseen (mm. Villi, 2006). Periaatteessa verkon sisällöntuottamiseen tarvitaan vain verkkoyhteys ja sopiva laite. Tosin muun muassa Sassi (2006) ja Laaksonen, Matikainen ja Tikka (2013) ovat muistuttaneet verkkoonpääsyn ja sisältöjen tuottamisen jakautuvan globaalilla tasolla epätasaisesti. Maanosien välillä on suuria eroja siinä, kuinka ihmiset pääsevät verkkoon ja käyttävät sitä, ja monissa maissa verkon käyttö on valvotumpaa ja sensuroidumpaa kuin esimerkiksi Suomessa.

Julkista keskustelua käydään nykyisin pääasiassa median välityksellä ja yhä enemmän nimenomaan sosiaalisessa mediassa (Matikainen, 2009). Sosiaalisen median voidaan ajatella olevan julkisen keskustelun, käsitysten ja mielipiteiden jakamisen ja omaksumisen väline. Verkkokeskustelut ovat yksi osa sosiaalista mediaa. On kuitenkin esitetty myös, etteivät verkkokeskustelut lopulta edistä kansalaiskeskustelua (Pietilä, 2002).

Puheterapiatyössä verkon ja sosiaalisen median käyttö on toistaiseksi ollut suhteellisen vähäistä. Nykyteknologiaa sinänsä hyödynnetään kuntoutustyössä, esimerkiksi puhelaitteiden, tietokone-sovellusten, tablettitietokoneiden ja videovälitteisenä tarjottavan etäpuheterapian muodossa, mutta verkkovälitteisten kuntoutuspalvelujen tarjoamisen tai sosiaalisen median hyödyntämisen voidaan sanoa vasta alkaneen. Puheterapeuteille on olemassa vertaistukeen tai ammattivinkkeihin tarkoitettuja verkkovälitteisiä, suljettuja ryhmiä ainakin Facebookissa, mutta esimerkiksi asiakkaille suunnattua, kaikille avointa ”kysy puheterapeutilta” -tyyppistä, interaktiivista palvelua verkossa ei Suomessa tätä tutkielmaa kirjoitettaessa ole. Esimerkiksi Yhdysvalloissa puheterapeuttien ylläpitämien verkkosivustojen kysymys- ja vastauspalstat vaikuttavat olevan yleisiä. Sivustojen kautta on mahdollista esittää kysymyksiä ja niillä ylläpidetään esimerkiksi ”Usein kysytyt kysymykset” -palstaa (ks. esim. Home Speech Home, 2015; SpeechPathology.com, 2015). Syyskuussa 2014 julkaistu maksullista, verkkovälitteistä puheterapiaa tarjoava Äännekoulu (2015) lienee tämän tutkielman kirjoittamisen hetkellä ensimmäisiä suomalaisia palveluja, jossa tarjotaan osana verkon kautta annettavaa palvelua myös verkkovälitteistä puheterapeutin vastauspalvelua sekä verkkokeskustelupalstaa vertaistukea varten. Samoin Aivoliiton (2015) verkkosivuilla on ollut aiemmin mahdollista Kommunikaatiokeskuksen verkkolomakkeen kautta kysyä puheterapeutilta afasiaan, kielelliseen erityisvaikeuteen, puheterapiaan, puhetta tukeviin ja korvaaviin keinoihin tai nielemisvaikeuksiin liittyvistä asioista. Kommunikaatiokeskuksen toiminta on kuitenkin rahoituksen puutteen takia jouduttu lopettamaan helmikuussa 2015. Kaikille avoimia verkkopalveluja nämä esimerkit eivät ole, mutta toimivat tässä yhteydessä esimerkkeinä orastavasta muutoksesta myös puheterapeuttisen kuntoutuksen palvelutarjonnassa.

Puheterapia kuitenkin puhututtaa verkossa, ja siihen liittyvää keskustelua on käyty ja käydään monilla kaikille avoimilla verkkokeskustelupalstoilla. Tällä tutkimuksella

tahdottiin valottaa näiden spontaanisti syntyneiden verkkokeskustelujen aiheita ja teemoja. Tutkielma ei asetu kovin perinteisesti logopedian pro gradu -työksi, vaan siinä on poikkitieteellisessä hengessä aineksia mediatutkimuksen, viestinnän ja yhteiskunnallisen tutkimuksen kentiltä. Tutkielman aihe – käsitykset puheterapiasta – liittyy kuitenkin suoraan puheterapeuttien työhön, ja siksi sitä voidaan pitää logopedian pro gradu -tutkielmaksi mielekkäänä. Verkkokeskusteluja on käytetty pro gradu -tutkielmien ja väitöskirjojen aineistoina monilla tieteenaloilla aiemminkin (ks. esim. Arpo, 2005; Jääskeläinen, 2012; Kankaanpää, 2011; Laukkanen, 2007; Liinamaa, 2004, Vasara, 2011), mutta puheterapiaa käsitteleviä verkkokeskusteluja ei ole käsittäkseni tutkittu aikaisemmin Suomessa. Mielenkiinto puheterapiaa käsittelevien verkkokeskustelujen aiheiden ja teemojen kartoittamiselle nousi suurelta osin sosiaalisen median käytön ja kasvun ajankohtaisuudesta. Tarkoituksena oli tarkastella verkkokeskustelijoiden käsityksiä puheterapiasta nimenomaan ihmisten arjen ja asiakkuuden näkökulmasta katsoen. Sosiaaliseen konstruktionismiin pohjautuva ajattelu toimii tutkimuksen lähtökohtana ja perusolettamuksena sille, miten verkkokeskustelujen osana julkista keskustelua ajatellaan osallistuvan yhteisen tiedon ja todellisuuden rakentamiseen. Tutkielman keskiössä ovat verkkokeskustelupalstan keskustelijoiden yhteisesti tuottamat käsitykset. Tutkielman toivotaan valottavan joidenkin asiakkaiden ajatuksia, ennako-odotuksia ja käsityksiä puheterapiasta. Tietoisuus asiakkaiden mahdollisista ennako-odotuksista ja käsityksistä voi auttaa ohjaamaan, tukemaan ja neuvomaan asiakasperheitä yhä paremmin.

## **2. SOSIAALINEN MEDIA JA VERKKOKESKUSTELUT**

Verkon sisältöjen luomiseen osallistumisesta, esimerkiksi blogikirjoittamisen ja verkkokeskustelujen muodossa on tullut tavallista kansalaistoimintaa 2000-luvulla (Suominen, 2013b; Östman, 2013). Tilastokeskuksen (2013) mukaan yli 40 prosenttia kaikenikäisistä suomalaisista ilmoitti kysyttäessä kirjoittaneensa edeltäneiden kolmen kuukauden aikana viestejä internetiin, esimerkiksi yhteisöpalveluihin tai keskustelupalstoille. Alle 35-vuotiaista osuus oli yli 70 prosenttia. Majava (2006) on kuvannut sosiaalisen median kehityksen olevan osa kulttuurista murrosta, jossa korostuvat yhteisöllisyys ja verkon käyttäjien asema aktiivisina toimijoina.



Yksinkertaistaen murrosta voi kuvata siten, että mediasta on tullut aiempaa enemmän kaikkien omaisuutta. Aiemman kontrolloidun ja ikään kuin ylhäältä kansalle annetun mediaviestinnän tilalle on tullut entistä enemmän vastavuoroista ja ei-kenenkään kontrolloimaa sosiaalisen median viestintää (Nieminen & Pantti, 2009, Sirkkunen, 2006). Samalla voidaan kuitenkin todeta, että mediaa ja sananvapautta kontrolloidaan monissa valtioissa edelleen tiukasti ja verkon käyttö on vielä hyvin epätasaista globaalilla tasolla (Paasonen, 2006; Sassi, 2006).

Myös Laaksonen ja Matikainen (2013) toteavat vaikuttavan siltä, että sosiaalisen median käytön kasvu on muuttanut koko median ja verkon toimintatapaa vuorovaikutteisempaan suuntaan. Esimerkkeinä he mainitsevat uutisten verkkopalveluiden kommentointimahdollisuudet sekä sen, miten muualla mediassa julkaistut sisällöt toimivat usein verkkokeskustelujen keskustelunherättäjinä. Toisin sanoen myös muut kuin sosiaalisiksi mediaksi luokiteltavien medioiden sisällöt sekoittuvat ja linkittyvät toisiinsa (Paasonen, 2006). Perinteiset ja uudet mediat voivat tarjota ja kierrättää sisältöjä toisilleen. Verkkokeskusteluista voidaan tehdä lööppi iltapäivälehteen, verkkoblogina alkanut kirjoittaminen voi päätyä painetuksi kirjaksi, ja tv-ohjelmia on mahdollista kommentoida reaaliajassa televisioruudussa, verkkokeskusteluissa tai Facebookissa ja Twitterissä.

## 2.1. Sosiaalisen median määrittelyä

Sosiaalisen median käsite on ilmaantunut kielenkäyttöön vuoden 2005 paikkeilla (Östman, 2013). Aluksi uudenaikaisesta, nimenomaan sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistavasta verkon käytöstä käytettiin myös termiä *web2.0*. Sosiaalisella medialla tarkoitetaan sellaista internetin käyttöä, joka mahdollistaa lähes kenen tahansa äänen kuulumisen ja mielipiteiden jakamisen eli osallistumisen verkon sisällöntuottamiseen (mm. Sirkkunen, 2006). Sosiaalista mediaa on määritelty verkon välityksellä tapahtuvaksi, instituutioista vapaaksi, käyttäjälähtöiseksi ja vuorovaikutteiseksi kommunikaatioksi (Laaksonen ym., 2013). Sosiaalisen median termiä on myös kritisoitu kysymällä, voisiko media ylipäättään olla luonteeltaan epäsosiaalista (mm. Siaperä, 2011). Myös sosiaalisen median kaupallisuutta on arvosteltu. Käytetyimpien sosiaalisen median palveluiden omistajuus on keskittynyt suurille mediayrityksille,

mikä mahdollistaa käyttäjien profiloimisen ja kohdennetun mainonnan (Matikainen, 2009; Laaksonen ym., 2013).

Sosiaalinen media on käsitteenä laaja, ja sitä on mahdollista määritellä monella tapaa. Laaksonen työryhmä (2013, 15) on yhdistänyt eri tutkijoiden luokitteluista jaottelun yhteistuotannollisiin (esim. Wikipedia), verkostoitumis- ja yhteisöpalveluihin (esim. Facebook, Twitter), sisältöjen jakamiseen tarkoitettuihin (esim. Youtube), blogeihin ja mikroblogeihin (esim. Twitter), virtuaalimaailmoihin (esim. pelit kuten World of Warcraft) sekä verkkokeskusteluihin (esim. Suomi24 tai monien ns. naisten lehtien verkkokeskustelupalstat kuten vauva.fi ja meidanperhe.fi).

Verkkosivut ja niiden suosio muuttuvat nopeasti. Yhteistä monille sosiaalisen median sivustoille ja niiden käytölle ovat käyttäjien osallistumis- ja julkaisemismahdollisuudet. Osallistua voidaan esimerkiksi lataamalla ja jakamalla sisältöjä tai julkaisemalla profiili ja henkilökohtaisia tietoja. Osallistumalla, jakamalla ja kommentoimalla muiden tekemisiä käyttäjät ovat yhteydessä toisiin käyttäjiin (Siapera, 2011).

Verkkokeskustelupalstan käsite on nykyisin hieman hämärtyneessä, koska verkkoon kirjoitettavilla kommentteilla käydään keskustelumuotoista viestintää myös muissa yhteyksissä kuin varsinaisilla verkkokeskustelupalstoilla. Esimerkiksi verkkouutispalvelujen kommentointi tai Facebookissa jonkun aloittama keskustelu voi muistuttaa keskustelupalstojen keskustelua ja olla kymmeniä tai satoja kommentteja pitkä viestiketju.

## 2.2. Verkkoviestinnän historiaa

Verkkovuorovaikutuksen tutkiminen on alkanut jo 1970-luvulla tietokonevälitteisen viestinnän tutkimuksista (Herring, 2001; Matikainen, 2006). CMC (*computer-mediated communication*) on sateenvarjotermi, jolla tarkoitetaan kaikkea tietokonevälitteisen vuorovaikutuksen tutkimusta (Laaksonen & Matikainen, 2013). Www-muotoista internetiä edelsi ARPANET-järjestelmä (Advanced Research Project Agency), joka perustettiin vuonna 1969 Yhdysvaltojen yliopistojen ja puolustusvoimien palvelukseen (Herring, 2001; Laaksonen & Matikainen, 2013). Suomessa Opetusministeriössä kehitettiin Tieteen tietotekniikan keskus CSC:n aloitushankkeesta FUNET eli Finnish

University Network vuonna 1984 (Paasonen, 2006; Saarikoski, 2009b). ARPANETin lisäksi verkkovuorovaikutuksen historiassa oli merkittävää BBS:n eli Bulletin Board Systemien eli niin sanottujen ”purkkien” käyttö (Paasonen, 2006; Laaksonen & Matikainen, 2013; Paasonen, 2006; Saarikoski, 2009a). Purkki tarkoitti lankapuhelinverkkoon liitettyä tietokonetta, joka pystyi vastaanottamaan datapuheluita muiden käyttäjien tietokoneilta. Yksittäiset käyttäjät olivat modeemien välityksellä yhteydessä yleensä yksittäiseen tietokoneeseen, ja näiden ympärille syntyi sosiaalisia yhteisöjä, jotka jakoivat tiedostoja ja toimivat ikään kuin keskustelupalstoina. Verkkokeskustelupalstojen ja verkkokeskustelukulttuurin voidaan katsoa syntyneen tämän niin sanotun purkkikulttuurin pohjalta (Laaksonen & Matikainen, 2013), ja koko verkkoyhteisöjen tutkimuksen voidaan sanoa alkaneen näistä 1980-luvun sovelluksista (Paasonen, 2006). Internetin nykymuodon eli www-asun syntyminen ajoittuu vuoteen 1990 (Laaksonen & Matikainen, 2013; Saarikoski, 2009b). Verkkokeskustelua ja erilaisia keskustelupalstoja on ollut olemassa jo 1990-luvulta saakka, mutta nykymuotoisiksi ne ovat yleistyneet 2000-luvun puolivälissä.

Verkkokeskustelut mielletään nykyisin usein jo vanhemmaksi sosiaaliseksi mediaksi kuin esimerkiksi verkostoitumiseen ja jakamiseen kehitetyt mediapalvelimet (Laaksonen ym., 2013). Verkkokeskustelut kuitenkin säilyvät verkossa ja ovat kaikkien luettavissa jopa vuosikymmenten ajan. Niiden sisältö on kenen tahansa helposti löydettävissä, luettavissa ja kommentoitavissa usein monia vuosia kirjoittamisen jälkeenkin. Lähes mikä tahansa hakusana johdattaa verkossa nopeasti aihetta käsitteleviin tai sivuaviin verkkokeskusteluihin. Syyskuussa 2014 Google-hakukoneelle syötetyt yksittäiset sanat ”puheterapia” tai ”puheterapeutti” antoivat hakutuloksina linkkejä ensisijaisesti puheterapeuttiliiton, wikipedian ja kuntien terveystalvelujen verkkosivuille. Jos hakuun liitti toisen sanan, esimerkiksi ”puheterapia keskustelu”, ”puheterapia kokemuksia” tai ”puheterapia harjoituksia”, ohjasivat hakutulokset monien keskustelupalstojen verkkokeskusteluihin.

### 2.3. Verkkokeskustelujen erityispiirteitä

Verkkokeskustelupalstoja on lukemattomia, ja niiden aihepiirien voidaan sanoa kattavan lähes kaiken mahdollisen ja mahdottomankin. Niihin osallistutaan ensisijaisesti tekstimuotoisesti (Herring, 2001). Niiden kehitys voidaan nähdä osana sosiaalisen median kehitystä, jossa korostuvat yhteisöllisyys ja vastavuoroisuus (Majava, 2006). Niihin osallistumisen on todettu voivan täyttää monenlaisia tiedollisia, viestinnällisiä ja viihteellisiä tarpeita (Savolainen, 1999). Tutkimuksissa on korostunut verkkokeskustelujen rooli vertaistuen, neuvojen, myötätunnon, keskusteluavun tarjoajana ja yksinäisyyden lievittäjänä (Liinamaa, 2004). Henkilökohtaisten kokemusten jakaminen on nähty tärkeänä verkkokeskusteluissa (Arpo, 2005).

Suomen suosituin verkkoyhteisö on oman ilmoituksensa mukaan Suomi24, jolla on 1,3 miljoonaa käyttäjää viikossa (Suomi24.fi, 2015). Suomi24-verkkopalvelussa keskustelupalstat on jaoteltu aihepiireittäin. Myös monien naistenlehdiksi luokiteltavien lehtien verkkokeskustelupalstat ovat aktiivisessa käytössä. Esimerkiksi Kaks Plus-, Meidän Perhe- ja Vauva-lehtien verkkosivujen osana toimivat verkkokeskustelupalstat. Erityisesti naisten ja äitien on todettu käyttävän verkkokeskustelupalstoja vertaistuen, tiedon ja kokemusten jakamiseen (Liinamaa, 2004; Munnukka & Kiikkala, 2001, Raijas & Sailio, 2012). Sivustoilla on tyypillisesti myös mainoksia, linkkejä kilpailuihin, artikkeleihin ja blogeihin. Verkkokeskustelupalstat voivat näin ollen olla omia verkkosivujaan tai jonkin muun verkkosivuston osia. Kynnyksen verkkokeskusteluihin osallistumiselle on todettu laskeneen (Suominen, 2013a; Tilastokeskus, 2014), ja niihin kirjoittamalla osallistumista edeltää usein niiden seuraaminen lukemalla (Arpo, 2005; Raijas & Sailio, 2012). Verkkokeskustelun voi ajatella pohjautuvan chat- ja messenger-palvelinten luomaan nopeaan keskustelukulttuuriin ja ”sana on vapaa” -tyyppiseen mielipidekirjoitteluun, jonka arkipäiväistymiseen verkon käytön yleistymisen on vaikuttanut suuresti.

Verkkokeskustelujen on määritelty olevan luonteeltaan ikään kuin puheen ja tekstin välimaastoa (Laaksonen & Matikainen, 2013) ja vuorovaikutuksellista kirjoitettua keskustelua (Laaksonen, 2006). Savolainen (1999) on määritellyt ”*netspeakin*” olevan kirjallista viestintää, jossa on puhutun puheen piirteitä. Keskustelupalstojen kieltä, keskustelukulttuuria ja vuorovaikutuksen rakentumista on tutkittu viime vuosina eri tieteenaloilla enenevässä määrin. Tutkimuksissa verkon välityksellä tapahtuvaa

kirjoitettua keskustelua mahdollistavia palveluja on jaoteltu synkronisiin eli reaaliaikaisiin ja asynkronisiin eli ei-reaaliaikaisiin (Herring, 2001; Arpo, 2005; Kuula, 2011), mutta muun muassa Laaksonen ja Matikainen (2013) ovat todenneet jaottelun hämärtyvän, sillä sosiaalinen media tarjoaa usein mahdollisuuksia molempiin. Esimerkiksi sähköposti on asynkroninen, koska siinä voidaan viestiä viiveellä eikä välitöntä reagoitua tarvita viestinnän etenemiseksi. Chat-keskustelu taas on synkroninen eli hetkessä tapahtuva, ja osanottajan on reagoitava heti tai pian viestin luettuaan. Verkkokeskustelupalstat tarjoavat mahdollisuuksia sekä reaaliaikaiseen että ei-reaaliaikaiseen keskusteluun. Aiemmin aloitettuun keskusteluun on usein mahdollista palata vuosiakin myöhemminkin lisäämällä kommentti ja nostamalla näin keskusteluketju uudelleen esiin. Kännyköiden verkkosovellukset mahdollistavat verkon sisällön seuraamisen reaaliajassa entistä paremmin (Laaksonen & Matikainen, 2013).

Verkkokeskustelupalstoja voidaan luokitella sen mukaan, kirjoittavatko ihmiset niihin omalla nimellään vai anonyymisti, vaatiiko palvelu rekisteröitymistä ja onko aihe vapaa vai onko keskustelupalsta tarkoitettu jotakin tiettyä aihepiiriä tai osallistujaryhmää varten. Esimerkiksi Suomi24 -sivuston keskustelupalstat on jaoteltu satoihin erilaisiin aihepiireihin, kun taas esimerkiksi vauva.fi -sivuston suosituin palsta on nimeltään ”Aihe vapaa”. Anonyymien keskustelun tason on todettu olevan usein heikompaa kuin omalla nimellä esitettyjen mielipiteiden vaihdon (Watt, 2002, Laaksonen & Matikainen, 2013 mukaan), mutta toisaalta nimettömyys mahdollistaa ja voi laskea kynnystä osallistua myös keskusteluihin, joihin ei rekisteröitynä tai omalla nimellään jostakin syystä osallistuisi (Kuula, 2011). Monilla keskustelupalstoilla viestiketjut voivat olla kymmenien, jopa satojen viestien pituisia. Viesteissä usein lainataan jotakin aiempaa ketjun kirjoittajaa, jotta olisi selkeämpää, kenelle tai mihin viestiin kirjoittaja viittaa tai vastaa. Keskustelupalstoilla on yleensä määritelty ylläpitäjä tai moderaattori, jonka tarkoitus on seuloa asiattomuudet tai sopimattomat viestit pois. Facebookin luoma *tykkäys*-kulttuuri on levinnyt myös verkkokeskustelupalstoille, mikä näkyy verkkokeskustelujen aloitusten ja keskustelupuheenvuorojen *ylä- ja alapeukuttamisena*. Verkkokeskusteluja lukevan on siis mahdollista ilmaista mielipiteensä keskustelusta tai jostakin keskustelun kommentista myös ilman sanallistamista, joko klikkaamalla ’tykkään’ eli peukalo ylöspäin tai ’en-tykkää’ eli peukalo alaspäin. Tämä vaikuttaa yleistyneen monilla palstoilla erityisesti 2010-luvun alkupuolella. Keskustelujen ja kommenttien suuret tykkäys- tai ei-tykkäysmäärät (ns. ylä- tai alapeukut) antavat

osviittaa myös keskustelujen lukijamääristä sekä lukijoiden mielipiteiden jakaantumisesta keskustelua tai kommenttia kohtaan.

Verkkokeskustelujen ja kasvokkaisen viestinnän eräs merkittävä ero on eleiden ja ilmeiden eli nonverbaalin viestinnän osien puuttuminen verkkokeskusteluista. Verkkovälitteisessä viestinnässä eleitä, ilmeitä ja äänenpainoja usein korvataan tekstuaalisilla keinoilla, kuten hymiöillä, lyhenteillä ja kapitaalien käytöllä (Herring, 2001; Laaksonen & Matikainen, 2013). Verkkokeskustelu on myös tuottanut uusia termejä kielenkäyttöön, kuten provoaminen ja trollaaminen (myös termiä fleimaus on käytetty, Arpo, 2005), joilla verkkokeskustelujen yhteydessä tarkoitetaan tahallista ärsyttämistä, provosointia esimerkiksi mahdollisimman paljon eriäviä mielipiteitä herättävän, joskus jopa täysin keksityn, keskustelualoitteen tekemisellä. Asiantuntijatason tieto verkossa on tai olisi usein yhtä helposti saatavilla kuin verkkokeskustelutkin. Arjessaan ihmiset saattavat lukea verkkokeskusteluja asiatiedon tueksi tai sijasta juuri niiden sisältämän kokemuksellisen tiedon vuoksi, mikä painottaa verkon sosiaalisen vuorovaikutuksen käytön funktiota. Usein verkkokeskusteluissakin saatetaan pyytää kärkevän mielipiteen esittäjältä perustelua tai linkkejä tutkimuksiin, jotka todentaisivat esitetyn väitteen tai väitteet faktoiksi.

Yleisessä keskustelussa verkkokeskustelupalstat leimautuvat helposti asiattomuuksia ja jopa vihapuhetta sisältäväksi, vain marginaalisen kansanosan ajanvietteeksi. Mediatutkimuksen professori Susanna Paasonen (Helsingin Sanomat, 12.1.2013) arvioi verkkokeskusteluissa tunteiden olevan keskustelujen kannatteleva tekijä. Paasonen (emt.) mukaan verkkokeskusteluissa usein haetaan huomiota tai halutaan niin sanotusti pistää edellistä kirjoittajaa paremmaksi. Verkossa lukeminen tapahtuu usein nopeasti ja sirpaleisesti. Tunteikkaat ja kärkevät viestit saattavat koukuttaa lukijoita enemmän kuin pitkät ja perustellut puheenvuorot. Toisessa Helsingin Sanomien artikkelissa (28.3.2010) todettiin verkkokeskustelujen usein sisältävän huutoa ja ennakkoluuloja. Verkkokeskustelijoiden erilaisia rooleja ja motiiveja niihin kirjoittavien (*posters*) tai niitä lukemalla seuraavien (*lurkers*) kannalta on myös tutkittu (mm. Marett ja Joshi, 2009).

Verkkokeskustelua käydään paljon sairauksista ja riippuvuuksista (Matikainen, 2006), mikä osaltaan kertoo vertaistuen hakemisen ja jakamisen tarpeista. Matikaisen (2009) mukaan sosiaalisen median käytön motivaatiotekijät liittyvät identiteettiin, jakamiseen,

sosiaaliseen vuorovaikutukseen, hyötyyn ja tarpeeseen sekä yhteiskuntaan ja sosiaaliseen järjestykseen. Arpo (2005, 296) on esittänyt verkkokeskustelujen roolin ja funktion nyky-yhteiskunnassa ja kulttuurissa perustuvan nimenomaan henkilökohtaisten kokemusten jakamiseen. Verkkokeskusteluissa ihmisellä on lupa kertoa henkilökohtaisia kokemuksiaan ja tehdä valintoja henkilökohtaisten tulkintojen pohjalta.

Monet yritykset hyödyntävät verkkokeskusteluita joko osallistumalla niihin itse niin sanotusti päivystämällä palstoilla tai hankkimalla niiden avulla tietoa asiakkaiden tarpeista (Laaksonen & Matikainen, 2013). Esimerkiksi Kelasta käydyn verkkokeskustelun tutkimuksen avulla on selvitetty Kelan asiakastyytyväisyyttä ja julkisuuskuvaa (Kapanen, 2006). Verkkokeskusteluita tutkimalla saatua tietoa kommentoitiin myös Iltasanomissa (Iltasanomat, 22.6.2006), jonka verkkokeskusteluista tutkimusaineisto oli kerätty. Yritysten asiakaspalvelun toimimisen sosiaalisessa mediassa voidaan ajatella olevan jo tavallista. Yrityksillä voi olla Facebookissa, Twitterissä tai keskustelupalstoilla profiili, jossa vastataan heille osoitettuihin kysymyksiin (Hämeen Sanomat, 9.3.2014). Yhä useammin yritykset myös etsivät aktiivisesti niitä koskevaa keskustelua keskustelupalstoilta ja pyrkivät vastaamaan esimerkiksi valituksiin avuntarjouksella. Yksittäisen yrityksen sitä koskeviin verkkokeskusteluihin osallistuminen on eri asia kuin jonkin alan ammattiharjoittajien tai asiantuntijoiden työhön, työnkuvaan ja toimintatapoihin liittyvä keskustelu, eivätkä tilanteet ole siten suoraan vertailukelpoisia. Tämän tyyppiset toimintatavat saattavat kuitenkin olla yleistymässä myös yritysmaailman ulkopuolelle. Esimerkiksi Kela-Kerttu on auttanut verkossa lapsiperheitä tukiasioissa vuodesta 2010 (Hämeen sanomat, emt.)

#### **2.4. Median murroksen merkitys**

Median merkitys siinä, mitä kulloinkin pidämme tärkeänä tai millaisena jonkin asian miellämme, on suuri (Lippmann, 1922/1991; McCombs, 2004). Lippman esitti jo vuonna 1922 median tuottavan kuvia ihmisten mieleen ja muovaavan näin sitä, mitä kukin pitää todellisuutena tai yleisenä mielipiteenä. Mediatutkimuksen katsotaan yleisesti alkaneen Walter Lippmannin Public Opinion -teoksesta, jossa Lippmann esitti

McCombsin (2004) mukaan julkisen mielipiteen muodostuvan suurelta osin yksinkertaistettujen stereotyyppien pohjalta. Stereotyyppialla Lippmann tarkoitti ihmisten taipumusta muodostaa asioista yksinkertaistettuja ja pelkistettyjä käsityksiä ja tulkintojen ja merkitysten rakentumista saatavilla olevien tietojen perusteella. Median vaikutus käsitysten ja mielipiteiden muodostumiselle korostui siis jo Lippmanin aikana, vaikka verkkoa ja sosiaalista mediaa ei ollut vielä olemassa.

Media-ala elää kuitenkin muutosvaihetta sosiaalisen median käytön kasvun myötä, eikä ajatus siitä, että kansa tai yleisö saisi tietää vain, mitä mediassa päätetään julkaista, pidä enää täysin paikkaansa (Nieminen & Pantti, 2009). Uutisten aiheita pyydetään nykyään lukijoilta tai katsojilta itseltään, ja vaikutusmahdollisuuksia mediasisältöihin on periaatteessa jokaisella, jolla on verkkoyhteys. Kolumnin tai lehden pääkirjoituksen kirjoittajan on mahdollista saada palautetta ja kommentteja välittömästi, ja uutisen tai minkä tahansa tekstin sisältöä, tarkoituksena tai kirjoitustyyliä voidaan verkossa heti kyseenlaistaa tai sen vaikutuksia pohtia. Median murros ja niin sanottu klikkauskilpailun kiristyminen verkossa on ollut media-alan arkea jo vuosia (Nieminen & Pantti, 2009). Sosiaalisen median on määritelty kuvaavan ”meneillään olevaa internetin murrosvaihetta, jossa käyttäjien asema aktiivisina toimijoina ja sisällöntuottajina korostuu. Sosiaalinen media liittyy verkkojulkaisemisen demokratisoitumiseen, jolloin uusien yksinkertaisten julkaisuvälineiden, kuten blogien tai wikien avulla kuka tahansa, jolla on pääsy verkkoon, saa mahdollisuuksia vuorovaikutukseen, itseilmaisuuksiin ja yhteistyöhön” (Laaksonen ym., 2013, 365). Tiedon ja kokemusten jakamisen verkossa voidaan siis ajatella vaikuttavan yhtä aikaa sekä ihmisten henkilökohtaisten käsitysten että jaettujen, yhteiseksi miellettyjen mielipiteiden rakentumiseen.

Verkkokeskustelut ovat suhteellisen uusi ilmiö, ja niiden sisältöä on helppoa pitää aika arkisena ja epätieteellisenä. Niiden sisältöä leimaa usein omien kokemusten jakaminen, niin sanottu mutu-tieto ja jopa tahallinen tai tahaton tietojen vääristely (Arpo, 2005). Verkkokeskustelut on kuitenkin mahdollista nähdä näennäisestä arkisuudestaan huolimatta osana kulttuurissa ja yhteiskunnassa tapahtuvaa tiedonhaun ja tiedonjakamisen tapojen muutosta. Verkko, teknologia ja median siirtyminen verkkoon ovat muuttaneet ajankäytön, viestinnän ja oppimisen tapoja (Laaksonen ym., 2013; Siemens, 2005; Sirkkunen, 2006). Verkkokeskustelujen roolin ja funktion voidaan mieltää liittyvän yhteiskunnan tasolla sekä verkon että median käytön muuttumiseen.



Yksilötasolla verkkokeskustelujen nähdään liittyvän osallistumiseen, kokemusten jakamiseen, tiedonhakuun ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen (ks. esim. Arpo, 2005, Matikainen, 2009, Vanhanen, 2011).

### 3. PUHETERAPIAN MÄÄRITTELYÄ

Verkkokeskustelut ovat pieni mutta helposti saatavilla oleva osa sitä kaikkea verkossa olevaa materiaalia, jossa käsitellään puheterapiaa, kuntoutuspalveluja ja logopediaa tieteenalana. Se, missä määrin yksittäisen henkilön muodostamaan kuvaan perinteinen media, sosiaalinen media tai verkkokeskustelut vaikuttavat, vaihtelee yksilöllisesti. Usein puhutaan jonkin ilmiön tai organisaation julkisuuskuvasta tai sosiaalisesta maineesta (ks. esim. Laaksonen, 2008). Puheterapia on osa terveydenhuollon palveluja eikä siten määriteltävissä sellaisenaan ilmiöksi eikä organisaatioksi. Yksittäiset mielipiteet keskustelupalstoilla pohjautuvat useimmiten yksilön omiin kokemuksiin ja kertovat siten yksittäisistä kosketuksista ja kontakteista puheterapiaan, joita ei voi yleistää koskemaan kaikkia puheterapeutteja, kuntia tai organisaatioita, jotka tarjoavat puheterapeuttisia palveluita. Verkkokeskustelujen kautta yksittäisetkin kokemukset ja näkemykset kuitenkin voivat saada paljon näkyvyyttä (Hakala & Vesa, 2013).

Puheterapiaa määritellään ja siitä keskustellaan verkossa monissa verkkokeskusteluja virallisemmissakin yhteyksissä. Kuntien sosiaali- ja terveystalvelujen sivuilla on tietoa tarjottavista palveluista, niihin ohjautumisesta ja käytänteistä. Monet yksityiset puheterapiayritykset tarjoavat tietoa verkkosivuillaan, samoin yksityisinä toimivat puheterapeutit. Puheterapiaa on tarjottu terveydenhuollon palveluna 1960-luvulta lähtien (Sovijärvi, 1991). Logopedian koulutuksen kannalta asiaa katsoen logopedian voidaan todeta olevan itsenäisenä oppiaineena Suomessa vielä nuori. Ensimmäinen puheterapeuttien koulutus käynnistyi vuonna 1962 (Kiesiläinen, 1991). Helsingin yliopistossa oli mahdollista opiskella fonetiikan laitoksen puhe- ja ääniterapeuttisella linjalla jo aiemmin, vuodesta 1947 (Sovijärvi, 1991). Logopedian koulutusohjelman nimellä puheterapeuttien koulutus alkoi Helsingin yliopistossa vuonna 1980 (Klippi, 2008). Tätä tutkielmaa kirjoitettaessa, vuonna 2015, logopediaa on mahdollista opiskella Helsingin, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistoissa sekä Åbo Akademiassa.

Suomen terveydenhuollon palveluissa on meneillään muutos kohti aiempaa suurempaa palveluiden yksityistämistä, mikä johtunee poliittisen päätöksenteon vaikutuksista kuntien sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvelvoittamiseen. Sote-uudistuksena puhuttu sosiaali- ja terveydenhuoltoalan muutossuunnitelma on tutkielman kirjoittamisen hetkellä tekeillä (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2015). Säästämissä näkyvät muun muassa niukempina puheterapiaresursseina verrattuna esimerkiksi parinkymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen, jolloin puheterapeutteja toimi enemmän esimerkiksi osana päiväkotien henkilökuntaa. Myös näkemykset puheterapeuttisen kuntoutuksen tavoista ja käytännöistä elävät ja muuttuvat ajassa yhteiskunnan muiden muutosten mukana, ja nykyään painopiste on ohjauksellisessa ja näyttöön perustuvassa puheterapiassa (Huttunen, 2001).

### 3.1. Puheterapeuttiliiton määritelmä

Puheterapeuttiliitto on akateemisesti koulutettujen keskusjärjestön, AKAVA:n, alainen puheterapeuttien valtakunnallinen ammattijärjestö, johon 98 prosenttia puheterapeuteista vuonna 2015 kuuluu (Puheterapeuttiliitto, 2015). Liiton verkkosivujen etusivulla puheterapeutin ammattinimikettä ja puheterapian sijoittumista kuntoutuspalvelujen kentälle määritellään seuraavasti:

”Puheterapeutti on logopedian koulutusohjelmasta filosofian maisteriksi valmistunut ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston laillistama terveydenhuollon ammattihenkilö.

Puheterapia on lääkinällistä kuntoutusta, joka kuuluu sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon palveluihin. Puheterapiapalveluista saa lisätietoa omasta terveyskeskuksesta”

(Lähde: <http://www.puheterapeuttiliitto.fi/fi/etusivu>)

Määrittelyssä painotetaan puheterapeuttien yliopistotasosta koulutusta sekä sitä, että puheterapeuttina työskentelevä on Valviran laillistama terveydenhuollon ammattihenkilö. Varsinaisessa puheterapiatyön kuvauksessa puheterapeuttiliiton verkkosivuilla esitellään puheterapeutin työkenttää jaotellen se perus- ja erikoissairaanhoidon, sekä toisaalta asiakasryhmän mukaan lasten ja aikuisten kuntoutustyöhön. Kuvauksessa korostetaan asiakkaan ympäristön kanssa tehtävän yhteistyön ja moniammatillisen tiimityön tärkeyttä. Puheen, kielen ja vuorovaikutuksen pulmista ja häiriöalueista mainitaan monia esimerkkejä.

Puheterapeuttiliiton verkkosivuilla selvitetään myös perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon ja Kelan välisiä käytänteitä, sekä puheterapiaan ohjautumisen käytäntöjen vaihtelevuutta eri kunnissa.

”Kuntoutus voi tapahtua Kelan järjestämänä, mikäli henkilön on todettu olevan kielellisesti vaikeavammaisen ja hän saa Kelan korotettua vammaistukea. Korotetun tuen saaminen edellyttää suuria vaikeuksia arjen kommunikointitilanteissa sekä puhetta tukevien tai korvaavien kommunikointikeinojen käyttöä. Potilasta hoitava taho eli erikoissairaanhoidon yksikkö tai terveyskeskus laatii kuntoutussuunnitelman, jonka toteuttamiseksi Kela tekee sopimuksen yksityisen palveluntuottajan kanssa. –

– Useimmiten lapsi ohjataan puheterapeutin tutkimuksiin lastenneuvolan ikäkausitarkastuksesta. Myös muut lasta hoitavat ja kuntouttavat tahot voivat ohjata lapsen puheterapeutille. Osassa kuntia vanhemmat voivat myös itse varata ajan puheterapeutille. Käytäntö vaihtelee eri kunnissa.”

(Lähde: <http://www.puheterapeuttiliitto.fi/fi/puheterapia/puheterapiapalvelut>)

Puheterapeuttiliitto ilmoitettiin lähteeksi myös Hämeen Sanomien (7.9.2014) puheterapian resurssien vähyyttä käsittelevässä artikkelissa, jossa tiivistettiin vastaus ”Mitä puheterapia on?” –kysymykseen seuraavasti:

”Puheterapia on lääkinällistä kuntoutusta, joka kuuluu sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon palveluihin. Kunta voi myös ostaa palvelut yksityiseltä ammatinharjoittajalta. Asiakkaalla voi olla vaikeuksia äänessä, puheessa, kielessä, kommunikaatiossa, lukemisessa ja kirjoittamisessa, syömisessä ja nielemisessä sekä suun motorisessa toiminnassa. Kuntoutus sisältää tutkimukset, kuntoutuksen suunnittelun ja järjestämisen, yksilö- ja/tai ryhmäterapian, lähipiirin ohjauksen ja konsultoinnin, puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiokeinojen suunnittelun ja ohjauksen sekä kommunikaation apuvälinepalvelut ja niihin liittyvän ohjauksen. Tavoitteena on parantaa asiakkaan toiminta- ja kommunikaatiokykyä jokapäiväisessä elämässä kotona, päivähoitossa, koulussa ja työelämässä. Puheterapeutti on valmistunut logopedian koulutusohjelmasta filosofian maisteriksi ja on Valviran laillistama terveydenhuollon ammattihenkilö.”

Puheterapiaa määritellään verkossa paitsi kuntien sosiaali- ja terveystalvelujen sivuilla, myös yksityisten puheterapeuttien ja puheterapiayritysten omilla verkkosivustoilla. Joillakin sivuilla on myös esimerkiksi äännevirheiden korjaamiseen tarkoitettua kotiharjoittelumateriaalia ja ohjauksellisia videoita (ks. esim. Espoon kaupunki, 2015).

### 3.2. Puheterapian käsittely muualla mediassa

Puheterapian käsittely perinteisessä valtamediassa vaikuttaa viime vuosina painottuneen puheterapeuttien työllisyystilanteen sekä logopedian koulutuksen käsittelyyn. Esimerkiksi edellisessä luvussa lainattu Hämeen Sanomien julkaisema artikkeli oli otsikoitu ”Puheterapiapalvelut pattitilanteessa” (Hämeen Sanomat, 7.9.2014). Ylen uutisten verkkosivujen Osallistu-osiossa pyydettiin lukijoiden kommentteja puheterapiakokemuksista otsikolla ”Oletko käynyt puheterapeutilla?” (Yle:n verkkouutiset, 7.3.2013). Keskustelun pohjaksi kirjoitetussa alustuksessa mainittiin muun muassa, että ”puheterapeutteja ei kouluteta tarpeeksi ja nyt Tampereen yliopiston koulutus on lopettamisuhan alla” sekä kerrottiin aikuisasiakkaiden puheterapeuttisen kuntoutuksen tarpeesta esimerkiksi aivoverenkiertohäiriöihin sairastumisen takia. Keskustelunalustusta seurasi 63 kommenttia, joissa korostui omien kokemusten kertomisen lisäksi, alustuksen mukaisesti, logopedian koulutustilanteen kommentointi. Helsingin Sanomien verkkosivuilta löytyy tutkielman kirjoittamisen hetkellä hakusanalla ’puheterapia’ 14 eri artikkelia (ks. liite 1), joista yhtä lukuunottamatta jokaisessa puheterapia esiintyy ikään kuin sivuaiheena, useimmiten osana henkilötarinaa, eikä itse varsinaisena artikkelin aiheena. Hakusanalla ’puheterapeutti’ artikkeleita löytyi Helsingin Sanomien sivuilta löytyi kymmenen. ’Puheterapeutti’ hakusanana toi artikkeleita, jotka vaikuttavat liittyvän suuremmin puheterapiaan.

Sosiaalisessa mediassa puheterapiaan liittyvää materiaalia edustaa verkkokeskustelujen lisäksi esimerkiksi aane koulu.fi, joka tarjoaa verkon kautta ostettavaa puheterapiapalvelua. Äännekoulun verkkokeskustelu ja verkkopuheterapeutin vastaanotto hyödyntävät Facebookia, sillä verkkokeskustelu ja puheterapeutin vastaanaminen tapahtuvat Facebookin sivulla. Myös puheterapeuttisessa kuntoutustyössä voidaan näin ollen ajatella olevan alkamassa verkkoa ja sosiaalista mediaa hyödyntävien elementtien käyttö.

## 4. TUTKIELMAN TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tämän tutkielman teoreettiset lähtökohdat ovat kognitiiviseen psykologiaan pohjaavissa teorioissa ja oppimisenäkemyksissä, joissa kielen merkitys sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja sitä kautta erityisesti oppimisessa on tärkeää. Kun pohditaan verkkokeskustelujen roolia osana sosiaalista mediaa, korostuu ennen kaikkea sosiaalisen vuorovaikutuksen verkkovälitteisyys.

### 4.1. Verkkokeskustelut sosiaalisen todellisuuden rakentajina

Tieteellisen tutkimuksen tavoitteita, tekotapaa ja tuloksia ohjaavat tutkimuksen tieteenfilosofiset taustaoletukset (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009; Puusa & Juuti, 2011a). Tutkijan omat ontologiset, epistemologiset ja metodologiset käsitykset ovat tutkimuksen perustana ja lähtökohtana. Ontologia on tieteenfilosofian osa-alue, joka keskittyy siihen, miten tutkija näkee tutkittavan asian olemassaolon. Humanistisissa tieteissä ontologisia tasoja luokitellaan realistiseen, strukturalistiseen, sosiaaliseen konstruktionismiin ja poststrukturaaliseen maailmankuvaan (Puusa & Juuti, emt.) Epistemologialla tarkoitetaan tieteenfilosofiassa tutkijan kantaa siihen, miten tietoa voidaan saavuttaa, millainen suhde tutkijalla ja tutkittavalla on sekä sitä, mitä ylipäättään voidaan tietää. Tutkimuksen metodologiset valinnat määräytyvät sen mukaan, millaisia tietoisia tai tiedostamattomia ontologisia ja epistemologisia valintoja tutkija on tehnyt. Puusan ja Juutin (emt.) mukaan tutkimusotteen valinnan tulisi perustua tutkijan ymmärrykseen tutkimuskohteesta.

Humanististen tieteiden laadullinen tutkimus nojaa useimmiten hermeneuttis-fenomenologiseen tieteenfilosofiaan ja tutkimusperinteeseen, jossa tutkimuksen perimmäisenä tarkoituksena on ilmiöiden ymmärtäminen (Eskola & Suoranta, 2008). Yksinkertaistaen fenomenologia voidaan määritellä kokemusten tutkimukseksi ja hermeneutiikka tulkitsemisen opiksi. Fenomenologia on tieteenfilosofinen suuntaus, joka keskittyy nimenomaan ihmisten kokemuksiin. Fenomenologisessa tutkimuksessa hermeneuttista tutkimusotetta tarvitaan kokemusten tulkitsemisessä (Laine, 2010, Puusa & Juuti, 2011b). Fenomenologis-hermeneuttisessa tutkimusotteessa yhdistyy siis kaksi tieteenfilosofiaa (Kakkori & Huttunen, 2010).

Oppimista ja käsitysten muodostamista selitetään ihmistieteissä fenomenologiaan ja konstruktivismiin pohjautuvilla oppimiskäsityksillä. Kognitiiviseen psykologiaan pohjautuvana konstruktivismiin voidaan ajatella syntyneen aiemman, behavioristisen ajattelun haastajaksi (Säljö, 2001). Konstruktivismiin uranuurtajia ovat sekä Piaget (1977) että Vygotsky (1978), vaikka heidänkin näkemyksissään oli myös eroja. Piaget korosti yksilön biologisia ja psykologisia mekanismeja uuden oppimisessa. Sosiaalisen konstruktionismin edustajat, kuten Vygotsky, painottivat enemmän sosiaalisuuden merkitystä tiedon rakentumisessa (Tynjälä, 1999). Konstruktivismia voidaan pitää tietoteoreettisena sateenvarjoterminä siihen pohjautuvien oppimiskäsitysten takana. Konstruktivistisen ajattelun mukaan oppiminen nähdään aktiivisena uusien kokemusten ja tietojen muokkaantumisenä yksilön aiempiin tietorakennelmiin (Säljö, 2001). Ihminen oppii oman aktiivisen tutkimisensa ja analysointinsa avulla. Oppimisen ajatellaan olevan sitä, että tiedot kytkeytyvät ihmisen aiempaan tietoon, laajempiin kokonaisuuksiin ja todellisen elämän tilanteisiin. Käsitysten muodostaminen voidaan konstruktivismiin pohjalta mieltää merkitysten muodostamiseksi koetun, kuullun ja/tai luetun pohjalta. Verkkokeskusteluissa käsityksiä voidaan omaksua joko jakamalla omia kokemuksia tai lukemalla toisten kertomia kokemuksia ja yhdistelemällä niistä ja aiemmista tiedoista omia näkemyksiä. Konstruktivistinen näkemys toteutuu verkkokeskusteluja ajatellen siinä, miten käsityksiä omaksutaan ja muokataan sekä omien että toisten kokemusten pohjalta, verkkovälitteisesti kielennettyinä ja jaettuina.

Vygotskyn (1978) sosiaalisen kehityksen teoria on vaikuttanut sosiokulttuurisen oppimisteorian kehittymiseen. Sosiokulttuurisella oppimiskäsityksellä tarkoitetaan sitä, että ihminen oppii sosiaalisissa toiminnoissaan ja viestimällä muiden ihmisten kanssa. Oppimisessa painotetaan siis sen sosiaalista luonnetta ja sekä välineiden että historiallisen ja kulttuurisen ympäristön vaikutusta (Säljö, 2001).

Sosiaalinen konstruktionismi on alkuaan psykologiassa ja sosiaalitieteissä käytetty termi (Burr, 2003), joka liittyy konstruktionismiin ja sosiokulttuuriseen oppimiskäsitykseen. Sosiaalisen konstruktionismin nähdään pohjautuvan myös fenomenologiaan (Puusa & Juuti, 2011). Sosiaalisen konstruktionismin ydinajatuksena on kielen suuri merkitys ihmisten tiedon ja todellisuuden rakentumisessa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Sosiaalinen konstruktionismi liittyy sosiaalitieteiden tutkimuksessa 1960-luvulla alkaneeseen niin sanottuun kielelliseen käänteeseen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

Sosiaalisen konstruktionismin näkemyksen mukaan se, mitä kulloinkin pidämme tietona ja todellisuutena, on aina sosiaalisesti, kulttuurisesti ja kontekstiin sidotusti kielellä rakentunutta (Berger ja Luckmann, 1966/1994). Burr (2003) on määritellyt käsitysten jostakin asiasta tai ilmiöstä olevan aina suhteessa paitsi historiaan ja kulttuuriin, myös juuri meneillään olevan ajan ja kulttuurin sosiaalisiin ja taloudellisiin tekijöihin. Verkkokeskustelut ovat sidoksissa ympäröiviin kulttuurisiin, yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja poliittisiin tekijöihin, ja verkkokeskusteluissa tuotetaan ja tulkitaan keskusteluja ympäröivien viitekehysten pohjalta (Arpo, 2005, 69). Arkielämässä tarvittava yhteinen sosiaalinen ja yhteiskunnallinen tieto rakentuu kielen avulla (Berger ja Luckmann, 1966/1994). Berger ja Luckmann (emt.) ovat kuvanneet prosessia kokemuksen objektivoitumiseksi. Kun jokin kokemus kuvaillaan ja välitetään kielen avulla toisille, siitä tulee ymmärrettävä ja mielekäs sellaisillekin, jotka eivät ole itse kokeneet samaa. Kokemuksen kielellinen kuvaaminen poistaa sen yksilösidonnaisuuden ja mahdollistaa kokemuksen myös toisille. Kokemuksesta tulee epäsuorasti oleellinen myös sellaisille, jotka eivät edes odota itse kokevansa samaa. Samalla siitä tulee osa yhteistä, jaettua tietoa. Sosiaalisen median käytön ja verkkokeskustelujen voidaan ajatella olevan osa tämän päivän kokemusten jakoa, josta tietoa omaksutaan arkielämään myös asioista, jotka eivät välttämättä suoranaisesti tai juuri tällä hetkellä kosketa henkilökohtaisesti.

Sosiaalisen konstruktionismin ytimessä on ajatus siitä, ettei ole olemassa absoluuttisia totuuksia vaan pikemminkin erilaisia selitystapoja ja kertomuksia (Burr, 2003; Tynjälä, 1999). Ihmisten välinen vuorovaikutus ja kieli sen välineenä muovaavat täten ihmisten ymmärrystä ja käsityksiä maailmasta ja asioista. Verkkokeskusteluissa, osana sosiaalista vuorovaikutusta, rakennetaan siis kielen avulla ympäröivää ja ymmärrettävää todellisuutta niihin osallistuville. Sillä, miten jostakin asiasta yleisesti puhutaan tai kirjoitetaan, on vaikutusta siihen, millaisena asiaa pidämme. Se, millaisena jotakin asiaa pidetään, vaikuttaa mielipiteiden lisäksi siihen, millaista puhetta tai tekstiä siitä myös tuotetaan. Käsitykset asioista syntyvät paitsi omista kokemuksista myös toisten kokemusten pohjalta, sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ollessa. Sosiaalista konstruktionismia on myös arvosteltu. Sen saama kritiikki kohdistuu filosofisiin kysymyksiin todellisuuden luonteesta ja tiedon saamisesta siitä. Muun muassa Hacking

(2009) on perustanut kritiikkinsä siihen, että on olemassa asioita, jotka eivät ole sosiaalisesti konstruoituja.

#### 4.2. Verkkokeskustelut ja käsitysten muodostuminen merkityksenannon kautta

Kotimaisten kielten keskuksen, Kotuksen, kielitoimiston sanakirjan määritelmä termille *käsitys* on ”havaintoon, kokemukseen t. ajatteluun perustuva mielikuva tai tieto” (Kielitoimiston sanakirja, 2014). Synonyymeiksi tai lähes samaa tarkoittaviksi termeiksi sanakirjassa mainitaan ajatus, ajattelutapa, näkemys, mielipide, asenne, vakaumus, luulo, arvelu ja vaikutelma.

Koukkari (2010) on esitellyt väitöskirjassaan näkemyksen käsitysten ja mielipiteiden erosta merkityksiä tulkittaessa. Kokemukset ovat omakohtaisia, käsitykset taas kertovat yhteisön perinteisistä ja tyypillisistä tavoista ajatella. Tästä syystä käsityksen ja kokemuksen välillä ei aina välttämättä ole yhteyttä. Jos ihmisellä on tietty käsitys jostakin asiasta, se ei välttämättä muutu, vaikka ihmisen yksittäinen kokemus asiasta olisikin erilainen kuin hänen omaksumansa yleinen käsitys. Toisaalta uudet kokemukset usein kuitenkin muokkaavat käsityksiä.

Käsitysten muodostumista on mahdollista tarkastella erityisesti merkitysten antamisen kautta. Vasta merkityksen anto kokemuksille, kuullulle ja luetulle luo niistä yleistyksiä eli käsityksiä. Tieto on mahdollista vasta merkityksellistämisen kautta (Lehtonen, 2000). Lehtosen mukaan se, että samoihin asioihin, ilmiöihin ja tapahtumiin on mahdollista liittää monia eri merkityksiä, kertoo käsitysten muodostamisen yhtäaikaista yksilöllisestä ja yhteisöllisestä luonteesta. Kontekstin merkitystä toisen kirjoittamaa tekstiä tulkittaessa Lehtonen (emt.) valottaa lukijan lähestymisnäkökulman kautta. Lukijan omat käsitteelliset kehykset vaikuttavat siihen, miten hän tekstin tulkitsee. Lehtonen on Guy Cookia (1992) yhteenvetäen määritellyt, että tekstien tulkinnan konteksteina voivat olla muun muassa rinnakkaiskieli (eli kirjoituksessa esim. kirjasintyyppi tai – koko), tekstiin välittömästi liittyvät toiset tekstit (eli edeltävät tai seuraavat luettavana olevat tekstit), intertekstit (eli muut tekstit, jotka liitetään luettavaan tekstiin ja jotka vaikuttavat luentaan), lukija itse (hänen intentionsa ja tulkintansa, tietonsa ja käsityksensä, asenteensa ja tuntemuksensa) sekä tekstin funktio. Chen ja Chiu (2006) totesivat tutkimuksessaan verkkokeskustelujen kontekstilla olevan



paljon vaikutusta keskustelun kulkuun. Verkkokeskusteluun kirjoitettuun kommenttiin vaikuttivat aiemman viestin sisältö, muun muassa sen sisältämät sosiaaliset vihjeet (esim. hymiöt), samaa tai eri mieltä olemisen aste ja aiemman viestin tietosisällön määrä. Verkkokeskustelujen ja kasvokkaisen viestinnän erona mainittiin, että verkkokeskustelussa nimenomaan eri mieltä oleminen aiemman kirjoittajan kanssa saa aikaan vahvimman ja varmimman vastauksen. Toisin sanoen verkkokeskusteluissa, kuten muissakin luettavissa teksteissä, ovat mukana kielen, kontekstin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen elementit, jotka vaikuttavat tulkintoihin. Tämä pätee myös teksteistä tulkintoja tekevään tutkijaan.

### 4.3. Verkkokeskustelut ja oppiminen verkossa ja verkostoissa

Verkko on muuttanut paitsi sosiaalisen kanssakäymisen tapoja myös oppimiseen käytettäviä väyliä. Verkossa kaikki tieto voi tuntua olevan nopeasti haettavissa, ja tietoa voi tuntua olevan valtavasti. Valtavan määränsä lisäksi tieto saattaa tuntua ristiriitaiselta ja eritasoisesti perustellulta. Siemens (2005) on kehittänyt verkostojen ja kytkentöjen merkitystä korostavaa digiajan oppimisteoriaa, konnektivismia, jonka syntyyn konstruktivismi ja sosiaalinen konstruktionismi taustateorioina ovat vaikuttaneet suuresti. Konnektivismi voidaan nähdä sosiaaliseen mediaan sovellettuna oppimisteorianana, jonka mukaan oppiminen on tehokkainta osana sosiaalista verkostoa. Ihmiset jakavat verkoistoissa tietoaan ja tuotoksiaan ja näin samalla opettavat toisia ja oppivat itse toisilta. Verkostot voivat olla lähes mitä tahansa verkon sisältöä, esimerkiksi blogeja, verkkokeskusteluja tai sosiaalisia kirjanmerkkejä.

Konnektivismia on kritisoitu siitä, ettei se tuo taustateorioihinsa nähden sinänsä mitään uutta (Kop & Hill, 2008). Konstruktivismiin, sosiaalisen konstruktionismin ja sosiokulttuurisen oppimiskäsityksen mukaan uuden oppiminen perustuu sosiaalisen vuorovaikutuksen tärkeyteen ja tiedon rakentumiseen aiemman tiedon ja kontekstin pohjalta (Berger & Luckmann, 1966/1994; Burr, 2003; Säljö, 2001). Konnektivistinen oppimisteoria vaikuttaa myötäilevän myös mediaviestinnässä meneillään olevaa muutosta. Ylhäältä päin tiedon murusia jakavan opettajuuden roolin muuttuminen on samankaltainen ilmiö kuin median murroksessa ylhäältä annetun mediasisällön mallin romuttuminen. Konnektivismissa oppimisen nähdään olevan kaikilta kaikille -

muotoista toimintaa eikä yhdeltä ja ylhäältä annettua. Tämä vaatii ihmisiltä aktiivisuutta ja kriittisyyttä, ja sitä Siemens (2005) pitääkin aikamme haasteena. Tieto on kirjaimellisesti siroteltuna verkkoon, ja konnektivistinen oppimiskäsitys lähtee siitä, että ihminen oppii osallistumalla verkon teknologian kautta erilaisiin verkostoihin.

Sosiaalisen median nopeus ja reaaliaikaisuus mahdollistavat sen, että yksittäinen, hyvin marginaalinenkin mielipide tai kannanotto voi kuulua kauas (Hakala & Vesa, 2013). Toisaalta informaatiotulva voi myös hukuttaa tietoa alleen. Varsinaisesti verkkokeskustelujen ei voi katsoa olevan vastuussa minkään asian tai ilmiön julkisuuskuvasta tai sosiaalisesta maineesta, mutta toisaalta ei tule myöskään vähätellä verkkokeskustelujen vaikutusta ja merkitystä osana ihmisten käsitysten muodostusta ja oppimista (ks. esim. Laaksonen, 2008). Konstruktivismiin, sosiaalisen konstruktionismiin, sosiokulttuurisen teorian ja verkostojen merkitystä oppimisessa korostavan konnektivismiin jakama yhteinen ydinajatus on käsitysten rakentuminen jatkuvasti kielen avulla ja sosiaalisen vuorovaikutuksen pohjalta. Sosiaalinen vuorovaikutus voi olla kasvokkaista tai verkkovälitteistä.

## **5. TUTKIELMAN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET**

Verkko voidaan nähdä kommunikaatioteknologiana, jonka avulla mahdollistetaan sosiaalista kanssakäymistä ja välitetään ja tulkitaan erilaisia merkityksiä ja käsityksiä maailmasta (Aula, Matikainen & Villi, 2006, 13). Tämän tutkielman pääajatus oli tarkastella, millaisia käsityksiä ja tulkintoja puheterapiasta verkkokeskusteluissa rakentuu. Verkkokeskustelujen ajateltiin luotaavan käsityksiä, kokemuksia ja ennakkoodotuksia puheterapiasta ja puheterapeuteista. Tutkielman mielenkiinnon kohteena ei ollut verkkokeskustelujen kieli, rakenne eikä vuorovaikutuksen rakentuminen eivätkä muutkaan kielelliset seikat, vaan keskustelujen sisältö. Samoin esimerkiksi verkkokeskustelijoiden motiivien ja identiteettien rakentumisen tarkastelu on rajattu tämän tutkielman ulkopuolelle. Tutkielman tavoitteena oli kartoittaa otos keskustelupalstalla käydyistä puheterapiaa käsittelevistä verkkokeskusteluista ja tarkastella kartoituksen avulla, millaiset aiheet ja teemat puheterapiassa herättävät keskustelua. Perimmäisenä tarkoituksena oli verkkokeskusteluympäristössä vallalla

olevien puheterapiaan liittyvien käsitysten hahmottaminen. Verkkokeskusteluja analysoimalla pyrittiin tavoittamaan jotakin siitä, miltä puheterapeuttinen arviointi ja kuntoutus osasta asiakkaita tänä päivänä Suomessa näyttää, vaikuttaa ja tuntuu ja millaisia ajatuksia se herättää.

Tutkielmassa pyritään vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Millaiset puheterapiaan liittyvät aiheet puhututtavat verkkokeskusteluissa?
- Millaisia käsityksiä verkkokeskusteluissa puheterapiasta esiintyy?

Lisäksi tarkastellaan aineistosta nousseita tuloksiin ja keskustelujen sisältöihin liittyneitä ja vaikuttaneita seikkoja, kuten puheterapiaan ohjautumiselle keskusteluissa kerrottuja syitä ja puheterapeuttien kirjoittamien kommenttien roolia keskusteluissa. Lisäksi tarkastellaan lyhyesti verkkokeskusteluaineiston diskursiivisia tyylejä.

## 6. TUTKIELMAN TOTEUTTAMINEN

Tämä tutkielma edustaa laadullista tutkimusta, jossa kiinnostuksen kohteena ovat ihmisten käsitykset ja tavoitteena käsitysten tulkinta spontaanisti syntyneiden, aitojen tekstien pohjalta. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009) ovat todenneet laadullisen tutkimuksen tyypillisiksi piirteiksi aineiston kokoamisen luonnollisissa, todellisissa tilanteissa, ihmisen suosimisen tiedonkeruun lähteenä, induktiivisen analyysin käyttämisen, aineiston kohdejoukon tarkoituksenmukaisen valinnan, tutkimussuunnitelman muotoutumisen tutkimuksen edetessä sekä tapausten käsittelyn ainutlaatuisina.

Verkkokeskusteluja käytettiin tutkielman aineistona perinteisten haastattelu- ja kyselytutkimusten sijasta, koska tavoitteena oli tutkia, millaiset aiheet puheterapiaan liittyen puhututtavat silloin, kun valmiita kysymyksiä, johdattelua tai painetta vastata sosiaalisesti hyväksyttävästi ei ole. Hakalan ja Vesan (2013) mukaan verkkokeskusteluja on käytetty media- ja yhteiskuntatutkimuksessa haastattelu- ja kyselytutkimuksille rinnakkaisena tietolähteenä erityisesti silloin, kun on haluttu tutkia ihmisten käsityksiä ja mielipiteitä. Verkkokeskusteluissa kirjoittajat esiintyvät nimettöminä ja tunnistamattomina ja voivat niin ollen tuoda esiin sellaisiakin ajatuksia

ja mielipiteitä, joita eivät esimerkiksi haastattelutilanteessa toisi jostakin syystä ilmi. Ihmiset nostavat verkkokeskusteluissa esiin itse tärkeinä pitämiään asioita (Hakala & Vesa, emt.). Verkkokeskustelut ovat syntyneet tutkijasta riippumatta, kirjoittajien omista motiiveista lähtien. Verkkokeskustelujen käyttö aineistona ohjasi tutkimusta aineistolähtöiseen lähestymiseen alusta alkaen.

### 6.1. Sisällönanalyysi menetelmänä

Sisällönanalyysin peusteoksena voidaan pitää Bernard Berelsonin (1952) *Content analysis in communication research* -teosta, johon monet myöhemmin sisällönanalyysiä pohtineet ja kehittäneet tutkijat ovat viitanneet. Sisällönanalyysin on määritelty olevan viestinnän sisällön objektiiviseen, systemaattiseen ja määrälliseen kuvailuun sopiva tutkimustekniikka (Berelson, 1952, 14). Sisällönanalyysin pääajatuksena on analysoida olennainen esiin aineistosta käymällä se järjestelmällisesti läpi ja muodostamalla siitä luokkia ja teemoja. Sisällönanalyysillä pyritään muodostamaan kokonaiskuva aineiston sisällöstä ja teemoista. Sisällönanalyysiä voidaan jaotella aineistolähtöiseen, teorialähtöiseen ja teoriaohjaavaan lähestymistapaan sen mukaan, miten teorian ohjaavuus nähdään suhteessa aineiston hankintaan, analysointiin ja tulosten raportointiin (Tuomi ja Sarajärvi, 2009).

Sisällönanalyysi voidaan ymmärtää ikään kuin sateenvarjokäsitteeksi, jonka alle mahtuu erilailla painottuneita näkemyksiä siitä, millä tavoin sisältöä voidaan eritellä ja tehdä tulkintoja merkityksistä. Sisällönanalyysin lähestymistapoja on mahdollista yhdistää toisten tutkimusmetodien kanssa, ja Tuomi ja Sarajärvi (2009) ovatkin todenneet laadullisessa tutkimuksessa sisällönanalyysin olevan usein ainakin osa metodia. Sisällönanalyysiä voidaan tehdä laadullisin tai määrällisin painoituksin (Laaksonen & Matikainen, 2013). Eskola ja Suoranta (2008) ovat käyttäneet nimitystä *sisällön erittely*, jolla he tarkoittavat aineiston kvantifioimista eli esimerkiksi toistuvien sanojen tai ilmausten frekvenssien esittämistä tutkimustuloksissa. Myös Tuomi ja Sarajärvi (2009) ovat tarkentaneet, etteivät sisällönanalyysi ja sisällön erittely ole synonyymejä, vaan sisällönanalyysillä viitataan aineiston laadulliseen erittelyyn.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineiston analysointi etenee kolmessa päävaiheessa. Ensimmäinen vaihe on aineiston redusointi eli pelkistäminen. Toinen vaihe on aineiston klusterointi eli ryhmittely, ja kolmantena vaiheena on abstrahointi

eli teoreettisten käsitteiden luominen. Analyysi etenee toisin sanoen alkuperäisilmauksien ryhmittelystä ja käsitteiden yhdistämisestä ala-, ylä- ja pääluokkiin kohti kategorioita, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin. Johtopäätöksiä tehdessään tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavia heidän näkökulmastaan, tulkitsemaan mitä asiat merkitsevät tutkittaville (Tuomi ja Sarajärvi, 2009).

Tutkielman alkuvaiheessa metodisia ratkaisuja pohdittaessa koettiin puhtaan sisällönanalyysin tietynlainen tekstin tasolle jäävä analyysi ja luokittelu riittämättömäksi tutkielman tavoitteisiin ja tutkimuskysymyksiin nähden. Aineiston ilmauksia ja lauseita ei haluttu irrottaa konteksteistaan. Sisällönanalyysin pyrkimyksen kohti yhä yhdistetympiä yleiskategorioita ei koettu tekevän täysin oikeutta tämän tutkielman aineistolle, koska mielenkiinnon kohteena oli nimenomaan käsitysten ja mielipiteiden variaatio. Myös aineiston laatu vaikutti vaativan kontekstin huomioimista enemmän kuin sisällönanalyysissä on tapana. Käsitysten analysointi kuitenkin vaatii ikään kuin toisen asemaan asettumista, ja juuri tähän tarkoitukseen koettiin tarvittavan jotakin muuta kuin tekstin asiasisällön teemoittelua ja erittelyä.

## 6.2. Fenomenografia menetelmänä

Fenomenografian taustalla vaikuttaa fenomenologis-hermeneuttiseen tutkimusperinne, jossa painottuvat kokemuksen, merkityksen ja yhteisöllisyyden käsitteet. Tieteenfilosofisilta taustaoletuksiltaan fenomenografialla on yhteys sekä konstruktionismiin että fenomenologiaan (Koukkari, 2010). Konstruktionismissa ihmisen ajatellaan rakentavan (*construct*) tulkintoja aiempien kokemustensa, käsitystensä ja tietojensa pohjalta.

Fenomenografia on siis metodologinen suuntaus, kun taas fenomenologia on tieteenfilosofinen suuntaus (Koukkari, 2010). Fenomenologiassa kiinnostus on ilmiöissä itsessään, ja niihin päästään käsiksi yksilöiden käsitysten ja kokemusten kautta. Fenomenologiassa tutkitaan subjektiivisia kokemuksia, kun taas fenomenografiassa kiinnostus on subjektiivisissa käsityksissä (Anttonen, 2009, Koukkari, emt). Fenomenografian tavoitteena on selvittää, miten tutkittavat kuvaavat tutkittavaa ilmiötä tai asiaa, ja tarkastella käsitysten eroavaisuuksia (Kakkori & Huttunen, 2011). Fenomenografinen tutkimuksen lähestymistapa siis olettaa, että

ihmiset antavat samoille ilmiöille erilaisia merkityksiä. Fenomenografisella analyysillä pyritään saamaan esiin tutkimusaiheeseen liittyvien erilaisten käsitysten tai kokemusten koko kirjo ja vaihtelu, sitä määrittävät termit ja ilmaukset ja niiden hierarkiset suhteet (Huusko ja Paloniemi, 2006). Kiinnostus on siis ennen kaikkea ihmisten arkiajattelussa (Koukkari, emt.).

Fenomenografinen tutkimusmenetelmä on lähtenyt liikkeelle Ruotsista, Göteborgin yliopistosta 1970-luvulla opiskelijoiden oppimista käsittelevillä tutkimuksilla (Marton, 1986). Fenomenografiaa on käytetty eniten kasvatustieteellisten tutkimusten analyysimenetelmänä ja tutkimusotteena (Huusko & Paloniemi, 2006). Se ei ole yksittäinen metodi vaan ikään kuin tutkimuksen taustanäkemys, joka keskittyy käsitysten erojen ja vaihtelun näkemiseen ja tarkasteluun. Fenomenografisessa lähestymistavassa myös yksittäiset mielipiteet ovat tärkeitä, sillä pyrkimyksenä on kuvailla, analysoida ja ymmärtää ihmisten käsityksiä ja käsitysten keskinäisiä suhteita (Kakkori & Huttunen, 2011). Fenomenografisen tutkimusotteen pyrkimyksenä on tehdä jaetut ajattelutavat näkyviksi. Lähtökohtaisesti fenomenografiassa uskotaan, että on mahdollista muodostaa olettamuksia yleisistä käsityksistä tietyssä ryhmässä, kulttuurissa tai yhteiskunnassa (Huusko & Paloniemi, emt.).

Fenomenografiassa on olennaista kysymyksenasettelun avoimuus, jonka nähdään jättävän tilaa erilaisille käsitystulkinnolle (Huusko ja Paloniemi, 2006). Tutkittavaa ilmiötä pyritään kuvaamaan ihmiselle siitä muodostuneiden käsitysten kautta. Myös yksittäisellä, muista eroavalla käsityksellä on fenomenografiassa merkitystä (Koukkari, 2010). Tutkimusotteessa erotetaan ensimmäisen ja toisen asteen näkökulma (Huusko & Paloniemi, emt.; Kakkori & Huttunen, 2011; Koukkari, emt.; Marton, 1986). Ensimmäisen asteen näkökulmalla tarkoitetaan laadullisesti erilaisten käsitysten hahmottamista, ja toisen asteen näkökulmalla tutkijan syvällisempiä tulkintoja siitä, miltä tutkittavan asian sisällön merkitys näyttää esiintulleiden käsitysten pohjalta. Toisen asteen näkökulman korostaa kiinnostusta toisen ihmisen perspektiivistä katsottua maailmaa ja todellisuutta kohtaan (Koukkari, 2010) ja todellisuuden rakentumista sosiaalisesti ja konstruktiiivisesti (Koskinen, 2011). Kakkori ja Huttunen (2011) ovat kuvanneet toisen asteen näkökulman olevan koko fenomenografian ydin. Heidän mukaansa fenomenografiassa ei tutkita sitä, miten asiat maailmassa ovat, vaan sitä, miten tutkittavat ajattelevat asioiden maailmassa olevan.

Fenomenografisissa tutkimuksissa tulokset on tapana esittää kuvauskategorioiden avulla, joilla voidaan kuvata käsitysten jakautumista. Tyypillistä on myös kuvauskategorioiden loogisten suhteiden joko horisontaalinen tai vertikaalinen jäsentäminen (Koskinen, 2011; Koukkari, 2010; Rissanen, 2003). Kakkorin ja Huttusen (2011) mukaan Marton (1986) käytti tutkimusten loogisten ja hierarkisten käsityskategorioiden tuloskuvauksesta nimitystä ”tulosavaruus” (*outcome space*). Koskisen (2011) mukaan Säljö on painottanut fenomenografisen analyysiprosessin luonteen olevan vahvasti tulkinnallinen. Samaa aineistoa käyttämällä eri tutkijat voivat siis päätyä erilaiseen tulkintaan. Olennaista on tutkijan hyvä tutkimuskohteen tuntemus, jotta hän kykenee kuvailemalla ja tulkitsemalla konstruoimaan käsitteellisen kuvauksen tutkittavaa aihetta koskevista käsityksistä.

Tässä tutkimuksessa aineistolähtöistä sisällönanalyysia edustaa tutkimustulosten teemoittelu verkkokeskustelujen aiheiden ja sisällön mukaan. Fenomenografista tutkimusotetta tutkimustulosten analysoinnissa edustavat kuvaukset ja tulkinnat siitä, millaisia keskinäisiä suhteita teemoilla on ja millaisia käsityskokonaisuuksia niistä rakentuu.

### **6.3. Verkkokeskusteluaineiston käytön tutkimuseettiset haasteet**

Verkkokeskustelujen käyttöön tutkimusaineistona liittyy monenlaisia tutkimuseettisiä pohdinnan aiheita ja huomioitavia asioita. Tutkimuseettiset ongelmat liittyvät muun muassa yksityisyyteen, luottamuksellisuuteen, tutkittavien informoimiseen ja suostumukseen, aineiston keräämiseen ja hyödyntämiseen, anonymiteettiongelmaan ja tutkimustulosten esittämistapaan (Järvinen-Tassopoulos, 2011). Tämän tutkielman aineisto on kerätty keskustelupalstalta, jolla ei vaadita tunnistautumista eikä nimimerkin käyttöä. Koska tunnistautumista tai nimimerkin käyttöä ei keskustelupalstalla vaadita, ei palsta muodosta varsinaista ”keskusteluyhteisöä”, jonka jäsenet kokisivat esimerkiksi tuntevansa toisensa. Verkkokeskustelujen keruu- ja tallennusvaiheessa keskusteluista poistettiin kaikki tunnistamisen mahdollistavat suorat ja epäsuorat tunnisteet (Kuula, 2006), kuten maininnat paikkakunnista, nimistä tai joidenkin kirjoittajien käyttämistä nimimerkeistä. Verkkokeskusteluihin osallistuva saattaa käyttää samaa nimimerkkiä myös muilla sivustoilla, jolloin nimimerkki voisi johtaa tunnistamiseen (Kuula, 2011).

Peruseriaate kvalitatiivisissa aineistoissa on suorien tunnisteiden, kuten nimien, osoitteiden, syntymäaikojen, sähköpostiosoitteiden ja puhelinnumeroiden, poistaminen aineistosta heti, kun aineiston tekninen toimivuus on tarkistettu. Kirjoittajien taustatiedot, kuten sukupuoli, ikä, ammatti, työpaikka, koulutus ja asuinpaikka, eivät olleet tässä tutkimuksessa olennaisia, koska niitä ei olisi ollut edes mahdollista selvittää tai yhdistää kirjoitettuihin viesteihin tai kirjoittajiin itseensä. On selvää, että suurimmassa osassa keskusteluja kirjoittajat olivat naisia ja äitejä, mutta kaikki maininnat taustatiedoista on pyritty häivyttämään kaikenlaisen tunnistamisen estämiseksi.

Internet-tutkimuksen eettisiä kysymyksiä pohtinut Kuula (2011) toteaa, että tutkija kantaa vastuun tutkittavien yksityisyyden suojasta ja että tutkijan tehtävä on arvioida, mitkä asiat täytyy arkaluonteisuuden vuoksi raportoida erityisen varovasti tunnistamisriskin vuoksi. Kuula (emt.) toteaa, että nimettömyys voi tuntua turvalliselta ratkaisulta verkkoympäristössä, mutta että se samalla mahdollisesti myös alentaa kynnystä osallistua sellaisiin keskusteluihin, joihin ei välttämättä muunlaisissa yhteyksissä ryhtyisi. Silloin on mahdollista olla tahallisen provosoiva tai epärehellinen tai toisaalta liiankin rehellinen ja avoin. Olennaista on Kuulan (emt.) mukaan se, että ihmiset käyttävät keskustelupalstoja eri tavoin ja eri syistä. Osallistuminen keskusteluihin voi olla satunnaista. Tiedon etsintä tai kokemusten kyseleminen voivat olla motiiveja. Jotkut voivat pitää keskustelupalstaa tärkeänä sosiaalisena yhteisönään ja vertaistuen lähteenään. Kuulan mukaan erityisesti silloin, jos keskustelupalsta edellyttää sisään kirjautumista, on arvioitava joko tutkimusluvan pyytämisen tai ainakin tutkimuksesta informoinnin tarvetta ja mahdollisuutta. Lisäksi olennaista on keskusteltavan aihepiirin arkaluonteisuus ja mahdollinen henkilökohtaisuus. Tutkijan tulee siis arvioida tutkimuskohteena käytetyn sivuston avoimuuden aste palstan käyttäjien näkökulmasta. Vapaasti luettavissa olevat sivustot ovat Kuulan (2011) mukaan tutkittavissa siinä missä julkiset asiakirjatkin.

Tämän tutkielman aineistoksi kerättyjä verkkokeskusteluja ei tulla tallentamaan mihinkään, mistä niitä voitaisiin käyttää edelleen jatkotutkimuksissa, joten siinä mielessä eettistä ongelmaa ei ole. Lisäksi samat keskustelut ovat jatkuvasti verkossa luettavissa, koska ne kerättiin julkiselta, avoimelta keskustelupalstalta. Niin suorien kuin epäsuorienkin tunnistetietojen poistamisella alusta lähtien pyrittiin toimimaan



eettisesti oikein ja estämään tunnistetietojen vaikutukset tulkintoihin aineiston analysoinnin edetessä.

Verkkokeskustelijoiden taustatiedot ovat paitsi salassapidettäviä myös usein mahdottomia selvittää. Yksi henkilö voi kirjoittaa monta viestiä samassa viestiketjussa tai kertoa itsestään tai muista epätosia asioita. Verkkokeskusteluissa on siis mahdollista esiintyä jonakin aivan muuna kuin mitä todellisuudessa on. Verkkokeskustelujen edustavuutta aineistona on näin ollen hyvin vaikea arvioida. Liian suuria päätelmiä ei niiden pohjalta yleisestä mielipiteestä pidä siis tehdä, mutta niiden voidaan kuitenkin sanoa heijastavan omalla tavallaan nykyisiä sosiaalisia todellisuuksia.

#### 6.4. Aineiston hankinta ja käsittely

Tutkielman aineistona käytettiin Vauva.fi -sivuston Aihe vapaa -palstan keskusteluja, joissa käsiteltiin puheterapiaa. Ennen tutkimusaineiston keräämistä, kesäkuussa 2014, keskustelupalstan ylläpitoon oltiin yhteydessä sivuston palaute-osion kautta ja kerrottiin heille tutkimussuunnitelmasta sekä siitä, miten verkkokeskusteluja tullaan käyttämään anonymeinä ja kaikista mahdollisista asia- tai tunnistetiedoista irrotettuina. Keskustelupalstan ylläpidolta ei tuolloin saatu vastausta viestiin. Maaliskuussa 2015 ylläpidolle lähetettiin verkkosivun kautta uudelleen viesti, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja erityisesti aineiston käsittelyssä käytetystä tarkasta tutkimuseettisestä harkinnasta. Vauva-lehden nettituottajalta saatiin sähköpostitse vastaus, jossa todettiin verkkokeskustelujen olevan julkisia, joten niiden käyttämiselle tutkimuksessa ei tarvittu tutkimuslupaa. Vastausviestissä myös kiitettiin siitä, että heille kuitenkin ilmoitettiin asiasta.

Tutkielman aineisto hankittiin verkkokeskustelupalstalta valmiita, jo olemassa olevia keskusteluja tallentamalla. Hakusanana keskusteluja haettaessa käytettiin sanaa ”puheterapia”, ja hakuvälineenä keskustelupalsta-sivuston omaa hakutoimintoa. Hakutoimintoa käytettäessä hakutulokset on mahdollista järjestää joko relevanttiuden (*relevance*) tai päiväyksen (*date*) mukaan. Tutkimusaineistoksi otettiin kaikki ne keskustelut, jotka palstan sanahakutoiminto antoi relevantteina hakusanalle. Puheterapiaa käsitteleviä keskusteluketjuja löytyi keskustelupalstalta yhteensä 88, ja

koska kyseessä oli aihetta kartoittava tutkimus, ne otettiin kaikki mukaan tutkimusaineistoksi.

Aineistoon päätettiin siis ottaa mukaan kaikki sivuston relevance-haulla ja hakusanalla ”puheterapia” löytyneet keskusteluketjut. Jos haku olisi tehty ajallisella rajauksella (*date*), olisi tulokseksi saatu suunnilleen sama määrän keskusteluketjuja, mutta ne olisivat ajallisesti kattaneet vain noin kaksi viime vuotta ja niissä sana ”puheterapia” esiintyi esimerkiksi vain yhdessä sivulauseessa eikä varsinaisena keskustelun aiheena. Keskusteluja, joissa mainitaan sana ”puheterapia”, olisi siis ollut sivustolla paljon enemmän kuin tutkielman aineistoksi keräämäni. Sivuston hakutoiminto antaa haun tuloksina mille tahansa hakusanalle maksimissaan kymmenen palstasivun verran keskusteluja, ja haun tekijä voi päättää haluaako järjestää tulokset relevanttiuden vai päiväyksen mukaan. Tämän tutkielman aineistonkeruussa luotettiin verkkosivuston oman hakukoneen tulokseen relevanttiuden suhteen, koska aineistoksi haluttiin keskusteluja, joissa puheterapia oli nimenomaan keskustelunaiheena. Lisäksi ne kattoivat ajallisesti paljon pidemmän ajanjakson kuin date-luokittelulla.

Aineistona käytetyt 88 keskusteluketjua on kirjoitettu Vauva.fi -sivuston Aihe vapaa -palstalla vuosien 2005-2014 välillä. Yhteensä ketjuissa oli 1367 kirjoitettua kommenttia, mikä määrittää yksittäisen keskusteluketjun keskiarvopituudeksi 15,5 kommenttia. Aineiston jokaisessa keskustelussa oli aloittajan kirjoittama otsikko ja usein pienellä alustuksella tehty aloituspuheenvuoro, johon oli kirjoitettu vastauksia vaihteluvälillä 0-85 kappaletta. Lyhyin keskustelu muodostui näin vain aloituksesta, johon ei ollut tullut vastauksia eikä jatkoa. Pisin keskustelu muodostui aloituksesta ja siihen kirjoitetuista 84 vastauksesta ja kommentista.

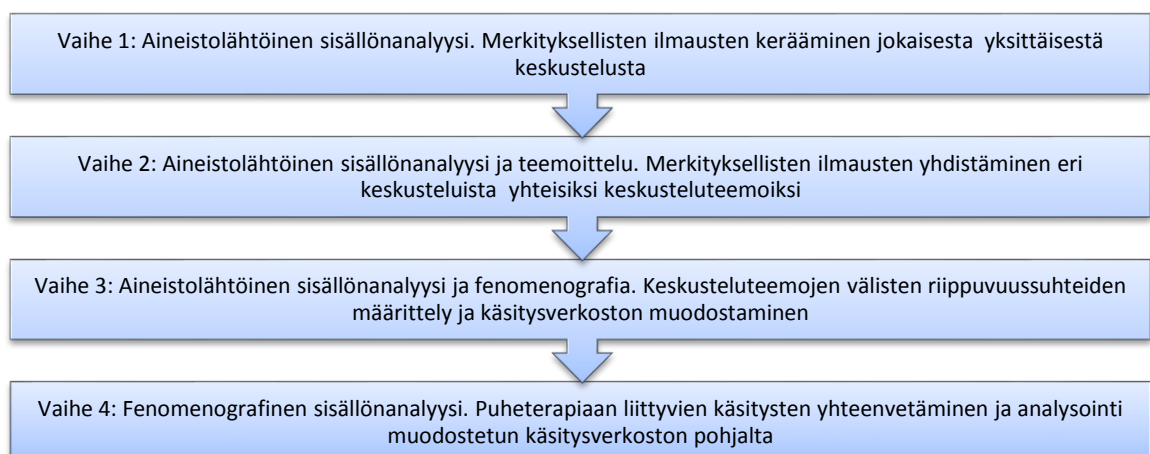
Kaikki haetut keskustelut kopioitiin aluksi kokonaisina keskusteluketjuina Word-tiedostoksi ja ne numeroitiin. Jo tässä vaiheessa poistettiin kaikki mahdolliset tunnistetiedot, kuten joidenkin keskustelijoiden käyttämät nimimerkit sekä kaikki paikkakuntiin tai henkilöihin viittaavat tiedot. Wordiin tallennettuina fontilla 12, kirjaintyypillä Times New Roman ja rivivälillä 1,0 keskusteluja kertyi yhteensä 319 sivua.

Aineiston käyttöön ei tehty rajausta sen keräämisen ja tallentamisen jälkeen, koska tarkoituksena oli tarkastella kokonaiskuvaa siitä, millaisia keskusteluja puheterapiasta

keskustelupalstalla on käyty. Ainoa rajausta tehtiin sen suhteen, että käsiteltäväksi aineistoksi rajattiin vain yhden keskustelupalstan keskustelut aluksi suunnitellun kahden sijasta. Alun perin tutkielman aloitusvaiheessa ajatuksena oli käyttää aineistona kahden eri keskustelupalstan puheterapiaa käsitteleviä keskusteluja, joten samalla hakusanalla kerättiin keskusteluketjut myös Suomi24.fi -sivuston ”Lapsen puheen kehitys” -palstalta. Näitä keskusteluja kertyi 87, eli kahden palstan keskusteluketjuja oli yhteensä 175. Tutkielman teon edetessä päädyttiin aineiston koko rajaamaan kuitenkin vain Vauva.fi-sivuston keskusteluihin, koska aineiston alustava tarkastelu toi ilmi, ettei kahden palstan keskustelujen käyttö tuonut keskusteluihin juurikaan lisäarvoa. Keskustelut olivat itse aiheiltaan hyvin pitkälle samansisältöisiä, ja erottavana tekijänä oli oikeastaan lähinnä Suomi24.fi:n keskusteluketjujen pidemmät yksittäiset selonteot paitsi lapsen puheen kehityksestä myös muista asioista sekä Suomi24.fi:n keskustelujen aavistuksen asiattomammaksi luokiteltava kirjoitustyyli. Asiattomammalla tyyllillä tarkoitetaan tässä yhteydessä esimerkiksi kirjoitusten hyökkäävämpää sävyä.

## 6.5. Aineiston analyysin vaiheet ja eteneminen

Aineiston jäsentäminen ja teemakokonaisuuksien hahmottaminen aloitettiin jo keskustelujen tallennusvaiheessa, jolloin keskusteluja luettiin silmäillen läpi muistiinpanoja tehden. Varsinainen tietoinen aineiston analyysi eteni neljässä vaiheessa (Kuva 1). Osittain vaiheet olivat päällekkäisiä, eikä niiden täysin erillään pitäminen olisi ollut tarpeellista tai tarkoituksenmukaistakaan (Eskola ja Suoranta, 2008).



Kuva 1. Aineiston analyysin etenemisen vaiheet.

*Vaihe 1.* Aineiston sisällön analysointi aloitettiin lukemalla keskustelut huolellisesti läpi monta kertaa ja numeroimalla sekä jokainen keskustelu että jokaisen keskusteluketjun yksittäiset kommentit. Samalla keskusteluketjujen aloittajien aloituksilleen antamat otsikot sekä jokaisen keskusteluketjun pituus (kommenttien eli ns. puheenvuorojen määränä) kerättiin omaksi word-tiedostokseen, mikä auttoi keskustelujen aiheiden ja niiden sisällään pitämien aihekokonaisuuksien jäsentämistä ja alustavien aiheteemojen hahmottamista. Keskustelujen otsikoiden tiedostoksi keräämisen jälkeen muokattiin tiedosto, johon kerättiin numeroitujen keskustelujen otsikot, tutkimuskysymyksiin vastaavat keskeiset ilmaisut kustakin keskusteluketjusta sekä ilmaisujen pohjalta muotoutuneet ydinsanat tai –ilmaukset. Näistä ydinsanoista hahmoteltiin keskusteluaiheiden teemojen ensimmäiset aihiot.

Esimerkki 1. Esimerkki analyysin ensimmäisen vaiheen keskeisten ilmausten ja keskusteluteemojen kokoamisesta.

KESKUSTELUKETJUN ALOITUSOTSIKKO	ALUSTAVAT KESKUSTELUN TEEMAT KO. KETJUSSA	KESKEISET ILMAISUT, JOISTA TEEMAT PELKISTETTIIN
Puheterapia 105 e 45 min!!! HUH!!!! Ja opiskelusta asiaa...	Puheterapian hinta Puheterapeutin koulutus ja palkka Yrittäjyys Puheterapeutin työnkuva/rooli Kela	”Onko tää ihan yleinenkin hintataso? Eihän lääkäritkään tienaa noin paljon!” ”Puheterapeutti on opiskellut yliopistossa” ”ovat maistereita” ”logopedia on tieteenala” ”kultaisia ihmisiä, jotka antaisivat paidan päältään jos sillä saisi asioita eteenpäin asiakkaan hyväksi” -- ”huippuytyppi hänkin, liian ylityöllistetty on vaan tällä hetkellä” ”yrittäjän tuntiveloitus ei ole mitenkään verrattavissa työntekijän tuntipalkkaan” ”yksi 45 min käynti teettää töitä suunnitteluineen ja kirjauksineen, materiaalin valmistamisine yms. moninkertaisen ajan” ”eihän puheterapeutin työ ole edes kovin vaativaa” ”työkö ei muka vaativaa? Pitää osata tutkia, löytää diagnoosiepäilyt, kirjoittaa paperit, joilla jatkotutkimukset ja tuet, löytää jokaiselle omat harjoitukset, tuntea todella monta erityyppistä ongelmaa, ohjata vanhempia, tehdä materiaaleja kotiin ja päiväkotiin.” ”Oma lapsi sai aikoinaan puheterapiaa. Kelakuntoutuksena myönnettiin, ettei kyllä asiakas itse maksa niitä puheterapeutin tuntitaksoja.”

*Vaihe 2.* Analyysin toisessa vaiheessa yhdistettiin eri keskustelujen keskeiset ilmaukset keskusteluteemojen alle. Keskeisten ilmausten pohjalta rakentuneiden keskusteluteemojen pitävyyttä ja oleellisuutta tarkennettiin käymällä aineisto uudelleen läpi värikoodausmenetelmällä. Värikoodaamalla aineistosta vielä uudelleen merkitykselliset ilmaukset ja vertaamalla niitä aikaisemmin kerättyihin ydinsanoihin ja –ilmauksiin pystyttiin tarkentamaan keskusteluteemoja. Jokaiselle alustavalle teemalle annettiin väri ja aineistosta väritettiin kaikki teemaan liittyvät ilmaukset samalla värillä.

Kriteerinä pidettiin kaikkien niiden ilmausten mukaan ottamista, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Mukaan otettiin sekä usein toistuvat että yksittäiset, teemaan liittyvät ilmaukset, koska jo tässä vaiheessa haluttiin tuoda puheterapiaan liittyvien käsitysten koko kirjo näkyväksi. Koska yksittäinen keskustelu, jopa lause, saattoi sisältää moneen eri teemaan kuuluvia ilmauksia, ei keskusteluja edes yritetty mahdollistaa muuttamalla, jossa jokainen keskustelu edustaisi yhtä teemaa. Verkkokeskusteluissa ”puhe” luistaa nopeasti aihepiiristä toiseen, ja juuri siksi keskustelut oli pilkottava ilmauksiin, jotka sijoitettiin eri teemojen alle.

Esimerkki 2. Esimerkki värikoodausvaiheesta. Esimerkissä vaaleanvihreä väri edustaa puheterapian tarpeen syytä, violetti väri puheterapian vaikuttavuus ja hyöty –teemaa, oranssi puheterapiakäyntien sisältöä, tummanvihreä kunnallinen vs. yksityinen –teemaa ja punainen puheterapeutin työnkuvaa/roolia.

*”Meillä kahdella pojalla kielellisiä erityisvaikeuksia. Hyötyneet suuresti puheterapiasta, puheterapeutin osuus kouluaikana korostunut-siirretty harjoitteita sinne kouluun. Kuinka erityisopetuksessa tulee huomioida ko. ongelma ja kuntouttaa sitä oikein. On ollut oraalikojetta, sähköhammashierontaa, suujumppaa jne. Kuvakortit, puhekommunikaattoria, viittomia jne. Itse väitän että yksityisellä pt on enemmän aikaa ja resursseja kuin kunnallisella. Pt tulee osata ja tietää mikä on tälle lapselle se paras tapa oppia.”*

Teemojen kokoaminen ei ollut yksinkertaista, koska yksittäisessä kommentissa saatettiin käsitellä monia eri teemojen asioita. Jokaisen keskustelun sijoittaminen yhden teeman alle ei olisi tästä syystä ollut mahdollista. Jo analyysin alkuvaiheessa huomattiin, että usein pelkkä keskustelun aloittajan kirjoittama otsikko ei viitannut kaikkiin niihin teemoihin, joihin aloituspuheenvuoron jälkeinen keskustelun rönsyily johti.

*Vaihe 3.* Keskustelunaihe-teemojen määrittämisen jälkeen analysoitiin aiheiden keskinäisiä riippuvuussuhteita. Teemat liittyivät usein toisiinsa syy-seuraussuhteisina, eikä rajanveto ilmauksen kuulumiselle vain tiettyyn teemaan ollut aina yksiselitteistä. Näistä teemojen välisistä keskinäisistä riippuvuussuhteista muodostettiin käsitysverkosto (Kuva 2). Käsitysverkoston tarkoituksena oli kuvata verkkokeskusteluissa esiintyneiden, puheterapiaan liittyneiden teemojen välisiä suhteita.

*Vaihe 4.* Keskusteluteemojen pohjalta muodostuneen käsitysverkoston avulla päästiin tarkastelemaan verkkokeskustelijoiden käsityksiä puheterapiasta. Käsitysverkoston

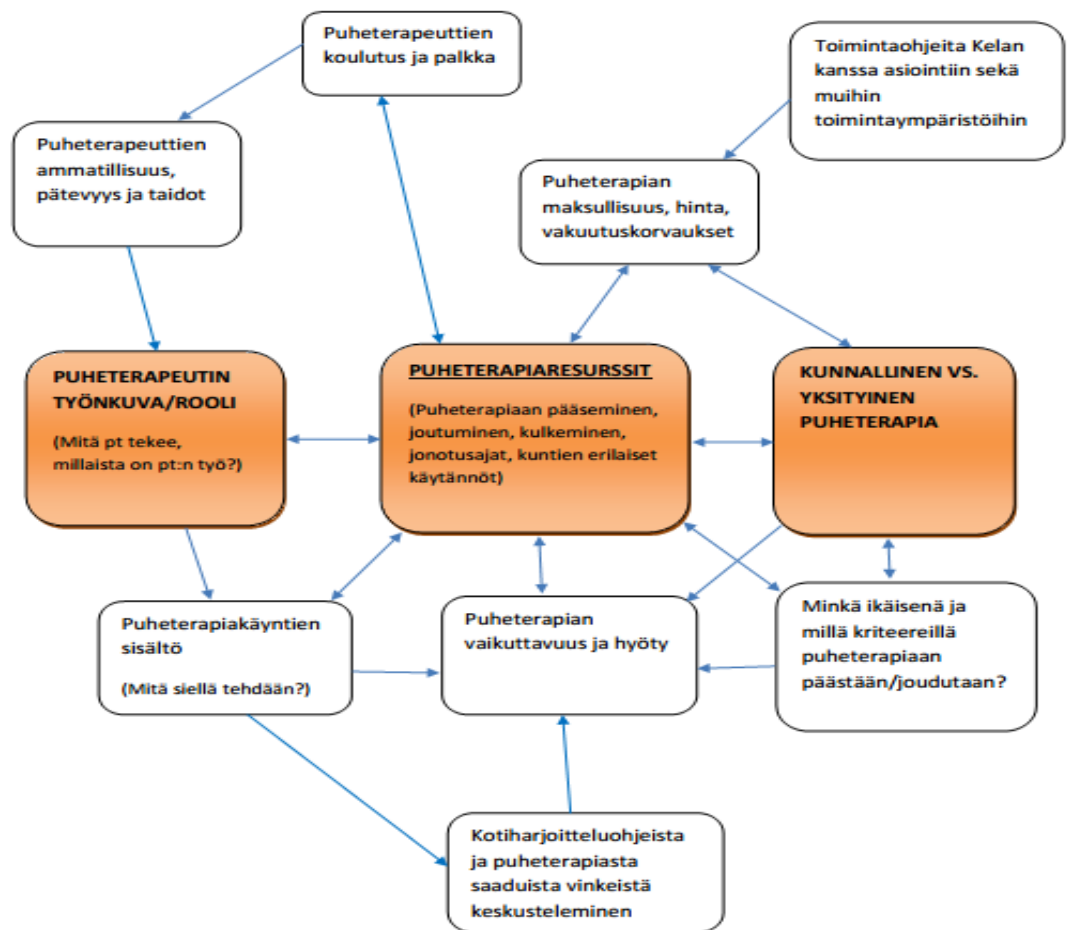
analysointi edustaa tutkielman fenomenografista tutkimusotetta, jossa verkkokeskustelujen teemojen ja niiden välisten syy- ja seuraussuhteiden avaaminen teksteiksi rakentaa verkkokeskusteluista yhteisesti välittyviä käsityksiä puheterapiasta.

Tutkijan subjektiivisilla tulkinnoilla on tutkielman aineiston tulkinnassa suuri merkitys. Teemat ja käsitykset on tulkittu kontekstuaalisen ja konstruktiivisen todellisuuskuvan mukaisesti, jolloin aineistoargumentointi ja tulkintojen perustelu ovat tulosten perustelun keinoja (Iranto, 2011; Lehtonen, 2006). Aineistoargumentoinnissa aineisto esitellään esimerkiksi näytteillä tai referaateilla. Varsinaisten tulkintojen perustelujen lähtökohtana ovat kuvaukset siitä, miten aineisto on käsitetty (Iranto, 2011). Tämän tutkielman tulosten kuvauksessa käytetyt esimerkit aineistosta on valittu tutkijan tulkitseman edustavuuden, tyypillisyyden ja ilmausten ytimekkyyden mukaan. Aineistonäytteet ovat suoria lainauksia, joista on poistettu ainoastaan luettavuutta haittaavat kirjoitusvirheet, kuten selkeät näppäilyvirheet.

## **7. TULOKSET**

### **7.1. Keskusteluteemat ja käsitykset puheterapiasta**

Verkkokeskustelujen teemoja rakentui teemoittelun avulla yhteensä 11. Teemoista kolme keskeisintä - puheterapiaresurssit, kunnallisen ja yksityisen puheterapian erot sekä puheterapeuttien työnkuva - muodostivat horisontaalisesti kolme käsitysten pohjana toimivaa kategoriaa, joiden ympärille kaikki teemat kietoutuivat syy- ja seuraussuhteilla. Keskustelujen teemojen syy- ja seuraussuhteista piirtyi puheterapiaa koskevien käsitysten verkosto (Kuva 2). Verkkokeskustelijoiden käsityksiä puheterapiasta tarkastellaan teemojen syy- ja seuraussuhteita avaamalla. Keskusteluteemojen väliset suhteet on havainnollistettu käsitysverkosto-kuvassa joko yhdensuuntaisilla tai molemminsuuntaisilla nuolilla. Nuolilla kuvataan teemojen välisiä riippuvuus- ja vaikutussuhteita.



Kuva 2. Käsitteverkosto. Keskustelujen teemat ja niiden keskinäiset syy- ja seuraussuhteet.

Käsitykset jostakin asiasta ovat konstruktivisen ja kontekstuaalisen maailmankuvan mukaan ajatuskokonaisuuksia, joihin vaikuttavat sekä ympäröivä konteksti että omat ja toisten aiemmat tiedot ja kokemukset. Keskustelujen teemoja analysoitaessa tehtiin tulkintoja ajatuskuluista, käsitysten sykleistä, teemojen takana. Teemojen muodostama käsitteverkosto on kaikkien aineistona käytettyjen keskustelujen kokonaisuus eikä siten sellaisenaan edusta kenenkään yksittäisen kirjoittajan näkemystä.

Lähes kaikista keskusteluteemoista esitettiin mielipiteitä sekä puolesta että vastaan. Käsitukset ovat ikään kuin ajatusjatkumoa, joista on monia variaatioita. Osa esitetyistä mielipiteistä saattoi olla jopa tahallista provosointia tai mielenkuohun hetkellä kirjoitettu kärkäs kannanotto. Käsitusten keskiarvoja tai muitakaan määrällisiä arvoja ei voida aineiston laadun vuoksi määritellä, mutta yleisesti voidaan todeta, että jokainen teema sisälsi monenlaisia mielipiteitä.

Käsitysverkoston keskiössä on kolme keskustelun teemaa, joiden ympärille muut teemat kietoutuivat ja joihin kaikki vaikutti analyysin pohjalta aina johtavan tai palaavan. Puheterapiaresurssit vaikutti olevan keskustelluin teema, ja sillä oli yhteys kunnallisen ja yksityisen puheterapian erojen teemaan. Näiden kahden tiukasti toisiinsa liittyvän teeman lisäksi keskusteluissa oli kolmantena pääteemana puheterapeutin työnkuvaan liittyvien seikkojen ilmauksia. Vaikka esimerkiksi kotiharjoittelusta ja siihen liittyvistä asioista oli keskusteluissa paljon mainintoja, niistä keskustelemisen syyt liittyivät kuitenkin puheterapiaresursseihin ja puheterapeutin työnkuvaan.

### **7.1.1. Puheterapiaresursseihin liittyvät ilmaukset**

Puheterapiaresursseihin liittyviä kommentteja oli keskusteluissa selvästi eniten. Puheterapiaan pääsemisen vaikeutta sivuttiin jollain tapaa lähes jokaisessa pidemmässä keskusteluketjussa. Sellaisissakin, joissa aiheena oli jokin muu puheterapiaan liittyvä asia, mainittiin aina joissakin kommentteissa siitä, miten puheterapiaan pääsee tai ei pääse.

Puheterapiaresursseja käsittelevään teemaan lukeutui aineistosta monella tavalla resursseihin liittyviä ilmauksia. Yhdeksi väittelyaiheeksi keskusteluissa muodostui usein se, päästäänkö vai joudutaanko puheterapiaan. Suurin osa kommentteista oli pääsemisen kannalla siksi, että koska puheterapiaan on monin paikoin vaikeaa päästä ja jonotusajat ovat pitkiä, tulee olla pääsemisestä kiitollinen ja ottaa apu vastaan.

Puheterapiaan pääseminen tarkoitti keskusteluissa kahta eri asiaa, jotka liittyivät puheterapiaresursseihin. Yhtäältä puheterapiaan ei päästä, koska terapeutteja ei ole tarpeeksi, ja toisaalta taas resurssien vähyys vaikuttaa siihen, että matkat puheterapiaan



voivat olla pitkiä tai ajat sopimattomia lapsen kuljettamiseen esimerkiksi vanhemman työpäivän aikana. Resurssien vähyyden vaikutus arkeen näkyy täten myös silloin, kun lapsi jo saa puheterapiaa. Puheterapeutin ajat eivät joustu, vaan vanhempien täytyy usein järjestellä töitä ja muita menoja sen mukaan, miten puheterapiakäynnille saa ajan.

Jonotusajoista puheterapiaan pääsemiseksi annettiin keskusteluissa monenlaisia tietoja. Jossakin kunnassa arviointikäynnille pääsi muutamassa viikossa vanhemman yhteydenotosta, toisaalla taas jonoihin ei edes oteta lapsia. Tyypillisin ilmoitettu jonotusaika oli yli puoli vuotta mutta alle vuosi. Joissakin kommentteissa todettiin, ettei kunnalliseen puheterapiaan yksinkertaisesti pääse ollenkaan, koska puheterapeutteja ei omassa tai lähikunnissa ole.

Keskustelu 24, kommentti 9/16:

*Kunnat säästää, meillä pääsi jo 2,5v terapiaseurantaan kun puhui 2 sanaisia lauseita ja joitain kirjaimia hukassa. Normaalisti silloin otetaankin seurantaan. Tiedän tosin kuntia joissa vaikeempiakaan ei oteta edes testaukseen kun jonot on pahoillekin tapauksille vuoden niin halutaan säästöyistä ummistaa muilta silmät.*

Puheterapeuttien liian vähäiseen määrään esitettiin syyksi paitsi logopedian koulutukseen pääsemisen vaikeus ja sisäänotettavien opiskelijoiden liian pieni määrä myös puheterapeutin ammatin vaativuus. Puheterapeutin työn vaativuutta arvioitiin erityisesti suhteutettuna palkan määrään.

Koulutukseen liittyivät myös kommentit siitä, miten puheterapeuteiksi opiskelevat jäävät usein opiskelupaikkakunnilleen töihin eivätkä palaa kotiseuduilleen, joilla olisi enemmän tarvetta puheterapeuteille. Kunnan koon vaikutuksista puheterapiaresursseihin esitettiin kahdenlaisia mielipiteitä. Yhtäältä pienessä kunnassa ei välttämättä ole ollenkaan puheterapeuttia, toisaalta taas jos on, hänelle saattaa saada nopeammin ajan kuin isommassa kaupungissa. Vääntöä keskusteluissa aiheutti myös pohdinta siitä, onko kyse siitä, ettei puheterapeutteja ole vai siitä, ettei heitä palkata tarpeeksi.

Keskustelu 11, kommentti 1/79:

*Jos saisi kerättyä vaikka nimelistaa tms., Kertokaa myös pikkupaikalla asuvat, oletteko keränneet adresseja vastaavista asioista ja onko niistä ollut hyötyä? Onko ongelma oikeasti muka työvoimapulasta vai kuntien haluttomuudesta palkata väkeä.*

Maantieteellisesti eriarvoisessa asemassa oleminen puheterapiapalvelujen pääsemisen suhteen herätti keskusteluissa epätasa-arvoisuuden kokemuksesta nousevaa kommentointia. Satakunta mainittiin alueena, jolla puheterapeutteja ei yksinkertaisesti ole, ja Oulun seutu taas alueena, jolla puheterapeuteista ei ole pulaa.

Keskustelu 11, kommentti 59/79:

*Pointti ei nyt ole se, että juuri minun kohdallani puheterapeutille pääseminen on todella vaikeaa, vaan se, että näinkö lapsiperheitä saa kohdella? Emme me ole varmasti ainoita, ja väitän että joissain välinpitämättömissä perheissä jo valmiiksi syrjäytymisriskin alla olevat lapset saattavat jäädä myös ilman puheterapiaa vaikka sille tarvetta olisikin, ja mitä se taas tekee näiden lasten hyvinvoinnille? En usko että ennustaa kovin hyvää tulevaisuuden kannalta.*

Puheterapiaresurssien riittämättömyys myös kuumensi eniten tunteita keskustelunteemoista.

Keskustelu 11, kommentti 13/79:

*Ensinnäkin, jos terapeutti on yksityinen, hänellä ei ole mitään "velvollisuutta" ottaa ketään jonoon! Jos aikoja ei ole, niin niitä ei ole. Tämä on valitettava tosiasia ja IHAN oikeasti terapeuteista on huutava pula ja Satakunta varsinkin on "mustaa aluetta" .*

Keskustelu 11, kommentti 15/79:

*ONKO terapeutti yksityinen? Onko ap siis ostamassa yksityiseltä puheterapiaa? Miten mä käsitin, että kunta liittyisi jotenkin tähän? Kunnalla on velvollisuus järjestää se terapeutilla käynti. Kunnalla on myös velvollisuus kertoa KOSKA ja MISSÄ se käynti on. Olkootkin yksityinen, tilanne ei muutu miksikään, JOS kunta ostaa palvelua siltä yksityiseltä niin kyllä vain sen on paras hoitaa hommansa. Jos näin ei ole on kunnan järjestettävä jotenkin muuten. Ei kannata uskoa näitä "Jos aikoja ei ole niin niitä ei ole". Niitä ON OLTAVA.*

Keskustelu 13, kommentti 2/4:

*-- Itse olin aluksi aikaslailla kypsä touhuun kun ei meinannut löytyä puheterapiaa ja kaupunki yrittää saada Kelan maksamaan yksityisen hoidon kun kaupungilla on resurssit vähissä, joka taas on aivan "per..."*

*Palkkaisivat tarpeeksi puheterapeutteja kun kerta tarvetta on. --*

Kaikki eivät keskusteluissa kuitenkaan jakaneet kokemusta resurssipulasta.

Keskustelu 62, kommentti 5/22:

*Ihanko totta? Mitä tarkoitat pitkillä jonoilla? Me pääsimme puheterapeutille kahden viikon kuluttua ekasta yhteydenotosta. Olisi saanut ajan jo viikon päähän, mutta meidän vanhempien työesteiden takia ei onnistunut.*

Resurssipulaan esitettiin syyksi koulutukseen pääsemisen vaikeuden lisäksi alalle hakeutuvien ominaisuuksia ja niiden vaikutusta palkan määrään.

Keskustelu 65, kommentti 15/23:

*Puheterapeuteilla on tämä kilttien tyttöjen ongelma. Ja solidaarisuus puuttuu täysin. Kela kilpailuttaa, kyllä, mutta pt:t voisivat pitää rivinsä kasassa, niin että Kela ei pystyisi sanelemaan hinnat yksityispuolella alas. Mutta aina löytyy se kiltti pikkutyttö, joka kyllä tulee tekemään halvemmalla ja kas, niin laskee kaikkien palkkiot.*

*Ja edunvalvonta puheterapeuteilla on ihan käsittämättömän alkeellista. No, alalle hakeutuu juuri näitä itsenäiseen työskentelyyn pystyviä lapsista pitäviä tyttösiä, joten mitä voisi odottaakaan.*

*Ja palkan eteen ei niin jaksa taistella, kun mies on korkeassa asemassa ja tienaa... Silloin voi olla mooonta vuotta kotona ja alkaa jossain vaiheessa tehdä 15-20 h työviikkoja - lasten ehdoilla tietenkin - ja jottei ammattitaito ihan rapistuisi.*

*nimim. sivusta seurannut*

Pitkien puheterapiajonojen syiksi arveltiin myös lähetekäytänteitä siinä mielessä, että puheterapeuttien jonoihin laitetaan myös lapsia, jotka eivät puheterapiaa tarvitse. Eräässä kommentissa mainittiin syyksi maahanmuuttajataustaisten lasten suuri osuus puheterapeuttien asiakaskunnasta. Toisessa kommentissa esitettiin kasvaneen puheterapiatarpeen syyksi myös yleistä asennemuutosta siinä, etteivät vaikeudet ole enää tabu ja siksi sekä neuvola että vanhemmat ovat aiempaa tarkempia ja herkempiä hakemaan apua.

Resurssipulan kommentointia seurasivat usein kommentit ja kysymykset yksityisten puheterapeuttien hinnoista ja ylipäätään yksityiseen puheterapiaan hakeutumisen tavoista ja mahdollisuuksista. Myös kunnan mahdollisuus ja velvoite ostaa puheterapiapalveluja yksityisiltä puheterapeuteilta silloin, kun resursseja ei kunnallisissa palveluissa ole, puhututti jonkun verran.

Resurssipulaa kommentoi myös muutama puheterapeutti.

Keskustelu 11, kommentti 35/79:

*Arjen faktaa meille jotka teemme kuntoutussuosituksia jotka jäävät toteutumatta tekijöiden pulan vuoksi. Jatkuvasti pitää tarjota eioota. [Paikkakunnan] tilanteesta en ole selvillä, mutta on vaikka millä mitalla terveyskeskuksia joissa ei ole puheterapeuttia muttei sitä jakseta aktiivisesti ilmoitella enää haettavaksikaan kun ei koskaan ennenkään ole kukaan hakenut.*

Keskustelu 85, kommentti 10/21:

*Aika kamalaa katsottavaa ainakin täällä nuo terveyskeskuspuheterapeuttien työtilanne. Aivan älyttömät jonot ja määrän on korvattava laatu hoidossa. Odottelen vaan milloin noi työkaverit pimahtavat tuon taakkansa alle.*

Puheterapiaresurssi -teemaan kuuluviin ilmauksiin liittyivät läheisesti kommentit siitä, minkä ikäisenä ja millä kriteereillä tai häiriöillä puheterapiaan pääsee tai joutuu. Jos joku kommentoi esimerkiksi lapsensa olleen puheterapiassa 2-vuotiaana, koskivat jatkokommentit usein sitä, miten ”teidän kunnassa taitaa olla ylimääräisiä resursseja”.

### **7.1.2. Kunnallinen vs. yksityinen puheterapia**

Keskustelut kunnallisen ja yksityisen puheterapian eroista liittyivät hyvin kiinteästi puheterapiaresurssien teemaan. Näiden kahden teeman välinen yhteys ilmeni molemminsuuntaisesti. Koska jonot kunnallisille puheterapeuteille koettiin usein liian pitkiksi, pohdittiin yksityisen puheterapeutin mahdollisuutta. Koska yksityisiäkin puheterapeutteja on liian vähän, kommentoitiin resurssipulaa myös yksityistä puheterapiaa koskevissa keskusteluissa.

Keskustelu 21, kommentti 5/9:

*Myös yksityisellä puolella on hirvittävät jonot. Riippuen tietenkin paikkakunnasta, mutta pääsääntö on että yksityisiäkin puheterapeutteja on aivan liian vähän, ja vaikka olisikin halukkuutta maksaa itse terapia, voi joutua jonoon pitkäksikin aikaa.*

Keskustelu 49, kommentti 3/5:

*Täällä ainakaan kyse ei ole rahasta, vaan siitä, että ei sinne yksityisellekään pääse edes rahalla, kun sinne on ihan yhtä pitkät jonot kuin julkisellekin.*

Kunnallisen ja yksityisen puheterapian eroja pohdittiin keskusteluissa monelta kannalta. Suurin ero oli hinta ja ylipäätään maksullisuus. Moni kyseli yksityisen puheterapeutin hintoja, kokemuksia ja suosituksia hyviksi koetuista puheterapeuteista. Myös kunnallisen puheterapian maksuttomuudesta oli epäselvyyttä, ja se oli muutaman keskustelun aloitusaiheena. Erityisesti vakuutusten korvaavuus yksityisestä puheterapiasta oli monen kommentin aiheena.

Keskusteluissa ilmaistiin mielipiteitä kunnallisen ja yksityisen puheterapian erilaisista keinoista. Yksityisillä puheterapeuteilla mainittiin olevan enemmän aikaa ja keinoja ja heidän arveltiin usein olevan taitavampia. Kommenteissa keuhuttiin tosin myös omaa, kunnallista puheterapeuttia. Yhdessä kommentissa todettiin jonkun tutun puheterapeutin toimivan sekä kunnallisena että yksityisenä puheterapeuttina. Joissakin keskusteluissa tuotiin ilmi yksityisten puheterapeuttien toimiminen usein Kelan kautta, jolloin asiakkaan vaikeuksien on määritelty täyttävän vaikeammat kriteerit ja puheterapian käyntikertojen olevan siksi suurempia. Jotkut kertoivat myös, että heillä oli kokemusta sekä kunnallisesta että yksityisestä puheterapiasta, ja vakuuttivat vertailun perusteella yksityisen puheterapian olevan parempaa.

Kunnallisen ja yksityisen puheterapeutin erot näkyvät keskustelujen mukaan myös siinä, miten puheterapeutit työtään tekevät. Erityisesti artikulaatioterapiasta keskusteltaessa yksityinen puheterapia sai kehuja tiheimmästä ja suuremmasta käyntimäärästä sekä muutaman maininnan yksityisten ja kunnallisten puheterapeuttien käyttämisestä erilaisista keinoista.

Keskustelu 40, kommentti 10/12:

*se kunnallinen puheterapia ei tosiaankaan auttanut mitään, lapsi kävi sen 2 v aikana siellä suunnilleen 3 kertaa!!! miten siinä voisi mitään oppia?? Sen takia veinkin lapsen sitten sinne yksityiselle, kun kyllästyin tuohon kunnallisen pelleilyyn, kävi siellä sitten 2 kertaa viikossa, ja tosiaan joku 4-5 kertaa siinä meni, että sen r:n oppi. Sai sieltä esim. semmoisen sähköhammasharjan näköisen vempaimen, jolla pystyi pärjättämään kieltä oikealla tavalla. Eli ihan eri systeemit oli kyllä käytössä!*

Vastakkaisiakin näkemyksiä esitettiin. Yhdeksi eroksi kunnallisen ja yksityisen puheterapian välillä nähtiin se, että yksityistä puheterapeuttia voi vaihtaa, kunnallisessa se taas on vaikeaa.

Keskustelu 3, kommentti 17/31:

*Yksityinen on tosi kallista.  
Ja kunnallinen palvelu on aivan yhtä hyvä... ilmainen vain.  
Minulla lapseni kanssa kokemusta molemmista. Ei niillä yksityisellä puolella sen kummempia poppakonsteja ole. Toki yksityisellä voi vaihtaa terapeuttia, kun taas kunnallisella se on vaikeaa, eli on tuurista kiinni osuuko joku hyvä ja innostava vai elämänsä ja työhönsä kyllästynyt.*

Yksityisen puheterapian puolestapuhujat perustelivat usein kommenttejaan puheterapian paremmalla tehokkuudella. Yksityisellä puheterapeutilla käyntejä oli tarvittu vain muutama, tai käyntejä oli ollut tiheästi lyhyessä ajassa, mikä oli johtanut parempiin tuloksiin kuin harvajaksoinen ja ohjauksellinen kunnallinen puheterapia. Näin yksityisen puheterapian nähtiin olevan yhteydessä kuntoutuksen parempaan vaikuttavuuteen. Arjen sujumisen kannalta yksityisen puheterapian etuna nähtiin se, että yksityiset puheterapeutit usein tarjoavat terapian joko päiväkotitai kotikäynteinä, jolloin lasta ei tarvitse kuljettaa keskellä päivää puheterapeutin vastaanotolle.

Yksityisten puheterapeuttien hintoja pidettiin korkeina, vaikka toisaalta monissa kommentteissa tuntihinnan todettiin olevan samaa luokkaa kuin muillakin akateemisesti koulutetuilla. Hinnoittelua koskevissa keskusteluissa päädyttiin myös keskusteluun yrittäjien toimeentulosta. Puheterapiakäyntien hinnoittelu sekoittui osin myös puheterapeuttien palkkaa ja koulutusta käsitteleviin teemoihin, sillä joissakin kommentteissa pohdittiin puheterapeuttien palkan suuruutta tuntihinnoittelun pohjalta.

### 7.1.3. Puheterapeutin työnkuvaan ja rooliin liittyvät ilmaukset

Aineistossa ei ollut suoria keskustelunaloituksia siitä, mitä puheterapeutit oikeastaan tekevät. Aihetta kuitenkin sivuttiin suuressa osassa keskusteluja eri kannoilta. Työnkuvaa koskevat kommentit liittyivät usein paitsi puheterapiaresursseihin ja kunnallinen vs. yksityinen puheterapia -akseliin myös puheterapiakäyntien sisältöön ja sitä kautta puheterapian vaikuttavuuteen. Teeman alle kertyi aineistosta monenlaisia ilmauksia sille, mitä puheterapeutti tekee, millaiset asiat kuuluvat puheterapeutin työnkuvaan ja millaista puheterapeutin työ on. Puheterapeutin työtehtävistä mainittiin päiväkodissa, koululla ja kotikäynneillä käyminen, palavereihin ja HOJKS-kokouksiin osallistuminen, lausuntojen kirjoittaminen Kelalle ja kuntoutuksesta vastaavalle taholle, terapiakäyntien suunnittelu ja kirjaaminen, materiaalin valmistaminen, lähetteen tekeminen jatkotutkimuksiin, lasten kuntouttaminen leikkien ja pelien avulla, harjoittelu leikin ja pelien kautta, testien tekeminen, kotiharjoitteluohjeiden antaminen ja opastaminen, kielellisten taitojen arvioiminen, puheen ymmärtämisen arvioiminen, puhelimitse konsultoiminen ja päivähoidon suositteleminen kielihäiriöiselle lapselle. Erilaisia puheterapeutin käyttämiä keinoja ja laitteita mainittiin useita, esimerkiksi mallittaminen (”antoi vinkkejä miten kieli suussa laitetaan”), oraalikoje, sähköhammasharjahieronta, suujumppa, kuvakortit, puhelaitteet, viittomat, tukiviittomat, kuvien käytön ja sanojen ymmärtämisen opettelu.

Muutamassa kommentissa kerrottiin puheterapeuttien työnkuvan ja roolin muutoksesta sitä kautta, että kirjoittaja itse oli käynyt puheterapiassa tai -opetuksessa kouluikäisenä, osana koulupäivää. Joissakin kommentista mainittiin myös puheterapiassa käymisen olleen omassa lapsuudessa jollakin lailla noloa. Jonkin verran pohdittiin myös puheopetuksen ja puheterapian eroja, mikä todennäköisesti kertoo miellelyhtymästä artikulaatioterapiaan ja aiemmin kouluilla ja päiväkodeilla työskennelleisiin puheterapeutteihin sekä puheopettajiin.

Keskustelu 68, kommentti 14/20:

*ööö mikä ero puheopetuksella ja puheterapialla...*

Keskustelu 68, kommentti 15/20:

*Puheopetus on siihen erikoistuneen opettajan antamaa apua lähinnä äännehäiriöihin. Siihen turvaututaan jos ärrä tai ässä on kateissa. Puheterapeutti auttaa monenlaisissa puheen tuoton ongelmassa, antaa sananmukaisesti terapiaa esim. mutismista kärsiville. Puheterapeutti etsii sopivia kommunikointikeinoja sellaisille, jotka eivät pysty puhumaan. Puheterapeutti voi jollakin käyntikerralla vaikkapa pelata pelejä lapsen kanssa ihan terapiamielessä esim. Puheopetus on konkreettista puheen ja äännehäiriöiden korjaamista.*

Päiväkotikäynteinä järjestettävä puheterapia puhututti myös. Monissa kommentteissa kerrottiin arjen järjestämisen vaikeudesta puheterapiaan kuljettamisen vuoksi. Myös tämä vaikutti näkemykseen, että yksityinen puheterapia on parempaa, koska yksityisten puheterapeuttien kerrottiin ”kulkevan tarhoissa” eli tarjoavan puheterapiaa koti- tai päiväkotikäynteinä.

Puheterapeutin työnkuvaa pohdittiin myös yksityisen ja kunnallisen puheterapeutin eroja peilaten. ”Jos puheterapeutti on yksityinen, hänellä ei ole mitään velvollisuutta ottaa ketään jonoon!”

Keskusteluissa puheterapeutin työ nähtiin usein hyvin ohjauksellisena.

Keskustelu 43, kommentti 7/23:

*Sehän se puheterapian idea on. Terapeutti tutkii lapsen tilan ja antaa sopivia harjoituksia kotiin. Harjoitukset pitää tehdä säännöllisesti jotta niistä on hyöty.*

Toisaalta ohjauksellinen puheterapia nähtiin joissakin kommentteissa myös nimenomaan resurssien puutteena.

Keskustelu 43, kommentti 18/23:

*Ihmetyttää miksi sitä puheterapeutin kallista aikaa sitten pitää hukata r-vikaisten hoitoon, jos kerran kaikki tieto on neuvoloissakin. Ihan hullua. Minä ainakin oletin, että puheterapeutti teetättäisi jotain harjoituksia tai tarjoaisi edes jotain lisäarvoa siihen ärrän opetteluun. Täysin turha ihminen minun mielestäni.*

*70-luvulla kun itse olin koulussa, opettelin ässää erityisopettajan kanssa ekaluokalla puoli tuntia viikossa, ja siellä tehtiin ihan rehellisiä harjoituksia eikä lähetetty kotiin harjoittelemaan. Olenkin sitä mieltä, että puheterapeutit*



*ovat todella laiskaa porukkaa joka mieluummin teettää omat työnsä vanhemmilla.*

Työnkuvaan liittyvät kommentit keskusteluissa koskivat usein paitsi kotiharjoittelua, myös liian vähäisiä puheterapiaresursseja. Toistuvia ilmauksia puheterapeuttien työtä kommentoitaessa olivat esimerkiksi ”nykyresursseilla” ja puheterapeutin ajan ”hukkaaminen tai tuhlaaminen”. Puheterapiaresurssien kautta puheterapeutin työnkuvaan vaikuttavaksi tekijäksi nähtiin myös erityisesti kunnallisen ja yksityisen puheterapian käytänteiden erot.

Puheterapeutin työstä kertovissa kommenteissa mainittiin taitoja, joita puheterapeutilla tulee olla pystyäkseen tekemään työtä. Puheterapeutin tulee kyetä itse puhumaan virheettömästi. Työn arveltiin olevan ajoittain ”tosi puuduttavaa”. ”Oikea puheterapeutti tietää kyllä mitä tehdä” ja ”puheterapeutin tulee osata ja tietää mikä on tälle lapselle paras tapa oppia” –tyyppisten kommenttien tulkittiin kertovan puheterapeutille asetetuista odotuksista sekä luottamuksesta asiantuntijuutta kohtaan. ”Minä kyllä luottaisin puheterapeutin arvioon” ja ”Ei terapeutitakaan ilmasta tempaise niitä tutkimuksiaan. Anna sen tehdä työnsä” ja ”Puheterapeutti tai lääkäri näkee ensikäynnillä jo onko tarvetta jatkoon” –kommentit lukeutuivat samaan luottamuksesta puheterapeutin ammattitaitoa kohtaan kertoviin ilmauksiin. Toisaalta keskusteluissa oli kommentteja myös siihen suuntaan, etteivät puheterapeutit kuitenkaan ”tee taikatemppeja” tai ole ”ihmeiden tekijöitä”, millä oli yhteys kotiharjoitteluohjeisiin sekä vanhempien vastuun painottamiseen.

Keskustelu 15, kommentti 7/17:

*Myös käsitykset puheterapiasta ovat suurella osalla ihmisistä aivan hunningolla. Puheterapeutiksi on hyvin vaikea päästä opiskelemaan (n.2-10% hakijoista pääsee) ja pääsykoeurakka on melkoinen. Jos kovalla työllä pääsee opiskelemaan, kestää opinnot vähintään 5 vuotta, ja opiskelu ei missään nimessä ole helppoa, vaan vaatii paljon panosta, aikaa ja keskittymistä. Itse puheterapeutin työ ei ole mitään "lasten kanssa leikkimistä". Tiesitkö, että puheterapeutteja työskentelee myös sairaaloissa? Mitäs sitten kun puoliso/äitisi/siskosi saa aivoverenvuodon, jonka johdosta hän menettää puhe- tai koko kommunikointikykynsä? Kuinkas törkeää silloin on se, että puheterapeutti, joka on kouluttautunut lähes yhtä pitkään kuin lääkäri, ja jonka pitää hallita kaikki niin käytännön, kuin teoriapuolenkin asiat sekä lääketieteellinen puoli kuntoutustyössä, saa ihan kohtuullista palkkaa?*

Yhdessä keskusteluketjussa kommentoitiin myös sitä, onko tarve puheterapialle ihmisen perustarve.

Keskustelu 11, kommentti 40/79:

*-- no toisaalta kyllä ihmisen itsensä pitää miettiä asuinseutu niin, että siellä pärjää. Puheterapia ei ole perustarve, eikä sen puutteeseen kuole.*

Keskustelu 11, kommentti 41/79:

*Kyllä se minun mielestäni aika perustarve on. Puutteeseen ei kuole, mutta jokainen voi miettiä mitä lapsen itsetunnolle tekee kärsiä puheviasta. Puhumattakaan pienempien lasten käytöshäiriöistä ym., kun on puheenoppimisessa ongelmia.*

#### **7.1.4. Puheterapeutin pätevyyteen ja ammattitaitoon liittyvät ilmaukset**

Puheterapeuttien pätevyyttä tai ammattitaitoa arvioitiin aineiston kokoon ja lähteeseen nähden suhteellisen vähän. Muutama yksittäinen kommentti kertoi pettymyksen kokemuksista, koska puheterapeutin persoona tai olemus ei ollut miellyttänyt kirjoittajaa. Suurin osa kommentteista oli positiivisia. Osassa kommentteja puheterapeutin taito ja osaavuus kytkettiin näkemykseen, jonka mukaan yksityisinä puheterapeutteina toimivat olivat kunnallisia taitavampia ja heillä oli enemmän aikaa.

Keskustelu 3, kommentti 27/30:

*Esikoisella oli epäluokuisa määrä epämääräisiä kunnallisia terapeutteja, jotka perui aikoja, ajat oli myöhässä, jotka ei osanneet yhtään olla lapsen kanssa, jotka vain jakoivat kasoittain epämääräisiä kotiohjeita.  
Käyntiin saattoi tuhrautua kokonainen iltapäivä, eikä terapia edennyt mihinkään.  
Väsyin tuohon ja vein lapsen yksityiselle.  
Kuopus kävi sitten pelkästään yksityisellä.*

Myös suorastaan ylistäviä kommentteja löytyi.

Keskustelu 1, kommentti 18/30:

*Mun lapseni käy puheterapiassa ja puheterapeutti tulee tarhaan. Hänellä on 4 asiakasta sinä päivänä, siitä kiva että kaikki ovat samassa paikassa. Lisäksi*

*hän maksaa työhuoneesta vuokraa päiväkodissa tältä yhdeltä päivältä.  
Puhumattakaan omasta työhuoneesta ja kaikki yel.lit ja muut maksut päälle.*

*Eikä siinä kaikki. Puheterapeutti aina juttelee, kun nähdään esim kaupungilla, käydään samassa ruokakaupassa, helposti voidaan viikossa puhua yht 30 min, pelkkää miten lapseni on edistynyt ja antaa jotain vinkkejä = puhdasta työtä hänen puoleltaan, eikä ikinä ole näistä laskua lähettänyt. Aina kun näemme tarhan ulkopuolella, hän itse vilkuttaa ja tulee juttelemaan, eli ei juokse karkuun, kun tietää ilmaista työtä on kohta edessä. Lapseni on eri tutkimusten takia ollut tekemisissä 4 eri puheterapeutin kanssa ja näistä 3 ovat niin kultaisia ihmisiä, varmaan antaisivat paidan päältään jos sillä saisi asioita eteenpäin asiakkaan hyväksi. Ja tää neljäs, huipputyyppi hänkin, liian ylityöllistetty on vaan tällä hetkellä.*

Yhdessä keskustelunavauksessa pohdittiin puheterapeutin pätevyyttä pyytämällä kommentteja siitä, voiko hyvin nuori puheterapeutti olla vakuuttava.

#### **7.1.5. Puheterapeuttien koulutukseen ja palkkaan liittyvät ilmaukset**

Puheterapeuttien koulutukseen ja palkkaan liittyvät ilmaukset olivat tiiviisti kytköksissä resurssipulaan siten, että koulutukseen liittyvä kommentointi oli usein jatkoa resurssipulasta kirjoitetuille kommentteille. Toisin sanoen logopedian koulutukseen liittyvät asiat ja puheterapeuttien palkkaus ja palkan määrä nähtiin resurssipulan syinä. Koulutusta koskevissa kommentteissa korostettiin puheterapeuttien maisteritasoista koulutusta ja logopediaa omana tieteenalanaan.

Puheterapeuttien palkkaan liittyvät keskustelut olivat kahtiajakoisia. Yhtäältä oltiin sitä mieltä, että puheterapeuttien palkat laahaavat jäljessä eikä ammattiliitto ole ajanut riittävästi edunvalvontaa. Yksityisillä puheterapeuteilla mainittiin olevan korkeampi palkka kuin kunnallisilla.

Keskustelu 65, kommentti 5/23:

*Tykkäisin kyllä olla kunnalla töissä, mutta pakko kai on alkaa arvostaa itseään ja siirtyä yksityiseksi.*

Toisaalta palkkakommentit sekoittuivat yksityisesti järjestetyn puheterapian hintaa koskeneisiin kommentteihin, jolloin oikeastaan keskusteltiinkin puheterapian

hinnoittelusta. Näihin usein hintojen korkeutta kauhisteleviin kommentteihin tuli vastauksia, joissa selvitettiin yksityisyrittäjän palkan rakentumista.

Keskustelu 65, kommentit 13/23 ja 16/23:

*Silloin kun sairaala maksoi pojalle terapian, niin tuli kotiin maksumääräys ja tosi kova palkka oli terapeutilla.*

*Se summa ei muuten ole terapeutin palkka. Palkkio ja palkka ovat ihan eri asioita. Palkkioista maksetaan kaikenlaisia sivukuluja ja se palkka.*

### **7.1.6. Minkä ikäisenä ja millä kriteereillä puheterapiaan**

Monen keskustelun aloituspuheenvuorossa haettiin vahvistusta ja vertaistukea sille, mitä lapsen tulisi minkäkin ikäisenä osata. Tähän kategoriaan liittyvät ilmaukset olivat usein keskustelunaloituksia, joissa kysyttiin joko puheterapiaan pääsyn kriteerejä eri kunnissa tai sitä, mikä lapsen puheen kehityksessä on niin sanotusti normaalia. Aloitukset sisälsivät usein kuvailuja oman lapsen puheen vaikeuksista. Lisäksi keskustelua aiheuttivat eri kuntien puheterapiaan pääsyn/joutumisen erilaiset kriteerit.

Keskustelijat vaikuttivat mieltävän puheterapiaa pitkälti artikulaatiovirheiden korjaamisen kautta. Kommenteissa pohdittiin usein puheterapian aloitusikää suhteessa lapselta vielä puuttuvien tai virheellisesti ääntyvien äänteiden määrään. Toisin sanoen puheterapian aloittamisen ikää käsittelevissä pohdinnoissa monen kirjoittajan mielessä vaikutti olevan ainoastaan artikulaatioterapia. Tästä syystä joissakin kommenteissa oltiin hanakasti sitä mieltä, etteivät 2- tai 3-vuotiaat voi vielä päästä puheterapiaan. Nämä kommentit kytkeytyivät myös puheterapeutin työnkuvan teemaan, koska niissä puheterapeutin työnkuva nähtiin lähinnä artikulaatiovirheiden kautta.

Yhteys puheterapian vaikuttavuuteen ja hyötyyn tuli selkeästi esiin tämän teeman alle sijoittuvissa ilmauksissa siten, että monissa kommenteissa puheterapian ajatellaan olevan sitä hyödyllisempää, mitä nuorempana se on aloitettu. Joissakin kommenteissa otettiin kantaa lapsen sopivaan puheterapian aloitusikään keskittymiskyvyn ja tietoiseen harjoitteluun pystymisen kautta.

Keskustelu 7, kommentti 4/40:

*Siis puhutko nyt 2.5vuotiaasta vai 3.5vuotiaasta? Tosi aikaisin aloitettu teillä puheterapia, jos lapsi on todellakin vasta 2.5v! Mulle puheterapeutti sanoi, että moni 4vkään ei vielä jaksakaan keskittyä tehtäviin....*

Puheterapian aloittamista nuorempana kuin monen arvelema esikouluikä perusteltiin kommentteissa sen mahdollisella sisällöllä.

Keskustelu 37, kommentti 2/11:

*--ihan pienten lasten kanssa puheterapeutti ei tsekkaa pääasiallisesti puhetta vaan esim. keskustelu- ja leikki-tilanteissa vuorovaikutustaitoja (mm. vuorottelua, vastavuoroisuutta). Puheterapeutti-nimike onkin nykyään jo vähän "vääränlainen" eli puheterapeutti tekee työkseen muutakin kuin kuntouttaa lapsen puhetta.*

Keskustelu 37, kommentti 4/11:

*Kuten jo todettu, noin pienen ei vielä tarvitse varsinaisesti puhua, mutta puhetta edeltää monenlaisia taitoja/kehitysvaiheita, joita puheterapeutti tarkkailee. Tärkeää on arvioida esim. vuorovaikutusta, kontaktia, suun motoriikkaa, ääntelyä/jokeltelua, ymmärtämistaitoja, kuuloreagointia sekä myös syömistaitoja. Näitä asioita puheterapeutti lapsestasi tarkkailee ja antaa mahdollisesti kotiohjeita. Varsinaista terapiaa ette luultavasti tule vielä saamaan, vaikka sekään ei ole mahdotonta pienen lapsenkaan kohdalla, (varsinkin jos olisi selkeä "ongelma" taustalla, esim. kuulovamma).  
terveisin puheterapeutti*

Resurssipula vaikutti keskusteluissa myös puheterapialähetekäytäntöjen kautta siten, että keskustelijat kertoivat saaneensa lähetteen puheterapiaan aikaisin juuri resurssipulan takia.

Keskustelu 53, kommentti 5/42:

*Yleensä täälläkin päin on se 2,5v kun sinne pääsee, mutta kun on puolen vuoden jonot niin laitto jo nyt lähetteen.*

Keskustelu 11, kommentti 37/79:

*Täällä on vuoden jono per kirjain, jonka takia neuvolasta puututaan asiaan normaalia aikaisemmin. Lapsi pitää siis laittaa jonoon, vaikka tarvetta ei vielä niin olisikaan, että sinne vuoden päästä sitten pääsisi jos tarve vaatii. Lapsen voi sitten poistaa jonosta, jos ongelma menee itsekseen ohi.*

### 7.1.7. Puheterapiakäyntien sisältöön liittyvät ilmaukset

Monia keskusteluihin osallistuneita mietitytti puheterapiakäyntien, erityisesti ensikäynnin, sisältö. Tämä näkyi suorina keskustelunavauksina otsikolla ”Mitä tehdään ekalla puheterapiakäynnillä?” ja ”Mitä lapsen kanssa tehdään puheterapiassa?”. Tähän annettiin esimerkiksi seuraavanlaisia vastauksia.

Keskustelu 64, kommentti 20/26:

*Syynä oli epäselvä artikulaatio. Itsekin olin hiukan epäileväinen, pidin liian aikaisena, mutta ihan hyväjuttu oli. Terapiassa ensin tutkittiin ja sitten keskityttiin vahvistamaan suun ja kielen lihaksia. Harjoitteita tehtiin enimmäkseen kotona ja ne oli hauskoja. Höyhenten puhaltelua, imemistä, kielellä pelleilyä. Lapsi teki niitä mielellään. Lihakset vahvistui ja puhe selkeytyi. Suosittelen.*

Keskustelu 46, kommentti 2/3:

*Puheterapeutti yrittää saada lasta puhumaan mm. leikin varjolla, juttelee sun kanssa lapsen kehityksestä ja puheesta ja luultavasti sopii ajan seuraaville käynneille joissa kartoitetaan tarkemmin onko mitään ongelmaa olemassa ennen kun päätetään jatkosta. Ei tarvitse hermoilla!*

Keskustelu 48, kommentti 48/85:

*Puheterapian sisältö riippuu ongelmien syistä. Terapia voi olla esim. suun motoriikan harjoittelua keinoina vaikkapa päristelyä, kielivoimistelua, ilmeilyä, saippuakuplien puhaltamista, pillillä juomista... Näitä voi tehdä kotonakin, periaatteella ei näistä ainakaan haittaa ole. Myös vuorovaikutustaitojen harjoittelu eli lapselle yritetään näyttää ja harjoituttaa miten kieli toimii kommunikaatiovälineenä ja miten ihmiset kommunikoi keskenään. Keinoina on erilaiset vuorovaikutusleikit. Näitä lapset leikkii myös keskenään, tämän vuoksi kerhossa käynti on hyväksi.*

*Ääntely ja sanojen toistaminen. Näitä tulee helposti leikin kautta. Eli matkitaan paloautoa, lintua jne. Näitä ei kannata paljoa kotoa tehdä, sillä menee helposti painostamiseksi ja valtataisteluksi.*

*Äänen käyttöön ja rytmiin tutustumista loruja ja satuja kuuntelemalla, mahdollisesti myös musiikin kautta. Keinoina esim. taputtaminen ja muu rytmin tulkinta.*

*Tässä siis muutama esimerkki, siitä mitä terapiassa voi tapahtua.*

Puheterapiakäyntien sisältö nähtiin riippuvaiseksi resursseista siten, että jos resursseja on vähän, on käyntejä vain muutama tai harvakseltaan ja vanhemmat ohjataan itse kuntouttamaan lasta. Käyntien sisältö, se mitä puheterapiassa tehdään, liittyi sekä vaikuttavuuteen että kotiharjoitteluohjeiden tai puheterapeutilta saatujen vinkkien pohtimiseen.

Keskusteluissa kommentoitiin myös vanhemman läsnäoloa terapiassa ja jaettiin kokemuksia erilaisista käytännöistä. Vanhemman mukana oloa perusteltiin nimenomaan puheterapian ohjaavalla merkityksellä, mukana olemattomuutta taas sillä, että vanhemman mukanaolo häiritsisi lapsen harjoittelua.

#### **7.1.8. Puheterapian vaikuttavuus ja hyöty**

Vertaistuen hakeminen suorina kysymyksinä, onko puheterapiasta ollut hyötyä ja kuinka nopeasti, oli monen keskustelunaloituksen tarkoituksena. Suurin osa asiaa kommentoineista joko kirjoitti hyötyä olleen tai kommentoi, ettei tiedä mikä tilanne olisi ilman kuntoutusta. Muutamassa kommentissa todettiin puheterapian olleen hyödytöntä. Vaikuttavuuden ja hyödyn pohtiminen vaikutti kulminoituvan ajallisesti mitattavaan vaikutukseen. Puheterapia oli ”hyvää” jos muutos tapahtui jo muutaman käyntikerran jälkeen. Näissä käyntien syynä olivat usein äännevirheet. Puheterapian vaikuttavuus liittyi tämän ajallisesti mitattavan hyödyn perusteella sekä puheterapiaresurssien että kunnallinen vs. yksityinen puheterapia –teemoihin. Moni kertoi hyvän tai vaikuttaneen terapian olleen yksityisen puheterapeutin antamaa, jolloin tapaamiskertoja oli ollut enemmän ja tiheämmässä tahdissa kuin kunnallisella puheterapeutilla.

Muutamissa kommentteissa puheterapian vaikuttavuutta arvioitiin myös muilla kriteereillä kuin mahdollisimman nopealla muutoksella.

Keskustelu 17, kommentti 34/85:

*Mitä tulee puheterapian hyödyllisyyteen, niin siitä on kyllä hyötyä, vaikka lapsi ei \*simbsalabim\* opikaan puhumaan. Terapeutinne tarkoitti sillä, että puhumaan ei voi opettaa, että ei ole olemassa mitään simppeleitä ja yhtä ainoaa harjoitetta, josta voisi antaa kotiin monisteen ja panna vanhemmat töihin (kuten äännevikojen kohdalla).  
Mutta luota nyt vaan, että terapiasta on hyötyä.*

Keskustelu 17, kommentti 17/85:

*Eihän nuo puheterapeutilla käynnit varsinaisesti näy heti, siinä tuetaan lähinnä puheen kehitystä. Siksi meillä lapsi meni myös osapäiväiseksi päiväkotiin, jossa tuli sitten lisää tukea.*

Joissakin kommentteissa tyydyttiin arvioimaan puheterapian vaikuttavuutta siltä kannalta, ettei siitä haittaakaan voi olla.

Puheterapian vaikuttavuus kietoutui yhteen erityisesti kommentteihin kotiharjoittelusta.

Keskustelu 40, kommentti 11/12:

*Jotta puheterapiasta olisi jotain hyötyäkin niin siellä olisi hyvä käydä viikottain ja harjoitella ahkerasti myös kotona.*

Yhteys yksityisen ja kunnallisen puheterapian eroihin tuli kommentteissa selvästi esiin sitä kautta, että yksityistä puheterapiaa pidettiin vaikuttavampana, koska käyntikertoja oli saatu enemmän ja tiuhempaan kuin kunnallisessa puheterapiassa.

Keskustelu 85, kommentti 5/21:

*Mitä mieltä siitä, että kunnan puheterapeuteilla ei ole aikaa antaa lapsille lähes ollenkaan perinteistä puheterapiaa? Esim. jos lapsella puuttuu useita äänneitä. Työmuotona nopea tutkius ja ohjauskäynnit vanhemmille, eli n. 3 t per lapsi. Vanhemmat sitten opettavat äänneet lapsille. Tietenkin "kotiläksyjen" teko on olennaista, mutta ei mitään seurantaa tms.*

Hintakeskustelu liittyi puheterapian vaikuttavuuden ja hyödyn pohdintoihin sitä kautta, että jos palvelusta maksetaan itse, sen toivottaisiin olevan nopeasti tehokasta. Resurssien tiukkuuden myös kunnallisella puolella ajateltiin heikentävän tarjotun



palvelun laatua nimenomaan käyntien vähäisempänä määränä. Puheterapiakäyntien sisältöön resurssien vähyden nähtiin vaikuttavan siten, että esimerkiksi äännevirheiden korjaaminen hoidetaan aiempaa enemmän vanhempien ohjauksella. Epäsuora puheterapia ja harjoitusten ohjaaminen kotiin ja lähiympäristöön koettiin sekä hyvänä että huonona asiana. Toisaalta se nähtiin nimenomaan resurssien säästämisenä niitä ”enemmän tarvitseville”, toisaalta taas kokemuksena riittämättömästä palvelusta. Tukea ja harjoittelua puheterapeutin luona toivottiin enemmän.

### **7.1.9. Kotiharjoitteluohjeisiin ja puheterapiasta saatuihin vinkkeihin liittyvät ilmaukset**

Kotiharjoitteluohjeita kommentoitiin keskusteluissa paljon. Hyvin usein kommenttien syynä vaikutti olevan lapsen kanssa kotona tehtävien harjoitusvinkkien kysyminen muilta ja niiden etsiminen verkosta. Lähes kaikissa kommenteissa kotona harjoitteluun suhtauduttiin positiivisesti, ja kotona tehtävä harjoittelu miellettiin usein tärkeimmäksi osaksi kuntoutusta. Kotiharjoittelulla nähtiin olevan suora yhteys puheterapialla saavutettuihin tuloksiin, mikä näkyi siinä, että samassa kommentissa kerrottiin sekä kotona harjoitellun paljon että puheterapian olleen hyödyllistä. Tai kääntäen, kerrottiin ettei kotona ollut harjoituksia tehty tai ettei lapsi ollut motivoitunut harjoittelemaan, eikä siten tuloksia ollut syntynytkään. Toisaalta esitettiin myös, että puheterapiasta annettiin vain ohjeet kotiin, ei muuta.

Moni kotiharjoittelua kommentoinut mielsi kotona arjessa tehtävät harjoitukset tärkeimmäksi lapsen kuntoutumista edistäväksi asiaksi. Puheterapeutin tehtäväksi todettiin tämäntyyppisissä kommenteissa nimenomaan harjoitusten antaminen ja ohjaaminen. Joissakin kommenteissa harmiteltiin sitä, ettei harjoituksia oltu saatu puheterapeutilta joko ollenkaan tai tarpeeksi. Yhdessä aloituksessa suhtauduttiin hyvin negatiivisesti siihen, että ”puheterapeutti teettää oman työnsä vanhemmilla” eli vain ohjasi, millaisia harjoituksia kotona olisi hyvä tehdä.

Keskusteluissa myös jaettiin suoraan saatuja tai hyväksihavaittuja vinkkejä erityisesti äännevirheiden korjaamiseen, ja ylipäätään kotiharjoittelu vaikutti liittyvän kirjoittajien ajatuksissa juuri artikulaatiovaikeuksiin.

Keskustelu 16, kommentti 5/12:

*Niin, eihän se puheterapiaan pääseminen ole mikään autuus. Ette sieltä muuta oikeastaan saa kuin harjoitusvihon kotiin. Jos teette harjoituksia joka päivä, voi olla että alkaa nopeastikin sujua. Jos taas lapsi ei ole motivoitunut, kuten meillä 5v. ei tarvitse odottaa että tilanne mihinkään muuttuisi. Se puheterapeutti ei harjoituta lastasi eikä siellä käydä kuin monen kuukauden - puolen vuoden välein, vaan saatte sieltä ainoastaan ohjeita miten harjoitella. (Luulis muuten samojen ohjevihkojen löytyvän netistä... Onko kukaan etsinyt?)*

Keskustelu 17, kommentti 47/85:

*Googlaa papunet. Sieltä löytyy paljon tukea. Voisit tulostaa kuvia lapsen kommunikoinnin avuksi jos et niitä puheterapeutilta ole saanut.*

Keskustelu 13, kommentti 4/4:

*Osaatteko neuvoa mitä sivustoja, joista olisi apua? Tunnen papunetin.*

#### **7.1.10. Puheterapian maksullisuus, hinta ja vakuutusten korvaukset**

Maksullisuus- ja hintakeskustelut käsittelivät pääosin sitä, maksaako kunnallinen puheterapia, ja kuinka paljon yksityinen puheterapia maksaa. Myös lapsivakuutusten korvauksia puheterapiapalveluista pohti moni. Epäselvyyttä keskusteluihin toi se, että niissä harvoin selvitettiin perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kautta annettavan puheterapian eroa, eivätkä näin ollen Kelan vammaistuen hakemisen kriteerit vaikuttaneet selviltä. Toisaalta yksityiseen puheterapiaan hakeutumista pohdittiin myös puhtaasti siitä syystä, että kunnalliselle puheterapeutille ei joko pääse ollenkaan tai sinne joutuisi jonottamaan liian kauan. Maksullisuus- ja hintakeskustelut liittyivät siten kiinteästi puheterapiaresursseihin.

Keskustelu 81, kommentti 2/17:

*Jos on vakuutus, joka korvaa puheterapian, niin kehen tulee ottaa yhteyttä, että pääsee puheterapeutille? Ollaan neuvolan kautta oltu jonossa jo yli vuoden, eikä ole tullut yhteydenottoa. Kyseessä on 4-vuotias tyttö, joka oppi puhumaan vasta yli 3-vuotiaana ja nyt ei osaa sanoa R-kirjainta, eikä muutenkaan puhu erityisen selkeästi. Kannattaako siis ottaa suoraan johonkin*

*yksityiseen puheterapeuttiin? Pitääkö silti olla lähete neuvolasta/lääkäriltä tai jostain, että saa puheterapiakulut vakuutusyhtiöltä?*

#### **7.1.11. Toimintaohjeita**

Moni kirjoittaja etsi, kyseli ja antoi keskusteluissa tietoja ja neuvoja. Tähän toimintaohjeiksi nimettyyn kategoriaan kertyi paljon suoria käytännön ohjeita, joista suurin osa liittyi jollakin tapaa Kelan kanssa asioimiseen. Kelan osallisuus puheterapiakäytännöissä vaikutti olevan monelle aika epäselvää, vaikka sitä monissa kommentteissa selitettiin asianmukaisestikin eli sellaisena kuin se keskustelun käymisen aikaan oli.

Keskustelu 9, kommentti 2/7:

*Kela hylkää varmuuden vuoksi suurimman osan terapiahakemuksista. Kaikki vanhemmat eivät osaa/jaksa taistella lastensa oikeuksien puolesta. Älkää siis alistuko Kelan päätöksiin, vaan valittakaa niistä suoraan sosiaalivakuutuslautakunnalle. Kelaan soittaminen on turhaa. Hakemuksiin ei pidä kirjoittaa mitään positiivista lapsesta, vaan vain negatiivisia asioita ja niitä, joissa lapsi on ikäistään jäljessä. Ja aina kannattaa selvittää asiat omin sanoin ja mahdollisimman laajasti, ei siis viittauksia lääkärinlausuntoihin tms.*

Keskustelu 81, kommentti 8/17:

*Puheterapiaan on järkyttävän pitkät jonot ainakin meidän kotipaikkakunnalla. Ja kelan kustantamaan puh.terapiaan on vaikea päästä. Olen miettinyt että jääkö osa lapsista ns väliinputoajiksi? Eli kunnallisella puolella ei ole resursseja kun vaatisivat enemmän kuntoutusta kuin resurssit antaa myöten ja Kelan kuntoutuskriteerit ei nippanappa täyty. Omalle lapselle melkein kävi näin, mutta taistelun tuloksena saatiin asianmukainen kuntoutus.*

Myös muihin toimintaympäristöihin pyydettiin ja annettiin toimintaohjeita.

Keskustelu 2, kommentti 12/15:

*Kiitos sinulle, joka neuvoit kääntymään foniatriin puoleen. Haenkö lähetteen sitten 3-vuotis neuvolasta vai jo aiemmin, jos lapsi aloittaa säännöllisen puheterapian ensi viikosta alkaen?*

Keskustelu 21, kommentti 9/9:

*Käytä lastasi mieluummin yksityisellä foniatrilla, saat paremman ja laaja-alaisemman lausunnon ja selvityksen puheterapiatarpeesta. Yksityiset puheterapeutit ovat aika työllistettyjä Kelan kautta. Toiset eivät ota edes vastaan, jos ei ole Kelan maksusitomusta. Meillä ei ainakaan vakuutus olisi maksanut puheterapiaa. Onneksi saimme lausunnon puheterapia tarpeesta foniatrilta ja sitä kautta Kelasta avun.*

Toimintaohjeiden teemaan kertyi pääasiassa kommentteja, jotka eivät liittyneet suoraan puheterapiaan, vaan erityisesti erikoissairaanhoidon tutkimuksiin ja Kelalta anottavaan vammaistukeen. Tällaisia kommentteja oli keskusteluissa paljon, ja siksi kommentit kerättiin omaksi teemakseen. Toimintaohjeiden suuren määrän tulkittiin liittyvän sekä verkkokeskustelujen rooliin että kokemukseen terveydenhuollon palveluiden portaisuudesta ja byrokraattisuudesta.

## **7.2. Muut verkkokeskusteluista analysoidut ilmaukset**

Keskusteluteemojen ja niiden välisistä riippuvuussuhteista muodostuvien käsityskokonaisuuksien lisäksi laajasta aineistosta nousi myös muita tuloksiin liittyneitä ja vaikuttaneita seikkoja.

### **7.2.1. Puheterapiaan ohjautumisen syitä**

Erilaisia puheterapiassa käymisen tai sen tarpeen syitä ja diagnooseja mainittiin aineistossa yhteensä 24. Yleisimmin mainituksi syyksi nousivat äännevirheet. Muina syinä mainittiin viivästynyt puheen kehitys (VPK), viivästeinen puheenkehitys, dysfasia, semanttis-pragmaattinen dysfasia, kielellinen erityishäiriö, autismi, puheen ymmärtämisen ja tuoton erityisvaikeudet, epäselvä artikulaatio, keskushermoston

kypsymättömyydestä johtuva puheentuotonvaikeus, dyspraksia, verbaalinen dyspraksia, dyspraxia gravis (eli ”vakavatasoinen lievän puheen (äänteiden) tuottamisen viivästymä”), puheen ymmärtämisen ongelmat, sanojen löytämisen vaikeus, mutismi-epäily, virheet syntaksissa, suppea sanavarasto, suun lihasten hypotonia, kuolan valuminen, kiinteän ruuan syömisongelmat, änkytys, huulisulakihalkio, toiminnallinen äänihuulisalpaus ja afasia. Ilmoitettujen syiden ja diagnoosien esiintymismääriä aineistossa ei ole laskettu, koska aineiston laadusta johtuen keskusteluihin osallistujien määrääkään ei ole mahdollista tietää. Syiden ja diagnoosien toistumisen määrällä ei näin ollen ole merkitystä, koska sama kirjoittaja on voinut osallistua moniin keskusteluihin. Äännevirheistä mainittiin R-, S-, K-, L-, Y-, Ä- ja Ö-äänteet. Moni vaikutti mieltävän puheterapian pitkälti artikulaatioterapian kautta. Tosin monessa keskustelussa kommentoitiin myös äännevirheiden korjaamisen olevan joko vain pieni osa puheterapeutin työtä tai jopa niin, ettei ”r-virheisiin käytetä vähiä resursseja”.

### 7.2.2. Puheterapeuttien kommenttien rooli keskusteluissa

Aineistosta kartoitettiin erikseen myös puheterapeuttien tai logopedian opiskelijoiden kommentit ja niiden sijoittuminen keskusteluteemoihin. Puheterapeuttien ja puheterapeuteiksi opiskelevien kommentteja oli tutkielman verkkokeskusteluaineistossa yhteensä 28. Näistä viisi oli keskusteluketjujen aloituspuheenvuoroja. Keskustelualoituksista kolme oli ”kysy puheterapeutilta” – tyyppisiä, yksi liittyi puheterapeuttien palkkaan ja yksi puheterapeuttien työnkuvaan. Muut kommentit olivat keskusteluihin osallistuvia kommentteja, joissa lähes kaikissa vastattiin jollekin keskusteluun osallistuvalla niin sanotusti asialinjalla. Yksi puheterapeutiksi itsensä ilmoittaneen kirjoittajan aloitus oli luokiteltaviksi asiattomaksi. Se tulkittiin erittäin todennäköisesti niin sanotuksi *provoksi*, eli tahallisesti provosoiduksi kirjoitetuksi aloitukseksi.

Huomionarvoista verkkokeskustelujen rakentumisessa ja puheterapeuttien kommentteissa oli se, että puheterapeutiksi tai puheterapeuttiopiskelijaksi itsensä ilmoittavan kirjoittajan kommentti usein ikään kuin tyrehtytti tai suitsi keskustelua.

Puheterapeuttien puheenvuorot aikaansaivat myös keskustelun kääntymistä puheterapeutilta kysymiseksi.

Kysy puheterapeutilta –tyyppiset keskustelualoitukset poikivat monenlaisia kysymyksiä. Pääosin niissä joko pyydettiin ohjeita ja vinkkejä puuttuvien tai virheellisesti ääntyvien äänteiden kotiharjoitteluun tai kysyttiin, minkä ikäisenä lapsen tulisi osata jotakin tai missä iässä kannattaisi hakeutua puheterapeutin vastaanotolle.

Puheterapeuttien kommentteja ei analysoitu tässä tutkielmassa tämän enempää, koska niiden ei katsottu vastaavan tämän tutkielman tutkimuskysymyksiin.

### 7.2.3. Kansanviisaudet keskusteluissa

Lisäanekdoottina aineiston analyysissä kerättiin keskusteluteemoja määriteltäessä myös ilmaukset, joita nimitettiin jo keräysvaiheessa kansanviisauksiksi. Kansanviisauksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä myyttejä, joita toistettiin monessa keskustelussa ja tarjottiin usein selityksiksi monille asioille ilman todenperää. Näitä edusti aineistossa kolme erilaista mainintaa. Ensimmäinen on pohdinta siitä, voisiko lapsen viivästynyt puheenkehitys johtua aikaisin liikkeelle tai kävelemään lähtemisestä. Ainakin yhdessä keskustelussa tämä kuitenkin tyrmättiin tutkimustietoon vedoten vanhentuneena ajatteluna.

Toinen kansanviisaus liittyy myös lapsen myöhäiseen puheenkehitykseen. Sanonta siitä, miten ”Einsteinkin oppi puhumaan vasta 5-vuotiaana” esiintyi Vauva.fi:n aineistossa kahdesti, ja alunperin kerätyssä Suomi24:n aineistossa peräti 12 kertaa. Hieman samaa ajattelua esiintyi myös lapsen myöhäistä puheen aloitusta koskevissa ”ehkä sillä ei vaan ole asiaa” –tyyppisissä kommentteissa. Näitäkin esiintyi Suomi24:n palstalla enemmän kuin Vauva.fi:n palstalla.

Kolmas kansanviisauksien teemaan luokittelmani toistuva ilmaus aineistossa liittyy tiukkaan kielijänteeseen. Kielijänteen tiukkuus ja frenulotomia eivät ole perättömiä uskomuksia, vaan kielijänteen liallinen tiukkuus on joidenkin puheterapia-asiakkaiden äännevirheiden todellinen syy. Kielijänne-asia luokiteltiin kansanviisauksiin tässä yhteydessä siitä syystä, että aineiston verkkokeskusteluissa

sitä tunnuttiin tarjoavan syyksi melkein minkä tyyppiseen vaikeuteen tahansa. Tämän tulkittiin kertovan siitä, miten lapsen puheen ja kielen vaikeuksille haluttaisiin usein löytää jokin selkeä syy. Rakenteellinen syy, kuten kielijänteen tiukkuus, tarjoaisi ikään kuin helposti ymmärrettävissä ja korjattavissa olevan syyn.

#### **7.2.4. Diskursiivisia huomioita verkkokeskusteluaineistosta**

Suomalaisten verkkokeskustelujen kieltä on tutkittu jonkin verran (ks. esim. Savolainen, 1999). Puheterapiasta käytävän verkkokeskustelun diskursiiviset tekijät eivät olleet tämän tutkielman aiheena, mutta ne muodostuivat analyysia tehtäessä merkityksellisiksi keskustelun teemojen rakentumisen kautta. Tästä syystä aineistosta tunnistettiin ja koottiin erilaiset selkeät diskursiiviset tyyliä. Aineistosta erottui kaksi erilaista puheen tyyliä, jotka olivat ikään kuin kaksi akselia tai janaa, joiden päissä olivat vastakkainaseteltuina ääripäät. Ensimmäinen akseli oli huoli - leimaantumisen pelko ja toinen tiikeriäiti - laiska äiti.

Lähes jokaisessa puheterapian resursseja käsitelleessä keskustelussa toistui näkemys siitä, että puheterapeutteja on liian vähän, mistä syystä he ovat ylityöllistettyjä ja heillä on liian kiire. Kiirettä ei kuitenkaan kuvattu niinkään puheterapiakäyntien sisältöä koskevissa kommentteissa eli henkilökohtaisena kokemuksena vaan pikemminkin sen kautta, että puheterapiajonot ovat pitkiä ja käyntikerrat harvoja. Tämä vaikuttaa palvelujen saatavuuteen ja laatuun ja sitä kautta myös koettuun vaikuttavuuteen ja hyödyllisyyteen. Lopputulema ja perimmäinen syy keskustelupalstalle kirjoittamiseen oli usein huoli lapsesta. Lapsen edun pohdinta sai aikaan tietynlaisia kommentteja, joita nimitin tiikeriäidit barrikadeille –kommenteiksi. Vaikka tutkielman tarkoituksena ei ollut tutkia verkkokeskustelujen diskursiivisia ulottuvuuksia, tiikeriäiti-puhe muodosti suuren osan joitakin keskusteluja. Ylipäänsä keskusteluissa vaikutti toistuvan ajatus, että puheterapiaa saadakseen täytyy taistella ja sitä tulee osata vaatia, vaikka aineistossa oli myös kommentteja, miten ylidiagnosointi ja liiallinen tutkiminen leimaavat lasta.

Verkkokeskustelujen molemmat mainitut puhetyylit olivat tunnepitoisia, ja molempien tulkittiin liittyvän ennen kaikkea huolen ja lapsen edun käsitteisiin. Toisaalta ne kertovat omaa kieltään myös siitä, miten palvelujen asiakkuus koetaan.

Ilmaukset kerättiin analyysin alkuvaiheessa omaksi kategoriakseen. Tarkempi analyysi osoitti ilmausten kuitenkin olevan enemmän diskursiivisia keinoja ja liittyvän usein toimintaohjeiden keskusteluteemaan. Ne liittyivät puheterapiaresursseihin kahdella tavalla. Yhtäältä esitettiin kehotuksia ottaa apu vastaan, koska sitä ei kaikille edes ole tarjolla. Tällaisissa kommentteissa toistui usein ajatus siitä, että lapsen edun vuoksi ja tukea saadakseen joutuu taistelemaan, vaatimaan, itkemään ja tappelemaan.

Keskustelu 6, kommentti 5/46:

*Joten ota tarjottu apu vastaan! Sitä on todellakin vaikea saada eikä kaikki tarvitsevat sitä saa. Ajattele poikasi etua.*

Keskustelu 34, kommentti 9/18:

*Harvalle tuputetaan niitä kuntoutuksia, olette etuoikeutettuja kun niitä tarjotaan ja silloin lapsella on todellinen tarve tukitoimiin. Lapsesi kärsii sinun laiskuudestasi kun et jaksa viedä terapiaan.*

Toisaalta taas kommentit liittyivät puheterapian vaikuttavuuteen ja hyötyyn, jota kyseenalaistettiin. Näissä kommentteissa korostui lapsen leimaantumisen pelko.

Keskustelu 6, kommentti 13/46:

*-- sanoit juuri asioita, joita en ole uskaltanut sanoa ääneen. Eli se leima, jonka lapsi voi saada. Se on aivan todellisuutta, vaikka sydämellisesti apua tarjotaan. En epäile terapeuttien aitoa halua auttaa ja tarkoituksena tässä asiassa, mutta kuitenkin nämä nyky-yhteiskunnan piilevät ongelmat ovat tosiasioita, jotka mieltäni kaivertavat. Mieheni poika on käynyt nämä läpi, joten minulla senkin suhteen on hirveän vaikea saada tästä nyt kiinni.*

*Olen samaa mieltä, että varhain aloitettu tuki on tärkeää, mutta uskon myös, että äitinä kykenen arvioimaan sen vaiheen kriittisyyden kun se tulee. Tuntuu, että erityisesti päiväkodissa keskittyvät välillä liikaa lapsen puutteisiin ja tavuttavat puhetta eivätkä kuuntele tarpeeksi. Minä puhun lapselle kotona normaalisti, eikä meillä juurikaan ole mitään haasteita ymmärtämisessä. Jos on joskus, keskityn lapseen tarkemmin ja asiat selviävät.*

*11, tuntuu, että teillä on samankaltainen tilanne tosiaan kuin meillä ja näet ehkä juurikin sen ytimen, mikä tässä avun tarjoamisessa minulla jarruttaa vastaan. Olin jo kauhuissani, että olenko tosiaan näin huono äiti, kun*



*kuuntelen sydäntäni ja intuitiotani. Tunnen lapseni kuitenkin sata kertaa paremmin kuin hänet viisi kertaa tavannut terapeutti.*

Tiikeriäiti-puhe sisälsi ilmauksia, joissa joko uhottiin voimaa lapsen edun puolestataistelemiseen tai syyllistettiin muita äitejä siitä, etteivät he taistele tarpeeksi.

Keskustelu 17, kommentti 44/85:

*nyt ihan tosissani tän sanon, jos asianlaita on todella noin "huonosti" ja puheterapiasta et edes tiedä mitä siellä tehdään, alat taistella, että saat lapsesi kunnan tutkimuksiin! Puhu neuvolalääkärin kanssa ensin ja pyydä ja itke ja rukoile kunnan neurologisiin tutkimuksiin [paikkakunnan] pääsairaalaan, mikä sitten onkaan. Jos ei toimi, mene terveyskeskukseen lääkärin puheille sitä itkemään. Jos ei onnistu, etsi joku hyvä yksityinen neurologi, selitä tilanne, ja maksa se parisataa siitä, että antaa teille lähetteen oikealle kunnalliselle lääkärille, jossa saadaan kunnan prosessi käyntiin.*

*Nyt puhun itkemisestä ja valittamisesta siksi, että joskus täytyy tehdä todellakin kaikkensa, kaikkea hölmöäkin, että saisi apua lapselle.*

Keskustelu 9, kommentti 5/7:

*Kova kovaa vasten vaan!*

Keskustelu 2, kommentti 15/16:

*Mutta ole tiikeriäiti ja vaadi neuvolalääkäriltä heti lähetettä foniatrille heti. Ne jonot ovat niin pitkät. Tutkimuksissa todettiin millä tasolla meidän lapsi on puheen ymmärtämisessä sekä tuotoksessa.*

## **8. POHDINTA**

### **8.1. Tulosten pohdinta**

Tämän tutkielman tarkoituksena oli selvittää, millaisia käsityksiä avoimella verkkokeskustelupalstalla käydyissä keskusteluissa esiintyy puheterapiasta. Tutkielman lähtökohdat olivat aineistolähtöisessä lähestymistavassa ja halussa tutkia spontaanisti arjessa syntyneitä keskusteluja, joissa kirjoittajat ovat voineet tuoda itse tärkeiksi kokemiaan asioita esille. Verkkokeskustelut eivät synny tyhjästä eikä niitä

käydä tyhjiössä (Arpo, 2005). Ne heijastelevat aikaansa ja ympäröivää yhteiskuntaa. Voidaan pohtia, voivatko verkkokeskustelut osana sosiaalista mediaa ja julkista keskustelua vaikuttaa yleisiin asenteisiin ja sitä kautta jopa poliittiseen päätöksentekoon ja resursseihin asti. Yleisiksi ja jaetuiksi mielipiteiksi median kautta miellettyjen käsitysten mahdolliset vaikutukset voivat yltää myös puheterapeuttien ammatilliseen itsetuntoon, siihen, miten puheterapeutit itse mieltävät työnsä ja arvostavat sitä. Myös asiakkaan ja terapeutin väliseen asiakassuhteeseen vaikutukset voivat peilautua ennako-odotusten ja käsitysten kautta. Se, missä määrin verkkokeskustelut osallistuvat kirjoittajiensa ja lukijoidensa kokonaiskäsityksen luomiseen tai rakentumiseen puheterapiasta, vaihtelee yksilöllisesti. Keskustelut kuitenkin edustavat kokemusten jakamista, tiedon hakua ja vertaistuen etsintää ja kertovat ennen kaikkea arjesta vanhempien ja myös puheterapeuttien silmin.

Tämän tutkielman tulokset antavat viitteitä siitä, että verkkokeskusteluissa tuodaan esille samoja teemoja, joita käsitellään myös muualla mediassa. Puheterapiaresurssien vähyys on tosiasia monilla alueilla Suomessa (Kangas, 2011), ja tätä aihetta on käsitelty myös perinteisessä mediassa toistuvasti viime vuosina. Toisaalta tutkimustuloksia on mahdollista tulkita myös nimenomaan yksilön kannalta. Puheterapiaresurssien vähyys vaikutukset näkyivät verkkokeskusteluissa monella tasolla asiakkaiden arjessa ja puheterapeuttien työssä. Resurssien vähyys saattaa vaikuttaa puheterapeuttien työssä jaksamiseen, mistä aineistossa oli muutamia viittauksia puheterapeuttien kirjoittamina kommentteina. Yhden tärkeän näkökulman liian vähäisten puheterapiaresurssien vaikutuksista tuo se, miten vahvasti puheterapiasta koettu hyöty sitoutui verkkokeskustelujen mukaan arjen resurssitekijöihin. Kuntoutuksen vaikuttavuuden tutkimus ja kuntoutuskäytänteiden näyttöön perustuvuus ovat tällä hetkellä avainsanoja logopedian alalla (Huttunen, 2001). Joillakin alueilla Suomessa ei ole puheterapiaresursseja käytännössä ollenkaan. Kuntoutuksen on mahdotonta olla vaikuttavaa, jos resurssit eivät käytännössä riitä edes asiakkaan pääsemiseen puheterapeutin vastaanotolle, mikä vaikuttaa olevan tutkielman tulosten valossa joidenkin asiakkaiden tilanne. Tutkimushavaintojen mukaan ainakin tälle keskustelupalstalle kirjoittaneet ovat kokeneet ihmisten olevan epätasa-arvoisessa asemassa puheterapiapalvelujen saatavuudessa. Epätasa-arvoisuuden kokemus syntyy keskusteluissa vertailuna eri kuntien erilaisesta terveystalouden saatavuudesta ja erilaisista kriteereistä.

Verkkokeskustelijat vertailivat toki tietämättään osin myös erilaisia puheterapiaan ohjautumisen syitä, ja näissäkin keskusteluissa tuli esiin myös puheterapeutin työnkuvan käsittäminen lähinnä artikulaatioasioihin liittyväksi.

Tutkielman teoreettista viitekehystä rakennettaessa tukeuduttiin sekä käsitysten muodostumista ja rakentumista että oppimista käsitteleviin taustateorioihin ja tieteenfilosofisiin suuntauksiin niiden takana. Sosiaalinen konstruktionismi sekä sosiokulttuurinen oppimiskäsitys pohjautuvat konstruktivismiin ja kognitiiviseen psykologiaan (Burr, 2003; Säljö, 2001). Yhteistä näille teorioille on näkemys sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kielen merkityksestä ihmisten oppimiselle ja käsitysten muodostumiselle. Nykyään sosiaalinen vuorovaikutus sekä tiedon ja kokemusten jakaminen tapahtuu usein verkkovälitteisesti. Verkkokeskustelujen käyttö tämän tutkielman aineistona pohjautui siis teoreettisesti verkkokeskustelujen rooliin sosiaalisen kanssakäymisen ja kokemusten jakamisen ja tiedonhankinnan muotona. Kokemuksia jakaessaan keskustelijat ja keskustelija lukevat sisäistävät eli oppivat lukemastaan, ja käsitykset muovautuvat yhdistelemällä uutta ainesta jo omattuihin tietoihin, kokemuksiin ja käsityksiin. Konnektivisilla (Siemens, 2005) tarkoitetaan esimerkiksi verkkokeskusteluihin osallistumalla verkon kautta tapahtuvaa oppimista. Verkkokeskustelua on käytetty monien eri tieteenalojen tutkimuksissa. Pääasiassa tutkimukset voidaan luokitella kolmeen eri tyyppiin niiden tarkoituksen mukaan (Hakala & Vesa, 2013). Niiden avulla voidaan tutkia ihmisten toimintaa verkossa, tai verkkokeskustelut itse voivat ilmiönä olla tutkimuksen kohteena. Kolmantena tutkimustyyppinä ovat ihmisten käsityksiä ja puhumisen tapoja kartoittavat tutkimukset. Ihmisten käsityksiä tutkittaessa verkkokeskustelua voidaan pitää haastattelu- tai kyselytutkimusten vaihtoehtona (Hakala & Vesa, emt.)

Tutkielman teoriaosuudessa käsiteltiin puheterapian virallisia määritelmiä verkossa (ks. luku 3). Määrittely perustettiin tietoisesti verkossa yhtä vaivattomasti saatavilla olevaan tietoon kuin verkkokeskustelutkin, eli Puheterapeuttiliiton sivuilla oleviin kuvauksiin puheterapiasta ja puheterapeutin työstä. Puheterapeuttiliiton sivuilla olevien kuvausten ja verkkokeskusteluista esiin piirtyneiden teemojen välillä voidaan nähdä joitakin yhtäläisyyksiä. Jaottelu kunnallisiin ja yksityisiin toimiviin terapeutteihin sekä jossain määrin myös jako perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä olivat esillä myös verkkokeskusteluissa. Samoin puheterapeuttien maisteritasoinen koulutus korostui kummassakin tiedonlähteessä.

Esimerkkejä molemmissa toistuneista termeistä ovat Kela, vanhempien ja lähiympäristön ohjaus sekä monet puheen ja kielellisten vaikeuksien ja häiriöiden nimet ja diagnoosinimikkeet. Aineiston laatu vaikutti todennäköisesti siihen, että verkkokeskustelut painottuivat vahvasti lasten puheen ja kielen vaikeuksiin. Aikuisten häiriöalueista oli vain kaksi mainintaa: afasia ja toiminnallinen äänihuulisalpaus. Tutkielman lähtökohtia pohdittaessa oli ajatus vertailusta näiden kahden eri verkkolähteen tarjoamien puheterapiakäsitysten välillä. Vertailu olisi tehty Puheterapeuttiliiton määritelmän sekä verkkokeskusteluista välittyvän ja tulkittavissa olevan puheterapiakuvan välillä. Kahden keskenään erilaisista lähtökohdista rakentuneen tiedonlähteen vertaaminen toisiina tuntuu kuitenkin epärelevantilta. Lähteet vastaavat erilaisiin tiedon tarpeisiin ja ovat syntyneet eri tarkoituksia varten. Virallinen tieto on yleensä yleisluonteista eikä siksi tarjoa samaa käytännön kokemusten jakamista kuin usein omakohtaisiin kokemuksiin pohjautuvat verkkokeskustelut. Verkkokeskusteluissa vaikuttamina ovat yksilölliset kokemukset ja niiden jakamiseen perustuva vertaistuki (Arpo, 2005; Liinamaa, 2004). Esimerkiksi tuohtumus kuntien erilaisista resursseista ja käytänteistä ja huoli omasta lapsesta ovat keskustelujen kantavia tekijöitä. Puheterapeuttiliiton sivuilla määritellään puheterapian tarkoitusta, merkitystä ja tehtävää yleisellä tasolla. Esimerkiksi kuntien erilaisista resursseista voidaan viralliselta taholta vain todeta, että käytännöt vaihtelevat eri kunnissa, ottamatta asiaan sen enempää kantaa. Samoista puheterapiaan liittyvistä aiheista puhuttiin siis kahdessa eri tiedonlähteessä eri tasoilla, eri kielellä, eri näkökulmista. Toinen antaa yleistä, neutraalia tietoa ja toinen perustuu jaettuun, useimmiten henkilökohtaisiin, kokemuksiin. Kriittisyyden tiedonlähteitä kohtaan on todettu jo aiemmin olevan nykyisen verkkoajan usein sirpaleiseen verkkolukemiseen perustuvan tiedonhankinnan edellyttämä taito. Yksittäisistä, henkilökohtaisiin kokemuksiin tai mutu-tietoon perustuvista verkkoteksteistä ei yleensä muodostu kokonaista kuvaa mistään asiasta, vaan sen tueksi on yleensä hankittava myös asiantuntijatasoa tietoa.

Se, että virallinen tieto ja verkkokeskustelut vastaavat keskenään erilaisiin tiedontarpeisiin tulee esille esimerkin kautta. Jos virallisessa määritelmässä kuvataan seuraavasti:

*”--mikäli lapsen vaikeudet ovat suuret tai muillakin kuin puheen tai kielen osa-alueella, tarvitaan usein moniammatilliset tutkimukset diagnoosin ja riittävien tukitoimenpiteiden, kuten kuntoutuksen järjestämiseksi. Niiden pohjalta*

*puheterapeutti yhdessä lapsen lähiympäristön ja muiden asiantuntijoiden kanssa suunnittelee ja toteuttaa tarvittavat tukitoimenpiteet--”*  
(Puheterapeuttiliitto, 2015)

ei kuvaus välttämättä kosketa huolissaan olevaa vanhempaa, jonka mielenkiinto kohdistuu juuri oman lapsen tilanteeseen. Mitä lapselle tehdään, mihin hän on oikeutettu, mitä hänelle tapahtuu. Mitä tarkoittavat moniammatillinen tiimi tai tarvittavat tukitoimenpiteet käytännössä juuri omalla kohdalla. Tämän tutkielman tuloksissa verkkokeskusteluja tulkittiin vahvasti sitä kautta, että ne kertovat suuresta henkilökohtaisen tuen, vertaistuen, neuvonnan ja ohjauksen tarpeesta.

Koukkari (2010, 47) on todennut tiedon ihmisten erilaisista käsitys-, ymmärtämis- ja hahmottamistavoista olevan jo itsessään arvokasta ja merkityksellistä. Toisten ihmisten todellisuus tulee itselle ymmärrettäväksi erilaisten käsitystapojen ymmärtämisen kautta. Ihmisten erilaiset tavat havaita, ymmärtää, tulkita ja käsitteellistää todellisuutta vaikuttavat jokaisen omaan todellisuuskäsitykseen (Koukkari, 2010, 48). Puheterapeuttien työkentällä ihmisten erilaisten käsitysten ja ymmärtämisen tapojen hahmottaminen voi auttaa puheterapeutteja ohjaamaan ja tukemaan asiakkaita ja lähiympäristöjä yhä paremmin. Verkossa leviävien tietojen ja mielipiteiden voidaan ajatella olevan tietoa, jota voidaan hyödyntää palvelujen kehittämisessä (Hakala & Vesa, 2013).

Tutkimustulosten valossa mietityttää, pitäisikö ja voisiko tieteellinen, päivittyvä tutkimustieto olla verkossa koottuna ja jotenkin helpommin lähestyttävässä muodossa saatavilla kuin verkkokeskustelut. Jos pitäisi, niin miten se mahdollistettaisiin. Vai onko verkkokeskustelupalstojen henkilökohtaisten kokemusten jakamisen funktio (Arpo, 2005) kuitenkin niin vahva, että ihmiset hankkivat tietoa myös niiden kautta juuri siitä syystä. Verkkokeskustelujen suosio on mahdollista mieltää myös seuraukseksi ihmisten sosiaalisten suhteiden siirtymiselle entistä enemmän teknologia- ja verkkovälitteisiksi. Tietynlainen yksinäisyys ja reaalielämän ihmiskontaktien ja elävän sosiaalisen verkoston pienuus voivat olla taustatekijöitä. Jos ei ole keltä kysyä, kysytään verkossa. Anonyyminä tai nimimerkin takaa ihminen voi rohjeta keskustelemaan arkaluontoisistakin asioista, joista ei kasvokkain keskustelisi (ks. esim. Liinamaa, 2014). Toisten kokemusten kuuleminen saattaa tuoda asiasta vertaistueksi ja läheisemmäksi koettua tietoa kuin esimerkiksi tieteellisellä kielellä

kirjoitettu artikkeli. On kuitenkin pidettävä mielessä, että vain pieni osa suomalaisista kirjoittaa anonyymeille verkkokeskustelupalstoille (Tilastokeskus, 2014). Niitä säännöllisesti seuraavien tai satunnaisesti lukevien määristä ei ole tietoja.

Tutkielman suunnitteluvaiheessa kuulin oletuksia siitä, miten verkkokeskusteluissa puheterapia mielletään usein pelkäksi ”ärrän opettamiseksi”. Osittain se tulosten valossa pitääkin paikkansa – monissa keskusteluissa esimerkiksi juututtiin väittelemään siitä, missä iässä ja monenko äänteen puuttumisella puheterapiaan voi saada lähetteen, ja vaikutti siltä, että usein juuri äännevirheet ja niiden korjaaminen miellettiin puheterapeutin luo ohjautumisen syyksi. Toisaalta monissa keskusteluissa tuotiin esiin tätä monipuolisempaa kuvaa puheterapiasta. Myös puheterapeuttien sekä logopedian opiskelijoiden kommentit veivät keskusteluja usein niin sanotusti laajemmille vesille. Käsitys puheterapeutin työnkuvasta ei kuitenkaan tämän tutkielman tulosten perusteella näytä olevan ”vain r- ja s-opettaja”, mikä joskus on vaikuttanut olevan puheterapeuttien itsensä käsitys siitä, kuinka ulkopuoliset heidän työnsä näkevät. Tämä näkyy myös siinä, miten joissakin yhteyksissä puheterapeutin työnkuvaa on lähdetty määrittelemään nimenomaan sen kautta, mitä se ei ole. Esimerkiksi Helsingin yliopiston logopedian opiskelijoiden ainejärjestön Foni ry:n (Foni ry, 2015) sivuilla aloitetaan puheterapiasta kertominen seuraavasti: ”Harvalla kadunmiehellä on kunnan käsitystä siitä, mitä puheterapeutti tekee ja mitä kaikkea hän osaa. Puheterapeutin työ ei ole pelkästään ärrän ja ässän opettamista lapsille...”. Ehkä puheterapeuttien itsensä olisi myös hyvä lakata toistamasta vanhaa mielikuvaa ärrä-opesta ja tuottaa sen sijaan tekstiä ja tietoa enemmän siitä kaikesta, mitä puheterapia tänä päivänä on.

Kerronta on sosiaalisessa mediassa ja verkkokeskusteluissa kirjavaa. Sosiaalisen median voi ajatella olevan nopeaa ja kontrolloimatonta viestintää, jossa jokainen kirjoittaja on vastuussa siitä, mitä verkkoon kirjoittaa. Samalla tavalla myös verkon sisältöjen lukeminen ja tulkitseminen vaatii valvetuneisuutta. Konnektivistisen oppimisteorian kehittäjät ovat todenneet tiedon määrän lisääntyessä ja sen saatavuuden helpottuessa faktatiedon opettelun merkityksen vähenenevän (Siemens, 2005). Tulevaisuudessa tärkeiksi taidoiksi tulevat tiedon valikoimiseen, jäsentämiseen, analysoimiseen ja kriittisen arviointiin kykeneminen. Tutkielman tuloksista on pääteltävissä, että verkkokeskusteluissa tarjottiin sekä todenmukaista

että epätodenmukaista tietoa ja neuvoja puheterapiasta ja siihen liittyvistä asioista. Joissakin kommentteissa jopa sanallistettiin sitä, ettei verkkokeskustelujen tarjoamaan tietoon kannata luottaa, ja neuvottiin kysymään suoraan esimerkiksi neuvolasta, puheterapeutilta tai foniatrialta. Merkillepantavaa oli, ettei aineiston keskusteluissa annettu montaakaan verkkolinkkiä vastaukseksi kenenkään pohdintoihin. Lähes ainoat vastauksissa tarjotut verkkolinkit liittyivät artikulaatioharjoituksiin ja tarjotut verkko-osoitteet eivät välttämättä enää toimineet. Tutkielman aineistossa ei myöskään tullut ilmi viittauksia esimerkiksi hyvään kirjallisuuteen logopedian alalla. Se saattaa kertoa siitä, ettei logopedian alan suomenkielinen kirjallisuus ole kovin tunnettua. Puheterapiaresurssien ollessa riittämättömiä voisi yhtenä ratkaisuna olla verkon mahdollisuuksien parempi hyödyntäminen esimerkiksi tarjoamalla harjoituksia ja ohjausta verkossa.

Keskusteluissa käsiteltiin paljon lasten äännevirheitä. Puheterapiaresurssien vähyys tuntui saavan jotkut ajattelemaan, ettei äännevirheiden korjaaminen joko ole tärkeää tai ettei siihen tule käyttää vähiä resursseja. Liian vähäiset resurssit ajateltiin joissakin kommentteissa olevan parasta säästää niitä enemmän tarvitseville. Yksilön kokema haitta ja oireiden rajoittavuus sosiaaliselle vuorovaikutukselle ovat kuitenkin subjektiivisia asioita, eikä puheen tai kielen häiriön vaikeusaste välttämättä korreloi koetun puheterapiatarpeen kanssa.

Verkkokeskusteluja on monenlaisia ja –tasoisia, ja koko käsitteen on todettu hieman hämärtyneen median muututtua entistä yhteisöllisemmäksi. Naistenlehtien tai iltapäivälehtien keskustelupalstat eivät ole ainoita areenoita, joilla verkkokeskustelumuotoista keskustelua käydään. Esimerkiksi kansanedustajan eduskunnan puhemiehelle tekemään kirjallinen kysymys hallituksen toimista puheterapiaresurssitilanteen parantamiseksi ja peruspalveluministerin vastaus kysymykseen voidaan nähdä olevan verkossa keskustelua (Eduskunnan verkkosivu, 2015). Kielenkäyttö toki on erilaista verrattuna vaikkapa Vauva.fi-sivuston keskusteluihin, mutta verkkokeskustelun muotoon taivutettua julkista keskustelua sekin edustaa.

## 8.2. Metodien pohdinta

Tutkielman tarkoituksena oli aineiston kokonaiskuvan kartoitus, koska aiempaa tutkimusta puheterapiaa käsittelevistä verkkokeskusteluista Suomessa ei ole tehty. Pyrkimyksenä oli selvittää puheterapiaa käsittelevien verkkokeskustelujen aiheet ja tehdä niiden pohjalta päätelmiä yleisistä käsityksistä. Tutkimuskysymykset ohjasivat metodisia valintoja alusta lähtien luokittelun ja teemoitteluun suuntaan kohti aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Toisaalta aineiston ja tutkimuskysymysten luonne ohjasi käsittelyä kohti ihmisten käsitysten tulkintaan pyrkivää fenomenografiaa.

Metodologisesti tutkielma on osa fenomenologis-hermeneuttista tutkimusperinnettä, jonka tarkoituksena on tulkita ja ymmärtää. Tutkielman lähtökohtia pohdittaessa päädyttiin siihen, ettei sisällönanalyysi metodisena valintana tuntunut kattavan täysin sitä, mitä tutkimuksella tavoiteltiin. Sisällönanalyysin tietynlainen tekstisidonnaisuus sisällön erittelyssä ja teemoittelussa tuntui rajoittavalta. Tutkielmalla haluttiin selvittää käsityksiä puheterapiasta ja siihen liittyvistä aiheista, ei niinkään keskittyä kokemuksiin (fenomenologia) eikä tiivistää käsityksiä liiaksi yläkäsitteiksi (sisällönanalyysi). Pyrkimyksenä oli ymmärtää keskustelujen kokonaisuudesta ja käsitysten eroista muodostuvaa yhteistä, ikään kuin jaettua maailmaa, ja tätä tarkoitusta varten päädyttiin käyttämään fenomenografista tutkimusotetta. Metodologisena ratkaisuna yhdistettiin sisällönanalyysiin fenomenografista näkökulmaa. Sekä sisällönanalyysissä että fenomenografiassa ajatellaan yksilöiden rakentavan tulkintoja omien aiempien kokemustensa, käsitystensä ja tietojensa perusteella. Fenomenografia on kiinnostunut erityisesti ilmiön tulkintojen vaihtelusta, ja se voidaan mieltää sisällönanalyysiateenvarjon alle kuuluvaksi lähestymistavaksi.

Tutkielmassa sovelletun fenomenografisen sisällönanalyysin teoreettisena taustana toimi sosiaaliseen konstruktionismiin nojaava näkemys. Verkkokeskustelujen tutkimista perusteltiin niiden osallisuudella sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen ja käsitysten muodostamiseen sosiaalisen konstruktionismin sekä sosiokulttuurisen ja konstruktivisen oppimiskäsitysten pohjalta. Erityisesti verkkoajan oppimista kuvaamaan kehitellyn konnektivistisen oppimisteorian (Siemens, 2005) ajateltiin laajasti koskevan kaikenlaisen verkosta luettavissa olevan tiedon sisäistämistä.



Koska tutkielman aineistona toimivat verkossa kaikkien luettavissa olevat verkkokeskustelut, perustui puheterapian virallinen määrittely myös sellaiselle verkossa olevalle tiedolle, jonka kuka tahansa voi helposti etsiä ja lukea. Hakukoneet johdattavat puheterapiaan liittyvillä hakusanoilla yhtä helposti Puheterapeuttiliiton sivuille kuin verkkokeskustelupalstoillekin. Tutkielman tutkimuskysymyksissä oli sisäänrakennettuna kiinnostus sitä kohtaan, heijastelevatko verkkokeskustelut sitä tietoa, jota verkossa olisi joka tapauksessa saatavilla, vai kuuluvatko niissä enemmän esimerkiksi kokemusten jakamiseen perustuvat näkemykset.

Tutkielman aineiston hankinnan rajaus vaikutti epäilemättä tutkimustuloksiin. Tässä tutkielmassa tarkasteltiin yhden verkkokeskustelupalstan viestejä ja tulkittiin puheterapiaa koskevia käsityksiä niiden pohjalta. Otoksen edustavuudesta ei voida esittää arveluja, koska kirjoittajien taustatietoja ei ole mahdollista selvittää. Ylipäättään anonymisena kirjoitettujen verkkokeskustelujen edustavuuteen on suhtauduttava kriittisesti (Hakala & Vesa, 2013). Esitettyjen mielipiteiden ei voida ajatella edustavan suuren yleisön mielipidettä eikä välttämättä edes kirjoittajien itsensä todellista mielipidettä. Kirjoittajien taustoja, motiiveja ja määrää merkityksellisempänä seikkana verkkokeskustelujen tutkimiselle nähtiin se, että keskustelut olivat ja ovat edelleen joka tapauksessa kenen tahansa luettavissa.

Aineiston rajaaminen vain yhden keskustelupalstan keskusteluihin vaikutti osaltaan siihen, millaisia keskusteluja siihen sisältyi. Tutkielmaa varten kerättiin kuitenkin myös toisen suosituksen (Suomi24.fi) sivuston keskustelut samalla hakusanalla ja keskustelujen teemojen todettiin olevan hyvin samansisältöisiä. Kumpikin keskustelupalsta edusti nuorten ja lähinnä äitien keskustelupalstaa, mikä ohjasi keskustelujen sisältöä juuri lasten puheterapian käsittelyyn. Erona kahdella palstalla oli kuitenkin se, että Suomi24:n palsta oli nimetty ”Lapsen puheen kehitys”, kun taas Vauva.fi:n palstalla aihe on vapaa eli palstalle voi kirjoittaa mistä tahansa aiheesta. Jos aineisto olisi kerätty joltakin hyvin erityyppiseltä keskustelupalstalta, keskustelujen sisällöt ja tutkimuksen tulokset olisivat voineet olla toisenlaisia. Todennäköisesti verkkokeskusteluihin osallistuminen on myös niin uusi verkon ja median käytön muoto, ettei vanhempi sukupolvi siihen vielä osallistu niin suuressa määrin kuin nuorempi (Tilastokeskus, 2013). Tällä on todennäköisesti vaikutusta siihen, että keskustelupalstoille kirjoittavat ja niitä lukevat usein pienten lasten vanhemmat.

Anonyymejä verkkokeskusteluja avoimelta verkkokeskustelupalstalta analysoitaessa tulosten reliabiliteettiin on suhtauduttava kriittisesti (Hakala & Vesa, 2013; Kuula, 2011). Keskustelujen kirjoittajista ei voida tietää taustatietoja eikä edes sitä, kuinka moni viesti oli mahdollisesti saman kirjoittajan kirjoittama. Tuloksiin on siis suhtauduttavana lähinnä heijastumina todellisuudesta. Osa aineiston keskustelijoista kirjoitti hyvin avoimelta vaikuttavalla tyyllillä kertoen hyvin henkilökohtaisiakin asioita. Keskusteluissa oli myös vain vähän asiattomaksi luokiteltavissa olevaa viestintää, kuten esimerkiksi kapitaaleilla HUUTAMISTA tai toisten nimittelyä. Keskusteluja leimasivat huoli, tiedonsaannin ja kokemusten jakamisen tarve, jotka on todettu vaikuttimiksi aiemmissakin verkkokeskustelututkimuksissa (Arpo, 2005; Liinamaa, 2004; Järvinen-Tassopoulos, 2011; Matikainen, 2006).

Fenomenografiaan olennaisesti kuuluva ensimmäisen ja toisen asteen näkökulma ei ole filosofialtaan aivan ongelmaton. Huusko ja Paloniemi (2006) ovat pohtineet asiaa todellisuuskäsityksen kautta. Kuinka paljon toisten ihmisten todellisuudesta on mahdollista ylipäättään tietää? Onko todella niin, että todellisuus on kaikille sama ja vain käsitykset siitä erilaisia (Huusko & Paloniemi, emt.)? Tutkielmassa tehtiin tulkintoja merkityksellisten ilmaisujen konteksteista. Tutkielman tekijän omilla tiedoilla puheterapiaan ja logopediaan liittyvistä asioista oli todennäköisesti vaikutusta tulkintoihin juuri keskustelun kontekstien tulkinnan kautta. Fenomenografiassa tätä ei kuitenkaan pidetä sinänsä vaarallisena, vaan tutkijan tulkinnan myönnetään olevan subjektiivista. Fenomenografiassa kontekstin tuntemisen ajatellaan olevan tärkeää tulkintojen tekemisen kannalta. Sen ajatellaan vaikuttavan käsitysten tulkintaan, tuloksiin ja tutkimuksen luotettavuuteen (Huusko & Paloniemi, emt.). Tutkimustulosten tulkintaan on tutkijan aiempien tietojen lisäksi vaikuttanut myös se, että tutkimushavaintoja on jouduttu tulkitsemaan pitkälti ilman aiemman vastaavan tutkimuksen selvää teoreettista reflektiopintaa.

Aineistolähtöistä sisällönanalyysiä on arvosteltu siitä, ettei puhdas aineistolähtöisyys ole koskaan mahdollista (Tuomi & Sarajärvi, 2009). Tutkijalla on tutkittavasta aiheesta usein tietoa ja omia käsityksiä, jotka vaikuttavat tulkintojen tekoon. Tutkielman tekijän osallisuus käyttäytymistieteellisiin ja humanistisiin tieteisiin lukeutuvan logopedian opiskelijana vaikutti luonnollisesti näkemyksiin taustateorioista. Verkkokeskusteluja olisi mahdollista lähestyä myös muista näkökulmista ja toisenlaisilla metodisilla ratkaisuilla. Tieteelliseltä tutkimukselta

edellytetään teoreettisten lähtökohtien, tutkimuskysymysten ja tutkimuksen toteutustavan yhtenäistä kokonaisuutta (Koukkari, 2010; Puusa & Juuti, 2011) ja tähän tutkielman teossa pyrittiin. Anonyymeja verkkokeskusteluja analysoitaessa tutkijan on tehtävä tulkintaa verkkokeskustelijoiden todellisuudesta ja heidän käsityksistään. Tämä vaatii tutkijan omien ja omaan itseen liittyvien seikkojen reflektointia (Haapakoski, 2013). Oma tietoisuus ja osallisuus logopedian opiskelijana piti pyrkiä työntämään taustalle, jotta sillä ei olisi vaikutusta aineiston tulkintaan. Toisaalta tutkielman tekijä on myös itse pienten lasten äiti, joka on etsinyt verkosta ”googlettamalla” apua ja neuvoja monenlaisiin asioihin. Ehkä osittain myös siksi eläytyminen kirjoittajien todellisuuteen koettiin luontevaksi.

Fenomenografian käytöstä esitetty kritiikki kohdistuu usein samoin kuin muissakin laadullisissa tutkimusmenetelmissä siihen, ettei analyysivaihetta ole raportoitu niin selkeästi, että lukija pystyy seuraamaan kategorioiden muodostumista selostuksen pohjalta (Koskinen, 2011). Tässä tutkielmassa pyrittiin avaamaan analyysin vaiheita selkeästi. Lisäselvyyttä analyysille ja tuloksille tuo se, että tutkielman aineisto on verkossa saatavilla. Samalla aineistolla voitaisiin epäilemättä päätyä erilaisiinkin tuloksiin kaikesta objektiivisuuteen pyrkimisestä huolimatta.

Sekä aineiston suomenkielisyys että metodiset valinnat vaikuttivat siihen, että myös lähdekirjallisuus painottuu suomenkieliseen. Fenomenografista tutkimusta on tehty lähinnä Pohjoismaissa, Iso-Britanniassa ja Australiassa, ja se on lähes tuntematon pohjoisamerikkalaisessa metodikirjallisuudessa (Huusko & Paloniemi, 2006). Vastaavia tutkimuksia, joissa olisi tutkittu käsityksiä puheterapiasta verkkokeskusteluaineiston pohjalta, ei ymmärtääkseni ole tehty. Haastattelu- ja kyselytutkimuksia aiheesta on tehty (ks. esim. Greenwood, Wright & Bithell, 2006), mutta kyselytutkimuksen ajateltiin metodina tuottavan erityyppistä tietoa kuin verkkokeskustelujen analysointi. Tätä tutkielmaa tehdessä vaikutti toisinaan siltä, että valmiiden verkkokeskustelujen tutkiminen on kuin haastattelututkimuksen tekemistä päinvastaisessa järjestyksessä. Tutkijan tulee hahmottaa, mihin ”kysymykseen” verkkokeskustelujen kommentit ja ilmaukset keskustelujen virrassa ”vastaavat”.

Jälkikäteen ajatellen aihetta ja aineistoa olisi ollut mahdollista rajata jo tutkielman alkuvaiheessa enemmän, esimerkiksi keskittymällä tarkastelemaan, miten verkkokeskusteluissa puhutaan puheterapian hyödyllisyydestä ja vaikuttavuudesta, tai

millainen on puheterapeutin rooli verkkokeskustelujen perusteella. Toisaalta ennen aineiston kokonaisanalysointia ei voitu tietää, että niissä käsitellään kyseisiä teemoja. Koska puheterapiaa käsitteleviä verkkokeskusteluja ei ole Suomessa aiemmin käsittäkseni tutkittu, tuntui kokonaiskuvan kartoittaminen kuitenkin oleelliselta ja tärkeimmältä. Kokonaiskuvalla tarkoitetaan tässä yhteydessä juuri sen tutkimista, millaisia teemoja keskusteluissa puheterapiasta käsitellään ja miten.

### 8.3. Jatkotutkimussuosituksia

Verkkokeskustelijoiden käsitysten ja mielipiteiden tutkiminen tuottaa tietoa ”meistä meille”. Puheterapia-käsitysten tutkiminen kertoo meille jotakin meistä itsestämme, siitä, millaisena puheterapiatyön arki näyttäytyy joillekin asiakkaista. Tämän tyyppistä tietoa hyödynnetään parhaiten käyttämällä sitä havaittuihin tiedontarpeisiin vastaamisen sekä ohjauksen, neuvonnan ja tuen yhä paremman suuntaamisen tukena. Asiakkaiden ja asiantuntijoiden maailmojen todellisuuksien parempi kohtaaminen tuottaa parempaa ymmärrystä asiakkaan ja terapeutin välille.

Tämä tutkielma valotti verkossa olevia käsityksiä, mielipiteitä ja näkemyksiä puheterapiasta kirjoituksissa, jotka olivat syntyneet spontaanisti, ilman haastattelukysymyksiä tai johdattelua. Tutkielman tarjoamaa tietoa voitaisiin hyvin täydentää ja jatkaa tarkemmalla tutkimuksella siitä, miten puheterapiaa käsitellään muualla mediassa ja millaiset teemat niissä nostetaan esille. Myös muualla verkossa puheterapeuteille esitettävien kysymysten analysoiminen selkeyttäisi asiakaslähtöisen tiedontarpeen kysymyksiä. Verkkokeskusteluja analysoimalla olisi mahdollista keskittyä myös tarkemmin rajattuun kysymykseen, kuten vaikuttavuuden ja hyödyn kokemuksiin vaikuttaviin tekijöihin.

Tulevaisuudessa verkon ja sosiaalisen median hyödyntäminen tulee mahdollisesti lisääntymään monilla aloilla. Puheterapeuttien työssä ja logopedisessä tutkimuksessa on monelta kannalta pohdittavia seikkoja sen suhteen, miten verkkovälitteisyyttä ja sosiaalisen median toimintaympäristöjä ajatellaan pystyttävän hyödyntämään. Lainsäädännölliset ja ammattieettiset tekijät luovat omat rajansa kuntoutustyön toteuttamiselle. Puheterapiaresurssien vähyys ja maantieteellinen epätasaisuus

palvelujen saatavuudessa ovat kuitenkin luoneet tarpeen myös uudenlaisten toimintatapojen pohtimiselle ja kehittämiselle.

## LÄHTEET

- Aivoliitto (2015). Kommunikaatiokeskuksen toiminta päättyy. Haettu 22.3.2015 osoitteesta:  
[http://www.aivoliitto.fi/aivoliitto\\_ry/ajankohtaista\\_aivoliitossa/kommunikaatiokeskukseen\\_toiminta\\_paattyy.3507.news](http://www.aivoliitto.fi/aivoliitto_ry/ajankohtaista_aivoliitossa/kommunikaatiokeskukseen_toiminta_paattyy.3507.news)
- Anttonen, R. (2009). ”Manne takaraivossa” – Ennakkoluulot ja syrjintä suomalaisten romaniyrittäjien kokemana. Fenomenografinen tutkimus. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. Taloustieteiden tiedekunta. Väitöskirja.
- Arpo, R. (2005). Internetin keskustelukulttuurit. Tutkimus internet-keskusteluryhmien viesteistä rakentuvista puhetavoista, tulkinnoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja n:o 39.
- Aula, P., Matikainen, J. & Villi, M. (2006). Verkko yhteiskunnallisena tilana. Teoksessa P. Aula, J. Matikainen & M. Villi (toim.), *Verkkoviestintäkirja* (s. 9–21). Helsinki: Palmenia.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Glencoe, IL: Free Press.
- Berger, P. L. & Luckmann, T. (1994). *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma*. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus. (Alkuperäisteos *The social construction of reality*, 1966.)
- Burr, V. (2003). *Social constructionism*. 2. painos. New York, NY: Routledge.
- Chen, G. ja Chiu, M. M. (2008). Online discussion processes: Effects of earlier messages’ evaluations, knowledge content, social cues and personal information on later messages. *Computers & Education*, 3, 678–692.
- Eduskunnan verkkosivu (2015). Puhevammaisten mahdollisuus saada oikea-aikaisesti puheterapiaa. Kansanedustajan kirjallinen kysymys eduskunnan puhemiehelle. Haettu 23.3.2015 osoitteesta:  
[http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk\\_1122\\_2014\\_p.shtml](http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk_1122_2014_p.shtml)
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Espoon kaupunki (2015). Lasten kuntoutuspalveluiden puheterapian R-harjoitteluohjeet ja harjoitteluvideot. Haettu 22.3.2015 osoitteesta: [http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali\\_ ja\\_ terveyspalvelut/Lapsiperheiden\\_ palvelut/Lasten\\_ kuntoutuspalvelut/Lasten\\_ puheterapia/Rharjoitteluohjeet\\_ ja\\_ materiaali%2846770%29](http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Lasten_ kuntoutuspalvelut/Lasten_ puheterapia/Rharjoitteluohjeet_ ja_ materiaali%2846770%29)
- Foni ry (2015). Helsingin yliopiston logopedian opiskelijoiden ainejärjestö Foni ry:n verkkosivut. Haettu 20.3.2015 osoitteesta: <http://blogs.helsinki.fi/foni-ry/mita-on-logopedia/>

- Greenwood, N., Wright, J. A. & Bithell, C. (2006). Perceptions of speech and language therapy amongst UK school and college students: Implications for recruitment. *International Journal of Communication and Language Disorders*, 1, 83–94.
- Haapaniemi, P. (2013). Fenomenografinen analyysi. Fenomenografisen analyysin lähtökohdat ja esimerkki aineiston analyysistä sosiaalityön tutkimuksessa. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuutieteiden yksikkö. Sosiaalityö. Pro gradu –tutkielma.
- Hacking, I. (2009). Mitä sosiaalinen konstruktionismi on? Vastapaino: Tampere. (Alkuperäisteos *The social construction of what?*, 1999)
- Hakala, S. & Vesa, J. (2013). Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. Teoksessa S-M. Laaksonen & J. Matikainen & M. Tikka (toim.). *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät* (s. 216–244). Tampere: Vastapaino.
- Helsingin Sanomat, 28.3.2010. Verkkokeskustelut täyttyvät usein huudosta ja ennakkoluuloista.
- Helsingin Sanomat, 12.1.2013. Tunne ruokkii nettikeskustelua.
- Herring, S. C. (2001). Computer-Mediated Discourse. Teoksessa D. Schiffrin, D. Tannen & H.E. Hamilton (toim.), *Handbook of Discourse Analysis* (s. 612–634). Malden, MA: Blackwell.
- Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- Home Speech Home (2015) Verkkosivusto. Haettu 24.3.2015 osoitteesta: <http://www.home-speech-home.com/speech-therapy-questions.html>
- Huttunen, K. (2001). Puheterapeutti tutkijana ja oman työnsä kehittäjänä. *Puhe ja kieli*, 21, 4, 177–188.
- Huusko, M. & Paloniemi, S. (2006). Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä. *Kasvatus*, 2, 162–173.
- Hämeen Sanomat, 9.3.2014. Asiakaspalvelu siirtyi sosiaaliseen mediaan.
- Hämeen Sanomat, 7.9.2014. Puheterapiapalvelut pattitilanteessa.
- Iltasanomat, 22.6.2006. Kela sai arvokasta tietoa IS:n nettikeskustelusta.
- Iranto, A. (2011). Tekstin tunteet – vai tutkijan? Epäoikeudenmukaisuus oikeuskäsityksiä ilmentävissä teksteissä. Teoksessa S. Lakomäki, P. Latvala & K. Laurén (toim.), *Tekstien rajoilla. Monitieteisiä näkökulmia kirjoitettuihin aineistoihin* (s. 137–157). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- Järvinen-Tassopoulos, J. (2011). Pelaavien naisten nettikeskustelujen käytön ja analyysin eettiset haasteet. Teoksessa S. Lakomäki, P. Latvala & K. Laurén (toim.), *Tekstien rajoilla. Monitieteisiä näkökulmia kirjoitettuihin aineistoihin* (s. 202–229). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Jääskeläinen, M. (2012). Verkkokeskustelijoiden käsityksiä lapsen kielenkehityksestä. Itä-Suomen yliopisto. Humanistinen osasto. Suomen kieli. Pro gradu -tutkielma.
- Kakkori, L. & Huttunen, R. (2011). Fenomenologia, hermeneutiikka ja fenomenografinen tutkimus. Julkaisematon artikkeli. Haettu 3.9.2014 osoitteesta: <http://users.utu.fi/rakahu/fenomenografia2011.pdf>
- Kangas, M. (2011). Puheterapeuttien alueellinen sijoittuminen Suomessa. Tampereen yliopisto. yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Logopedia. Pro gradu -tutkielma.
- Kankaanpää, S. (2011). “Miks elämässä on tällänen puute kysyn minä?” Diskurssianalyttinen tutkimus köyhyyttä koskevasta nettikeskustelusta. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Sosiaalityö. Pro gradu -tutkielma.
- Kapanen, M. (2006). Verkkokeskustelua Kelasta. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita, 49/2006. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Kielitoimiston sanakirja. 2014. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. Haettu 20.3.2015 osoitteesta: <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/>
- Kiesiläinen, A. (1991). Suomen Puheterapeuttiliitto r.y. 1966—1991. 25 vuotta ammattijärjestönä. Teoksessa A. Kiesiläinen, A–M. Korpijaakko–Huuhka & L. Salonen (toim.), *Puheterapiakäytäntöjen juuret ja kehitys* (s. 140–172). Puheterapian vuosikirja 7. Helsinki: Suomen Puheterapeuttiliitto ry.
- Klippi, A. (2008). Puheterapiatutkimus – logopedian ydin. Puheterapian uudet suunnat: logopedinen tutkimus ja kuntoutus tänään. SPTL:n 30-vuotisjuhla-julkaisu. Helsingin yliopiston opiskelijakirjaston verkkojulkaisu. Haettu 1.10.2014 osoitteesta: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10224/4600/klippi7-17.pdf?sequence=1>
- Kohvakka, R. (2010). Sosiaalinen media vahvasti läsnä nuorten arjessa. Haettu 9.10.2014 osoitteesta [http://www.stat.fi/artikkelit/2010/art\\_2010-12-22\\_002.html?s=0](http://www.stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-12-22_002.html?s=0)
- Kop, R. & Hill, A. (2008). Connectivism: Learning theory of the future or vestige of the past? *International review of research in open and distributed learning*, 9, 3. 1-13. Haettu 16.3.2015 osoitteesta: <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/523/1103>
- Koskinen, M. (2011). Fenomenografia tutkimuslähestymistapana. Teoksessa A. Puusa ja P. Juuti (toim.), *Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan* (s. 267–280). Johtamistaidon opisto.



- Koukkari, M. (2010). Tavoitteena kuntoutuminen. Kuntoutujien käsityksiä kokonaisvaltaisesta kuntoutuksesta ja kuntoutumisesta. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja.
- Kuula, A. (2006). Yksityisyyden suoja tutkimuksessa. Teoksessa J. Hallamaa, V. Launis, S. Lötjönen & I. Sorvali (toim.), *Etiikkaa ihmistieteille* (s. 124–140). Tietolipas 211. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. 2. painos. Tampere: Vastapaino.
- Laaksonen, S-M. (2008). Organisaatiomaineen tarinat sosiaalisen median keskusteluissa. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Viestinnän laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Laaksonen, S-M. & Matikainen, J. (2013). Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät* (s. 193–215). Tampere: Vastapaino.
- Laaksonen, S-M, Matikainen, J. & Tikka, M. (2013). Sanasto. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät* (s. 365). Tampere: Vastapaino.
- Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. (2013). Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät* (s. 9–33). Tampere: Vastapaino.
- Laine, T. (2010) Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 28–45). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Laukkanen, M. (2007). Sähköinen seksuaalisuus. Tutkimus tyttöydestä nettikeskusteluissa. Lapin yliopisto. Taiteiden tiedekunta. Väitöskirja.
- Lehtonen, M. (2000). *Merkitysten maailma*. Tampere: Vastapaino.
- Liinamaa, A. (2004). Hiekkalaatikon haastajat. Äitien keskustelua ja vertaistukea internetin kautta. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Lippmann, W. (1991). *Public opinion*. With a new introduction by Michael Curtis. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers. (Alkuperäisteoksen julkaisija Macmillan Company, 1922.)
- Majava, J. (2006). Kohti sosiaalista verkkoa. Teoksessa P. Aula, J. Matikainen & M. Villi (toim.), *Verkkoviestintäkirja* (s. 87–97). Helsinki: Gaudeamus.

- Marett, K. & Joshi, K. D. (2009). The decision to share information and rumors: Examining the role of motivation in an online discussion forum. *Communications of the Association for Information Systems*, 24, 4, 47–68.
- Marton, F. (1986). Phenomenography. A research approach to investigating different understandings of reality. *Journal of Thought*, 21, 3, 28–49.
- Matikainen, J. (2006). Vuorovaikutus ja sosiaalisuus verkossa. Teoksessa P. Aula, J. Matikainen & M. Villi (toim.), *Verkkoviestintäkirja* (s. 177–195). Helsinki: Palmenia.
- Matikainen, J. (2009). Sosiaalisen ja perinteiden median rajalla. Helsingin yliopisto. Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Viestinnän laitoksen tutkimusraportteja 3/2009. Haettu 11.9.2014 osoitteesta:  
[http://www.helsinki.fi/crc/Julkaisut/sosiaalisen\\_ja\\_perinteisen\\_median\\_rajalla\\_raportti.pdf](http://www.helsinki.fi/crc/Julkaisut/sosiaalisen_ja_perinteisen_median_rajalla_raportti.pdf)
- McCombs, M. (2004). *Setting the agenda. The mass media and public opinion*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Munnukka, T. ja Kiikkala, I. (2001) Virtuaalihiliekkalaatikko. Äitien kokemuksia internetin postituslistoista arjen apuna. *Yhteiskuntapolitiikka*, 66, 6, 513–522.
- Nieminen, H. ja Pantti, M. (2009). *Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen*. Helsinki: Loki-kirjat.
- Paasonen, S. (2006). Mikä maa, mikä media? Verkkoviestinnän tutkimus ja mediaymmärrys. Teoksessa P. Aula, J. Matikainen & M. Villi (toim.), *Verkkoviestintäkirja* (s. 23–41). Helsinki: Palmenia.
- Piaget, J. & Inhelder, B. (1977). *Lapsen psykologia*. Jyväskylä: Gummerus. (Alkuperäisteos: *La psychologie de l'enfant*, 1966.)
- Pietilä, V. (2002). Verkkokeskusteluareenat – deliberatiivista julkisuuttako? *Politiikka*, 44, 4, 343–354.
- Puheterapeuttiliitto (2015). Haettu 9.10. 2014 osoitteesta: [www.puheterapeuttiliitto.fi](http://www.puheterapeuttiliitto.fi)
- Puusa, A. & Juuti, P. (2011a). Tieteenfilosofisista kysymyksistä laadullisen tutkimuksen näkökulmasta. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan* (s. 11–27). Johtamistaidon opisto.
- Puusa, A. & Juuti, P. (2011b). Laadullisen lähestymistavan yleistymisen kulttuurinäkökulman myötä. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan* (s. 31–46). Johtamistaidon opisto.

- Raijas, A. & Sailio, M. (2012). Arjen ristiriitoja pikkulapsiperheissä. Nettikeskustelun analyysi. *Janus*, 20 (4), 316–333. Haettu 4.9.2014 osoitteesta: [http://www.sosiaalipoliittinenyhdistys.fi/janus/0412/Janus\\_04\\_2012\\_Raijas\\_Sailio.pdf](http://www.sosiaalipoliittinenyhdistys.fi/janus/0412/Janus_04_2012_Raijas_Sailio.pdf)
- Rissanen, R. (2003). Työelämälähtöinen opinnäytetyö oppimisen kontekstina. Fenomenografisia näkökulmia tradenomin opinnäytetyöhön. Tampereen yliopiston julkaisuja 970. Väitöskirja.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). Sosiaalinen konstruktionismi. Kvali-MOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Haettu 4.9.2014 osoitteesta: [http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5\\_6.html](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_6.html)
- Saarikoski, P. (2009a). Verkonpunontaa – tietoverkkojen esihistoria ja Suomi. Teoksessa P. Saarikoski, J. Suominen, R. Turtiainen & S. Östman (toim.), *Funetista Facebookiin - Internetin kulttuurihistoria* (s. 23–72). Helsinki: Gaudeamus.
- Saarikoski, P. (2009b). Visio – maailmantelevisiosta tiedon valtateille. Teoksessa P. Saarikoski, J. Suominen, R. Turtiainen & S. Östman (toim.), *Funetista Facebookiin – Internetin kulttuurihistoria* (s. 73–115). Helsinki: Gaudeamus.
- Sassi, S. (2006). Digitaalinen maailmamme – onko Afrikka kartalla? Teoksessa P. Aula, J. Matikainen ja M. Villi (toim.), *Verkkoviestintäkirja* (s. 69–86). Helsinki: Palmenia.
- Savolainen, R. (1999). Kokemuksia keskusteluryhmistä. Internetin keskusteluryhmät arkipäivän viestinnän ja tiedonhankinnan foorumeina. *Informaatiotutkimus*, 18, 1, 12–22.
- Siapera, E. (2011). *Understanding new media*. London: SAGE.
- Siemens, G. (2005). Connectivism – A learning teory for digital age. *International Journal of Instructional Technology & Distance Learning*, 1, 2, 1–8. Haettu 16.3.2015 osoitteesta: [http://itdl.org/Journal/Jan\\_05/article01.htm](http://itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm)
- Sirkkunen, E. (2006). Vertaismedia haastaa perinteisen joukkoviestinnän. Teoksessa P. Aula, J. Matikainen & M. Villi (toim.), *Verkkoviestintäkirja* (s. 137–158). Helsinki: Palmenia.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2015). Sote-uudistus. Haettu 22.3.2015 osoitteesta: [http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat\\_ja\\_hankkeet/palvelurakennuudistus](http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat_ja_hankkeet/palvelurakennuudistus)
- Sovijärvi, A. (1991). Piirteitä maamme logopedisen opetuksen vanhemmista kehitysvaiheista. Teoksessa A. Kiesiläinen, A–M. Korpijaakko–Huuhka ja L. Salonen (toim.), *Puheterapiakäytäntöjen juuret ja kehitys* (s. 31–35). Puheterapian vuosikirja 7. Helsinki: Suomen Puheterapeuttiliitto ry.
- SpeechPathology.com (2015). Haettu 24.3.2015 osoitteesta <http://www.speechpathology.com/ask-the-experts/>

Suomi24.fi (2015). Suomen suurin verkkoyhteisö. Haettu 31.3.2015 osoitteesta:  
<http://www.aller.fi/suomi24/>

Suominen, J. (2013a). 2003 – tyyntä myrskyn edellä. Teoksessa J. Suominen, S. Östman, P. Saarikoski & R. Turtiainen (toim.), *Sosiaalisen median lyhyt historia* (s. 28–47). Helsinki: Gaudeamus.

Suominen, J. (2013b). Verkkovideoita joka tuubista. Teoksessa J. Suominen, S. Östman, P. Saarikoski & R. Turtiainen (toim.), *Sosiaalisen median lyhyt historia* (s. 88–118). Helsinki: Gaudeamus.

Säljö, R. (2001). *Oppimiskäytännöt. Sosiokulttuurinen näkökulma*. WSOY: Helsinki.

Tilastokeskus (2010). Suomen virallinen tilasto (SVT). Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö. Sosiaalinen media: verkkomedian ja yhteisöpalvelujen käyttö . Helsinki: Tilastokeskus. Haettu 9.10.2014 osoitteesta:  
[http://www.stat.fi/til/sutivi/2010/sutivi\\_2010\\_2010-10-26\\_kat\\_003\\_fi.html](http://www.stat.fi/til/sutivi/2010/sutivi_2010_2010-10-26_kat_003_fi.html)

Tilastokeskus (2013). Suomen virallinen tilasto (SVT). Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö. Liitetaulukko 11. Internetin käyttötarkoitukset 3 kk aikana iän ja sukupuolen mukaan 2013, %-osuus väestöstä. Helsinki: Tilastokeskus. Haettu 19.3.2014 osoitteesta:  
[http://www.stat.fi/til/sutivi/2013/sutivi\\_2013\\_2013-11-07\\_tau\\_011\\_fi.html](http://www.stat.fi/til/sutivi/2013/sutivi_2013_2013-11-07_tau_011_fi.html)

Tilastokeskus (2014). Suomen virallinen tilasto (SVT). Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö. Sosiaalisen median sosiaalisuus . Helsinki: Tilastokeskus. Haettu 22.3.2015 osoitteesta:  
[http://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi\\_2014\\_2014-11-06\\_kat\\_003\\_fi.html](http://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_kat_003_fi.html)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Tynjälä, P. (2004). *Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita*. Helsinki: Tammi.

Vanhanen, Emma (2011). Vertaistuki verkkokeskustelussa – neuvottelevaa tukea ja autoritääristä auttamista. *Janus*, 19 (1), 36–51.

Vasara, A. (2011). ”Hullut alikersantit ja syvältä johtajat”. Puolustusvoimien ihmisten johtamisen opit, internetin keskustelupalstat ja Aamukamman keskustelut johtamisesta. Maanpuolustuskorkeakoulu. Pro gradu -tutkielma.

Vauva-lehti. Aihe vapaa –verkkokeskustelupalsta.  
[http://www.vauva.fi/keskustelu/2/alue/aihe\\_vapaa](http://www.vauva.fi/keskustelu/2/alue/aihe_vapaa)

Villi, M. (2006). Mediakonvergenssi ja verkkoviestintä. Teoksessa P. Aula, J. Matikainen & M. Villi (toim.), *Verkkoviestintäkirja* (s. 101–120). Helsinki: Palmenia.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society. The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Ylen verkkouutiset (7.3.2013). Oletko käynyt puheterapeutilla? Ylen verkkouutisten Osallistu –osio. Haettu 4.9.2014 osoitteesta:  
[http://yle.fi/uutiset/oletko\\_kaynyt\\_puheterapeutilla/6528264](http://yle.fi/uutiset/oletko_kaynyt_puheterapeutilla/6528264)

Äännekoulu (2015). Verkkosivusto. <https://aannekoulu.fi/>

Östman (2013). 2005 -Tietoyhteiskunnasta kansalaisjournalismiin. Teoksessa J. Suominen, S. Östman, P. Saarikoski & R. Turtiainen (toim.), *Sosiaalisen median lyhyt historia* (s. 67–87). Helsinki: Gaudeamus.

## LIITTEET

LIITE 1. Tutkielman tekijän yhteenveto Helsingin Sanomien verkkopalvelussa hakusanalla ”puheterapia” haettujen artikkeleiden otsikoista. (Haettu 24.3.2015.)

Epilepsiaa sairastavan Aavan tarhapäivä voi päättyä ambulanssiin, 22.9.2014 <http://www.hs.fi/kaupunki/a1411268152660>

Musiikkiterapia auttaa, kun sanoja ei löydy, 12.9.2014 <http://www.hs.fi/kotimaa/a1410413705597>

Sukupuolensa korjannut kuulantyoöntäjä: "Ainakin parempi keino kuin doping", 17.7.2014 <http://www.hs.fi/elama/a1405478445644>

HS:n lukijat kertovat, millaista on vaihtaa murrealuetta: Savoia puhuvat ovat kuin söpöjä koiranpentuja, 29.6.2014 <http://www.hs.fi/sunnuntai/a1403929860829>

Halkiolasten puheen hoito Suomessa on rapautunut, 7.6.2014 <http://www.hs.fi/mielipide/a1402031823991>

Selostaja Kaj Kunnas kävi äänenkäyttöttestissä – "ääni on sairas", 2.3.2014 <http://www.hs.fi/tiede/a1393578421474>

Kallion, Vallilan ja Herttoniemen terveysasemien sulkemisesta kiista, 26.10.2013 <http://www.hs.fi/kaupunki/a1382679414176>

Helsinki suunnittelee kolmen terveysaseman sulkemista, 25.10.2013 <http://www.hs.fi/kaupunki/a1382667378830>

Änkyttäjää luullaan humalaiseksi, 22.10.2013 <http://www.hs.fi/i ihmiset/a1382337161774>

Tänään on änkytyspäivä – näin änkyttäjää kannattaa kohdata, 22.10.2013 <http://www.hs.fi/i ihmiset/a1382326170714>

Anja Snellman häpesi outoa siskoaan: "Sisko oli minun armoillani", 3.10.2013 <http://www.hs.fi/elama/a1380699717359>

Down-lapsi tuli taloon, 18.4.2013 <http://www.hs.fi/elama/a1366209231918>

Onnellinen virkanainen, 26.11.2012 <http://www.hs.fi/kuukausiliite/a1305622315142>

Apu ei saavuttanut ongelmaperhettä, 8.7.2012 <http://www.hs.fi/paivanlehti/kotimaa/Apu+ei+saavuttanut+ongelmaperhett%C3%A4/a1341633251197>

Tutkielman tekijän yhteenveto Helsingin Sanomien verkkopalvelussa hakusanalla ”puheterapeutti” haettujen artikkeleiden otsikoista. (Haettu 24.3.2015.)

Koulumaailma ei avaudu tutkijankammioista, 5.3.2015 <http://www.hs.fi/mielipide/a1425445128991>

Ryhdy puheterapeutiksi, älä sihteeriksi – Näillä aloilla riittää töitä, 16.2.2015 <http://www.hs.fi/ura/a1423807120275>

Kati Palsanen aikoo ratkaista lastensuojelun ongelmat, 24.11.2014 <http://www.hs.fi/kaupunki/a1305898871870>

Lukihäiriöisten erityisjärjestelyt lisääntyneet yo-kokeissa selvästi, 20.10.2014 <http://www.hs.fi/kotimaa/a1413687659682>

Espoo lopettaa "liian hyvän" kuntoutusmallin vammaisilta lapsilta, 2.10.2014 <http://www.hs.fi/kaupunki/a1412141105180>

Kilon päiväkotia voi jäädä ilman omia terapeutteja, 25.9.2014 <http://www.hs.fi/kaupunki/a1411587267476>

Espoo karsimassa omat terapeutit vammaisten lasten päiväkotiryhmästä, 24.9.2014 <http://www.hs.fi/kaupunki/a1411527005372>

Halkiolasten puheen hoito Suomessa on rapautunut, 7.6.2014 <http://www.hs.fi/mielipide/a1402031823991>

Oman äänen kuuleminen on järkytys, 11.10.2013 <http://www.hs.fi/radiotelevisio/a1381455421229>

Kuninkaan puhe Helsingin kaupunginteatteriin maaliskuussa, 14.11.2011 <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305549341235>